Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

C 404

62 metai

Leidimas lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

2019 m. lapkričio 29 d.

Turinys

I *Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės*

NUOMONĖS

Regionų komitetas

135-oji RK plenarinė sesija, 2019 6 26–2019 6 27

2019/C 404/01 Europos regionų komiteto nuomonė „Makroregioninės, pavyzdžiui, Dunojaus regiono, strategijos: tarpvalstybinių branduolių skatinimo sistema“ . . . 1

2019/C 404/02 Europos regionų komiteto nuomonė „Siekiant veiksmingesnio ir demokratiškesnio ES mokesčių politikos sprendimų priėmimo“ . . . 6

2019/C 404/03 Europos regionų komiteto nuomonė „Teritorinis požiūris į ES pramonės politiką“ . . . 9

2019/C 404/04 Europos regionų komiteto nuomonė „Darnaus vystymosi tikslai (DVT) – pagrindas ES ilgalaikei strategijai dėl darnios Europos iki 2030 m.“ . . . 16

2019/C 404/05 Europos regionų komiteto nuomonė „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“ . . . 24

2019/C 404/06 Europos regionų komiteto nuomonė „Švietimo gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, (menų) ir matematikos (STE(A)M) srityse stiprinimas Europos Sąjungoje“ . . . 30

2019/C 404/07 Europos regionų komiteto nuomonė „Visapusiškos ES politikos dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų kūrimas“ . . . 34

2019/C 404/08 Europos regionų komiteto nuomonė „Tarpvalstybinis nelaimių rizikos mažinimo aspektas“ . . . 39

LT

2019/C 404/09 Europos regionų komiteto nuomonė „Nauja Europos darbotvarkė jūrų pramonės plėtrai paspartinti“ 44

2019/C 404/10 Europos regionų komiteto nuomonė „Daugiapakopis valdymas ir tarpsektorinis bendradarbiavimas energijos nepritekliui pašalinti“ 53

III *Parengiamieji aktai*

Regionų komitetas

135-oji RK plenarinė sesija, 2019 6 26–2019 6 27

2019/C 404/11 Europos regionų komiteto nuomonė „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ 58

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

135-OJI RK PLENARINĖ SESIJA, 2019 6 26–2019 6 27

Europos regionų komiteto nuomonė „Makroregioninės, pavyzdžiui, Dunojaus regiono, strategijos: tarpvalstybinių branduolių skatinimo sistema“

(2019/C 404/01)

Pranešėjas:	Dainis TURLAIS (LV/ALDE), Rygos miesto tarybos narys
Pamatiniai dokumentai:	Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl ES makroregioninių strategijų įgyvendinimo COM(2019) 21 *final*

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina Tarybai pirmininkaujančios Rumunijos prašymą, kad Europos regionų komitetas parengtų nuomonę dėl Europos Sąjungos konkurencingumo ir pramonės politikos, kurios tikslai apima tarpvalstybinių branduolių kūrimą siekiant geresnės ekonominės konvergencijos makroregionų lygmeniu (pavyzdžiui, Dunojaus regione);

2. palankiai vertina antrąją Europos Komisijos ataskaitą dėl ES makroregioninių strategijų įgyvendinimo ([1]), kurioje vertinamas keturių makroregioninių strategijų ekonominiam vystymuisi skatinti įgyvendinimas ir nagrinėjamas tolesnis šių strategijų plėtojimas atsižvelgiant į galimą ES biudžetą po 2020 m. Prie šio komunikato pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente ([2]) pateikiami išsamūs atskirų makroregioninių strategijų vertinimai;

3. džiaugiasi, kad Europos Komisijos ataskaitoje išdėstyti konkretūs laimėjimų aplinkos ir klimato kaitos, taip pat mokslinių tyrimų, inovacijų, ekonominio vystymosi ir sujungiamumo srityse pavyzdžiai. Kartu Komisija pagrįstai atkreipia dėmesį į problemas, su kuriomis susiduria už makroregioninių strategijų įgyvendinimą atsakingi subjektai, tai – skirtingi administraciniai gebėjimai, ekonominio išsivystymo lygis ir su daugiapakopiu valdymu ir galimybėmis gauti kapitalo siejamos problemos;

4. teigiamai vertina 2019 m. gegužės 21 d. Europos Sąjungos Tarybos išvadas dėl ES makroregioninių strategijų įgyvendinimo ([3]), kuriose dalyvaujančios šalys raginamos stiprinti atsakomybę ir politinę paramą nacionaliniu lygmeniu kartu skatinant vietos ir regionų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą, taip pat pabrėžiama, kad svarbu makroregionines strategijas ir toliau naudoti kaip strateginę sistemą skatinant darnesnį ir sinergiškesnį ES politikos, programos ir fondų įgyvendinimą;

5. pabrėžia, kad daugiapakopiam valdymui svarbus yra ne tik koordinavimas makroregionų ir nacionaliniu lygmeniu – dar svarbesnis yra tiesioginis miestų ir regionų atstovų dalyvavimas;

6. pakartoja, kad makroregioninės strategijos atspindi tikrą ir labai europietišką viziją ([4]), ir palankiai vertina ataskaitoje pateiktą Komisijos teiginį, kad makroregioninės strategijos suteikia didelių galimybių, taip pat jomis unikaliai ir novatoriškai prisidedama prie bendradarbiavimo ES ir su kaimyninėmis šalimis. Komitetas dar kartą pažymi, kad ES teritoriniam vystymuisi reikalinga tarpvalstybinė vizija ([5]);

([1]) COM(2019) 21 *final*.
([2]) SWD(2019) 6 *final*.
([3]) http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9895-2019-INIT/lt/pdf
([4]) Europos regionų komiteto nuomonė „Makroregioninių strategijų įgyvendinimas“ (COR-2017-02554).
([5]) Europos regionų komiteto nuomonė „Teritorinė vizija 2050 m. Kokia ateitis?“ (COR-2015-04285).

7. atkreipia dėmesį į tai, kad Lisabonos sutartimi nustatytas ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslas vis dar nepasiektas. Ekonomikos augimas ir jo paskatintas piliečių gerovės gerėjimas leis realiai sustiprinti ES. Išnaudojus visų valdymo lygmenų ES galimybes skatinti ekonomikos augimą, makroregioninės strategijos gali iš esmės padėti per atitinkamą laikotarpį suvienodinti gyvenimo lygį kaimyninėse vietovėse ir sėkmingai prisidėti siekiant ES sutartyje nustatyto sanglaudos tikslo. Kiekviename strateginiame dokumente dėmesį reikia sutelkti į piliečių gerovės didinimą;

8. primena, kad makroregioninės strategijos įsitvirtino kaip požiūriu „iš apačios į viršų“ ir vietos poreikiais grindžiamos koordinavimo priemonės, kurios gali padėti veiksmingiau išnaudoti bendras makroregionų galimybes ([6]). Jos atveria galimybes tikram daugiapakopiam valdymui nesukuriant naujos biurokratijos ir tiesiogiai įtraukiant miestų ir regionų atstovus ir kartu sumažina atotrūkį tarp Europos ir vietos politikos;

9. palankiai vertina Komisijos darbą branduolių politikos srityje ir primygtinai ragina ją dar glaudžiau susieti su makroregioninėmis strategijomis. Tai paskatintų ekonomikos augimą ir padėtų įgyvendinti sanglaudos tikslus, nes svarbiausias minėtos politikos motyvas – didinti regionų konkurencinius pranašumus. Branduoliai jau realiai ir labai teigiamai prisidėjo įgyvendinant makroregioninės strategijas. Pavyzdžiui, projektas „DanuBioValNet“ ([7]) skatina naujų ekologiškų produktų vertės grandinių atsiradimą. Makroregioninės strategijos skatina kurti branduolius, bet jokiu būdu neapriboti jų veiklos makroregioninių strategijų geografinėse vietovėse;

10. atkreipia dėmesį į savo nuomonę „Makroregioninių strategijų įgyvendinimas“ ([8]), kurioje jis remia „trijų „taip“ principą makroregioninių strategijų veikimui gerinti: „RK pasisako už geresnę sąveiką su finansavimo priemonėmis, už tai, kad esamos struktūros būtų geriau įtraukiamos į makroregionines strategijas, taip pat už tai, kad būtų geriau įgyvendinamos dabar galiojančios taisyklės.“ Komitetas apgailestauja, kad Europos Komisija į šį pasiūlymą neatsižvelgė;

11. visiškai sutinka su pirmininkaujančios Italijos požiūriu į Europos Sąjungos strategiją dėl Alpių regiono, kuri įtvirtindama ES makroregionų strategijas teisinėje Sanglaudos politikos sistemoje 2021–2027 m. laikotarpiu būtų naudinga visapusiškai, nes ne tik sustiprintų šias strategijas, bet ir padėtų padidinti Sąjungos teritorinę sanglaudą;

12. pritaria keleto valstybių narių ir regionų parengtai ir remiamai iniciatyvai dėl naujos makroregioninės strategijos, kuria siekiama spręsti bendras problemas apibrėžtoje geografinėje vietovėje. Vertinant naujos makroregioninės strategijos kūrimą, būtina užtikrinti, kad ji netrukdytų vykdyti esamų makroregioninių strategijų gebėjimui veikti;

13. remia iniciatyvą sukurti ES strategiją Karpatų regionui, kuri sudarytų nuolatinę Karpatų šalių, regionų ir bendruomenių bendradarbiavimo sistemą. Parengus Karpatų regionui skirtą strateginį dokumentą, viena vertus, dėmesys būtų sutelktas į problemas, su kuriomis susiduria makroregionas, ir, kita vertus, būtų kuriamos galimybės konkrečiam Karpatų valstybių kultūros ir aplinkos potencialui atsiskleisti. Rengiant šią strategiją reikėtų pabrėžti daugelio vietos ir regionų, taip pat nacionalinių ir Europos lygmens subjektų dalyvavimą, kuris, be kita ko, atsispindi Regionų komiteto tarpregioninės grupės „Karpatai“ veikloje;

14. remia prie Atlanto vandenyno pakrančių esančių regionų ir valstybių, kurios šiuo metu dalyvauja Atlanto baseino strategijoje, diskusijas dėl perėjimo prie makroregioninės strategijos, pagrįstos jau keletą dešimtmečių vykstančiu Atlanto partnerių bendradarbiavimu, parengimo. Atlanto regiono makroregioninė strategija papildytų dabartinę jūrų strategiją jai suteikdama politinį aspektą ir daugiapakopį valdymą, kuris galėtų apimti trečiąsias šalis ir regionus, išplečiant jo taikymo sritį ir teritoriniams klausimams ir skatinant didesnį teminių prioritetų ir esamų finansavimo priemonių nuoseklumą. Makroregioninės strategijos pagrindinis dėmesys būtų skiriamas jūrų sričiai, įskaitant vandenynų energiją, kuri buvo įvardyta kaip prioritetas Atlanto vandenyno regiono suinteresuotiesiems subjektams, taip pat tokioms pagrindinėms sritims kaip užimtumui ir mokymui;

([6]) Europos regionų komiteto nuomonė „Makroregioninių strategijų įgyvendinimas“ (COR-2017-02554).
([7]) http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/danubiovalnet
([8]) Europos regionų komiteto nuomonė „Makroregioninių strategijų įgyvendinimas“ (COR-2017-02554).

Finansavimas ir valdymas

15. pabrėžia, kad reikia toliau integruoti ES makroregionines ir sektorių strategijas, pavyzdžiui, programas „Horizontas 2020“, „Erasmus+“, „Kūrybiška Europa“, Įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programą (COSME), programą LIFE, Europos infrastruktūros tinklų priemonę ir Europos strateginių investicijų fondą, siekiant sinergijos, kuri padėtų bendrai išspręsti neatidėliotinas problemas;

16. palankiai vertina Europos Komisijos pastangas savo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl teritorinio bendradarbiavimo ([9]) užtikrinti geresnę sinergiją su Europos regioninės plėtros fondu; vis dėlto konstatuoja, kad šie pakeitimai apima labai nedidelę ES finansinių išteklių dalį;

17. pritaria Komisijos rekomendacijai, koordinuojant už planavimą atsakingų institucijų ir makroregioninių strategijų pagrindinių įgyvendintojų veiklą dar prieš sudarant partnerystės susitarimus geriau suderinti minėtus makroregioninių strategijų prioritetus ir ES fondus. Įgyvendinant makroregionines strategijas dalyvaujančios valstybės ir regionai turi laikytis principo „iš apačios į viršų“ ir bendrai susitarti dėl šių strategijų prioritetų;

18. ragina Komisiją užtikrinti koordinavimą ne tik valstybėse narėse ir tarp jų, bet ir trečiu – Europos – lygmeniu. Makroregioninės strategijos apima daug politikos sričių ir yra plėtojamos atskirai nuo ES teritorinio bendradarbiavimo (ETB) politikos. Todėl politinės strategijos, kuriose daugiausia dėmesio skiriama finansavimui makroregionų lygmeniu, nėra tarpusavyje susietos. Kad būtų galima užtikrinti tikrą daugiapakopį požiūrį, už makroregioninių strategijų įgyvendinimą taip pat turėtų būti tiesiogiai atsakinga Komisija, užtikrindama, kad įvairių Komisijos generalinių direktoratų darbas būtų įtrauktas į atskiras makroregionines strategijas;

19. mano, kad nacionalinių institucijų tinklas, kuris nuo 2016 m. Baltijos jūros regione valdo Europos regioninės plėtros fondo lėšas, yra geras koordinavimo pagal principą „iš apačios į viršų“ pavyzdys, kurį būtų galima skatinti taikyti kitose sektorių politikos srityse ir kitose geografinėse vietovėse;

20. visiškai sutinka su Europos Komisija, kad sėkmingas makroregioninių strategijų įgyvendinimas priklauso nuo valstybių narių ir regionų dalyvavimo. Jei valstybės narės ir regionai negaus būtinų finansinių ir žmogiškųjų išteklių, nebus išnaudotos šių strategijų galimybės ir nebus galima jų veiksmingai įgyvendinti;

21. pabrėžia, kad makroregioninės strategijos padeda koordinuoti esamų struktūrų veiklą ir dalykines žinias ir užtikrinti veiksmingesnį turimų finansinių išteklių panaudojimą, ir kad jos tokiu būdu įrodė savo svarbą daugiapakopio valdymo principo skatinimui ir tolesniam jo plėtojimui įgyvendinant ES projektus;

Jungtinės Karalystės išstojimas iš ES

22. patvirtina, ypač atsižvelgdamas į Jungtinės Karalystės išstojimą iš ES, savo poziciją, kad makroregioninės strategijos gali būti naudingos integruotam vystymuisi ir už ES ribų; todėl siūlo išnagrinėti, kuo makroregioninės strategijos galėtų prisidėti prie būsimų Jungtinės Karalystės ir ES santykių plėtojimo, ir ragina tiek ES, tiek JK į tolesnes diskusijas šiuo klausimu aktyviai įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas;

23. atkreipia dėmesį į tai, kad RK makroregionines strategijas, kuriose galėtų dalyvauti Jungtinė Karalystė ir ES regionai, pripažįsta svarbia priemone, kuri ateityje užtikrintų tvarų bendrą programavimą, koordinavimą ir bendradarbiavimą tarp Jungtinės Karalystės ir ES miestų ir regionų. RK primygtinai ragina plėtojant į bendradarbiavimą aktyviai įtraukti miestus ir regionus;

Branduoliai

24. atkreipia dėmesį į tai, kad pasaulyje, kuriame visuotinė konkurencija vyksta ne tik tarp įmonių, bet ir regionų, branduoliai, būdami kompetencijos centrais, yra labai svarbūs regionų gerovei, konkurencingumui padidinti ir jų ekonominiam vystymuisi užtikrinti, taip prisidėdami prie teritorinės sanglaudos;

([9]) Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl konkrečių nuostatų, taikomų siekiant Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo („Interreg“), kuriam skiriamos Europos regioninės plėtros fondo ir išorės finansavimo priemonių lėšos, COM(2018) 374 *final*, 15 straipsnio 3 dalis.

25. pažymi, kad branduoliai yra svarbi inovacijų varomoji jėga, nes jie yra įdomūs tiek investuotojams, tiek novatoriams ir suburia įmones, vietos institucijas ir mokslinių tyrimų ir švietimo įstaigas. Pabrėžia, kad labai svarbu įtraukti klasterius rengiant pažangiosios specializacijos strategijas, visų pirma Europos Komisijos propaguojamose S3 teminėse platformose. Makroregioninės strategijos gali būti natūrali, branduoliais pagrįstu metodu varomoji jėga; pabrėžia, kad svarbu remti veiksmingą pažangiosios specializacijos strategijų ir regioninės ir nacionalinės politikos suderinimą siekiant skatinti veiksmingą tarpregioninį bendradarbiavimą šiuo tikslu užtikrinant aktyvesnį branduolių dalyvavimą ir didesnę sinergiją sudarant galimybes pasinaudoti finansavimo šaltiniais, taip pat remiant makroregioninių strategijų pridėtinę vertę siekiant darnios susijusių vietovių plėtros; pakartoja, kad reikia užtikrinti tvarias finansavimo formas, kad vykdant tarpregioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą būtų sustiprintos branduolių iniciatyvos įgyvendinant pažangiosios specializacijos strategijas;

26. atkreipia dėmesį į tai, kad branduolių tarpusavio bendradarbiavimas yra perspektyvi priemonė regionų inovaciniam pajėgumui stiprinti, todėl tarpvalstybinio ar tarpregioninio bendradarbiavimo branduolių organizacijos neturėtų apsiriboti tik Europa – jos turėtų orientuotis į pasaulį ir siekti kurti pasaulinius branduolius. ES regionus, valstybes nares ir galbūt trečiąsias šalis apimančios makroregioninės strategijos gali būti tinkamas tokio bendradarbiavimo pagrindas;

27. dar kartą atkreipia dėmesį į 2018 m. kovo 12 d. Europos Sąjungos Tarybos išvadas, kuriose raginama toliau plėtoti Europos branduolių politiką, kurios tikslas – sujungti ir išplėtoti regioninius klasterius, kad jie taptų pažangiosios specializacijos principais grindžiamais visos Europos pasaulinio lygio klasteriais, siekiant padėti visoje Europoje kurti naujas vertės grandines. Todėl būsimame „Interreg“ biudžete turėtų būti užtikrintas bendradarbiavimo pažangiosios specializacijos srityje visoje ES finansavimas;

28. teigiamai vertina 2019 m. gegužės 21 d. Europos Sąjungos Tarybos išvadas dėl ES makoregioninių strategijų įgyvendinimo ([10]), kuriose raginama geriau pasinaudoti pažangiosios specializacijos strategijų ir grupių sąsajomis siekiant geriau sujungti ekosistemas, taip pat pramonės ir inovacijų politiką makroregioninėse strategijose;

29. todėl ragina Europos Komisiją parengti priemones toliau remti branduolių veiklą ir jų bendradarbiavimą ir visų pirma stiprinti branduolių regioninį matmenį; be to, taikant teritorinį ir regioninį požiūrį siekiama didesnio nuoseklumo ir sinergijos įgyvendinant branduolių politiką;

30. mano, kad makroregioninės strategijos gali padėti kurti branduoliams palankią aplinką. Tai leistų viešojo administravimo institucijoms, ypač vietos ir regionų valdžios institucijoms, aukštosioms mokykloms, mokslinių tyrimų centrams ir įmonėms koordinuotai veikti. Tarpvalstybiniai branduoliai savaime skatina įvairių partnerių bendradarbiavimą neapsiribojant geografinėmis sienomis ar sektorių ribomis;

31. ragina ES, įgyvendinant branduolių politiką, labiau remti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, pavyzdžiui, padedant rasti tarptautinių partnerių branduoliams (ir jų nariams) ir šiek tiek finansinių išteklių skiriant branduolių bendradarbiavimo išbandymui ir tolesniam jo plėtojimui. Ši koncepcija, pavyzdžiui, buvo sėkmingai pritaikyta įgyvendinant projektą „Innovation Express“ ([11]) Baltijos jūros regione;

Dunojaus regiono makroregioninė strategija

32. pažymi, kad Dunojaus regione pastebimi dideli skirtumai inovacijų srityje: vieni regionai priklauso pajėgiausių ES regionų grupei, o kiti – atsilieka. To priežastis – nevienodos pagrindinės sąlygos ir platus valdymo metodų spektras mokslinių tyrimų ir investicijų srityje. Šiuo požiūriu Komitetas ragina geriau koordinuoti susijusias viešąsias priemones ir pažangesnes bei tikslingesnes investicijas, taip pat ir įgyvendinant ES programas;

33. atkreipia dėmesį į tai, kad palyginti didelis MVĮ augimas yra vienas svarbiausių Dunojaus makroregiono konkurencingumo veiksnių. Kadangi įgyvendinant branduolių iniciatyvas paprastai daugiausia dėmesio skiriama MVĮ ir egzistuoja stiprus teigiamas ryšys tarp regioninių inovacijų rezultatų ir regionų konkurencingumo, tai regionui gali suteikti galimybę padidinti savo konkurencingumą;

([10]) http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9895-2019-INIT/lt/pdf
([11]) http://www.bsr-stars.eu/innovation-express/

34. atkreipia dėmesį į tai, kad konkurencingumui makroregionų lygmeniu padidinti būtinas aktyvesnis požiūris ir būtina stiprinti pagrindą būsimam branduolių plėtojimui, nors šiuo metu jau įgyvendinama keletas perspektyvių makroregionų projektų ir iniciatyvų. Komitetas ragina Europos Komisiją ir už makroregioninės strategijos įgyvendinimą atsakingas institucijas ne tik stebėti ir vertinti šių iniciatyvų įgyvendinimo pažangą ir rezultatus, bet ir padaryti išvadas, dalytis patirtimi ir siūlyti naujus mechanizmus, siekiant skatinti augimą ir didinti konkurencingumą makroregionų lygmeniu;

35. pritaria tam, kad būtų apsvarstyta galimybė parengti Dunojaus makroregionui skirtą pažangiosios specializacijos strategiją, kurioje būtų atsižvelgta į ypatingus regiono pranašumus ir poreikius, pavyzdžiui, į palyginti didelį MVĮ sektoriaus augimą;

36. ragina inicijuoti sistemingą keitimąsi patirtimi, informacija ir duomenimis su kitomis makroregioninėmis strategijomis, siekiant plėtoti makroregionų, kurie orientuojasi į žaliąją ekonomiką, inovacijų sektorių ir naujų darbo galimybių kūrimą, konkurencingumą;

37. pabrėžia, kad branduoliai taip pat atlieka svarbų vaidmenį taikant trigubos spiralės požiūrį aukštųjų mokyklų, valdžios institucijų ir privačiojo sektoriaus bendradarbiavimo atžvilgiu. Jie yra arti vietos rinkų ir žino vietos poreikius, todėl yra tinkamos priemonės praktiškai įgyvendinti pagrindinę, konkrečiai vietai pritaikytų priemonių kartu su principu „iš apačios į viršų“ idėją;

Išvados

38. pabrėžia, kad būtina remti bet kokią iniciatyvą, stiprinančią vienybę, bendradarbiavimą, integraciją, saugumą, socialinę lygybę ir tikrą Europos Sąjungos sanglaudą. Makroregioninė strategija gali iš esmės padėti per atitinkamą laikotarpį suvienodinti gyvenimo lygį kaimyninėse vietovėse;

39. makroregioninei strategijai būdinga plati Europos vizija, suteikianti daug galimybių ir novatoriškai skatinanti konkretų bendradarbiavimą bendriems tikslams, kurie yra svarbūs piliečiams, nepriklausomai nuo to, kokioje valstybėje ar kokiame regione jie gyvena, įgyvendinti;

40. makroregioninė strategija sudaro sąlygas tikram daugiapakopiam valdymui – nuo vietos valdžios institucijų iki Europos Komisijos. Ji nesukuria jokių naujų biurokratinių struktūrų, tačiau sumažina atotrūkį tarp Europos ir vietos lygmens politikos. Branduolių politikos ir makroregioninės strategijos sąveika gali padėti greičiau pasiekti Lisabonos sutartyje nustatytą ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslą.

Briuselis, 2019 m. birželio 26 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Siekiant veiksmingesnio ir demokratiškesnio ES mokesčių politikos sprendimų priėmimo“

(2019/C 404/02)

Pranešėjas:	Christophe ROUILLON (FR/PES), Kuleno meras
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai „Siekiant veiksmingesnio ir demokratiškesnio ES mokesčių politikos sprendimų priėmimo“, 2019 m. sausio 15 d. COM(2019) 8 *final*

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. pritaria Komisijai, kad globalizacija, skaitmeninimas ir paslaugų ekonomikos vystymasis lemia dinamiškus mokesčių sistemos pokyčius;

2. primena, kad jau ragino Komisiją pasinaudoti nuostata dėl pereigos, kad būtų galima taikyti balsavimą kvalifikuota balsų dauguma visų pirma mokesčių srityje ([1]); šiuo požiūriu palankiai vertina 2019 m. kovo 26 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl finansinių nusikaltimų, mokesčių slėpimo ir mokesčių vengimo (TAX3 komiteto pranešimas), kurioje Komisija raginama prireikus taikyti SESV 116 straipsnyje numatytą procedūrą;

3. pabrėžia, kad pagal SESV 4 straipsnio 2 dalį vidaus rinka yra pasidalijamosios Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos sritis, o SESV 113 straipsnyje nustatyti mechanizmai, leidžiantys suderinti su fiskaline politika susijusius valstybių narių teisės aktus, siekiant užtikrinti vidaus rinkos veikimą ir išvengti konkurencijos iškraipymo; mano, kad šiuo pagrindu pateikiant pasiūlymą įvesti balsavimą kvalifikuota balsų dauguma, kuris, atsižvelgiant į Komisijos įsipareigojimą, turėtų daryti įtaką valstybių narių prerogatyvoms nustatyti tiesioginius gyventojų pajamų ir pelno mokesčių tarifus, turėtų aktyviau dalyvauti Europos Parlamentas, taip pat nacionaliniai ir regioniniai parlamentai, atsižvelgiant į tai, kad kai kurie regionai turi teisėkūros galių fiskalinės politikos srityje;

4. pažymi, kad Komisijos pasiūlymu nesiekiama suteikti Europos Sąjungai naujų kompetencijų. Komisija taip pat nesiūlo daryti įtakos valstybių narių prerogatyvoms nustatyti tiesioginius gyventojų pajamų ir pelno mokesčių tarifus;

5. primena, kad mokesčių klausimais gali būti užmegztas tvirtesnis bendradarbiavimas (SESV 326–334 straipsniai) ir pagal jį ne mažiau kaip devynios valstybės narės gali susitarti dėl bendrų teisės aktų, kaip tai įvyko projekto dėl finansinių sandorių mokesčio (FSM) atveju. Vis dėlto tvirtesnis bendradarbiavimas turėtų būti tik kraštutinė priemonė, kai išnaudojamos galimybės pagal įprastą institucijų veikimo tvarką, nes tvirtesnis bendradarbiavimas gali lemti vidaus rinkos susiskaidymą ir iš esmės yra grindžiamas tarpvyriausybiniu požiūriu;

6. palankiai vertina tai, kad per šią savo kadenciją Komisija pateikė 26 pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais siekiama sustiprinti kovą su finansiniais nusikaltimais ir agresyviu mokesčių planavimu ([2]) ir padidinti mokesčių surinkimo veiksmingumą ir apmokestinimo teisingumą; pažymi, kad Taryba padarė tam tikrą pažangą įgyvendinant svarbias įmonių apmokestinimo reformos iniciatyvas, kurios vis dar neužbaigtos;

7. be to, pažymi, kad valstybių narių mažuma Taryboje blokuoja kitas su mokesčių slėpimu ar vengimu nesusijusias iniciatyvas, tarp kurių jau nuo 2011 m. pristatyti pasiūlymai dėl finansinių sandorių mokesčio ir skaitmeninių paslaugų apmokestinimo, kurioms RK pritarė;

([1]) Žr. 2019 m. vasario 6 d. priimtos rezoliucijos dėl Europos Komisijos 2019 m. darbo programos (RESOL-VI/33) 6 punktą.

([2]) Agresyvų mokesčių planavimą Europos Komisija apibrėžė kaip mokestinės prievolės mažinimą pasinaudojant mokesčių sistemos techniniais aspektais arba dviejų ar daugiau mokesčių sistemų neatitikimais.
https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_papers_71_atp_.pdf

Europos mokesčių sistema ir demokratija

8. pažymi, kad apmokestinimas ir demokratija yra neatsiejami, nes liberalių demokratijų istorija yra glaudžiai susijusi su mokesčių mokėtojų sutikimu teikti mokesčių išteklius ir išlaidas demokratinei kontrolei, kaip rodo senas posakis „jokio apmokestinimo be atstovavimo“;

9. atkreipia dėmesį į neseniai atliktą „Eurobarometro“ apklausą ([3]), kuri rodo, kad trys ketvirtadaliai respondentų nurodė, jog kova su piktnaudžiavimu mokesčiais yra prioritetinė ES veiklos sritis; mano, kad Komisija pasirinko tinkamą laiką paskelbti savo pasiūlymą ir taip prieš Europos Parlamento rinkimus papildyti demokratinę diskusiją; be to, mano, kad Europos Sąjunga galėtų geriau kovoti su Europai priešišku populizmu, jei Europos mokesčių politika būtų valdoma skaidriau ir demokratiškiau („perimti kontrolę“);

10. pažymi, kad tarptautinių įmonių vykdomas mokesčių vengimas Europos Sąjungoje vis dar yra problema, ir mano, kad reikia intensyviau tirti atskirus atvejus, nes vieno subjekto pažeidimai neatspindi kolektyvinio elgesio;

Vieningo sprendimų priėmimo kaina apmokestinimo srityje

11. pabrėžia, kad bendroje ekonominėje sistemoje būtina rasti pusiausvyrą, tarp, viena vertus, valstybių narių mokestinės konkurencijos – ir kartais šios konkurencijos jų viduje – ir, kita vertus, būtinybės užtikrinti, kad kuri nors valstybė narė nepažeistų kitos valstybės narės mokesčių suverenumo, pavyzdžiui, dėl to, kad nėra nustatytas priimtinas didžiausias atitinkamų mokesčio tarifų skirtumas arba taikomos agresyvios mokesčių schemos. Tam tikros valstybės narės sprendimai mokesčių srityje iš tiesų gali daryti didelį poveikį kitų valstybių pajamoms ir jų veiksmų laisvei priimti savo politinius sprendimus. Be to, nacionalinis mokesčių suverenumas yra ribotas, nes mokesčių bazė tampa mobilesnė. Todėl RK mano, kad pageidautina skatinti pasidalijamojo mokesčių suverenumo idėją Europos lygmeniu;

12. pažymi, kad kartu su Europos integracijos pažanga ir dideliais bei sparčiais ekonomikos pokyčiais atsirado ir integracijos disbalansas: ES vyksta laisvas kapitalo ir paslaugų judėjimas, tuo tarpu valstybės narės savo mokesčių taisykles nustato savarankiškai. Iš tiesų, kai vidaus rinkos plėtra iš esmės buvo susijusi tik su prekyba prekėmis, tarpvalstybinio apmokestinimo poveikis buvo daug mažesnis nei šiuo metu, nes įmonės labai priklausomos nuo nematerialiojo turto, duomenų ir automatizavimo, kurių pridėtinę vertę sunku įvertinti kiekybiškai;

13. pabrėžia, kad bendros Europos ir nacionalinio lygmens pastangos yra būtinos siekiant apsaugoti Sąjungos ir jos valstybių narių biudžetus nuo nuostolių dėl mokesčių slėpimo ir nesumokėtų mokesčių; pažymi, kad, tik veiksmingai surinkusios visas mokestines pajamas, valstybės ir vietos ir regionų valdžios institucijos, o netiesiogiai ir Europos Sąjunga, galės, be kita ko, užtikrinti aukštos kokybės ir ekonomiškai efektyvias viešąsias paslaugas, ypač prieinamas švietimo, sveikatos priežiūros ir būsto paslaugas, taip pat saugumą ir kovą su nusikalstamumu, ir finansuoti klimato apsaugos priemones, lyčių lygybės skatinimą, viešąjį transportą ir pagrindines infrastruktūras, siekiant pažangos įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus. Dėl to galimai sumažėtų bendra Europos piliečiams ir įmonėms tenkanti mokesčių našta;

14. mano, kad vieningas balsavimas mokesčių klausimais taip pat trukdė įgyvendinti kitus ES projektus, visų pirma 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją, įskaitant Energijos mokesčių direktyvos persvarstymą, skirtą, nustatant degalų mokesčius atsižvelgti į išmetamo CO_2 kiekį, žiedinę ekonomiką ir nuosavų išteklių sistemos reformą;

15. pažymi, kad neseniai atliktas tyrimas rodo, jog dėl įvairių įmonių pelno mokesčio vengimo strategijų Sąjungos nuostoliai siekia nuo 50 iki 70 mlrd. EUR (suma, kurios netenkama vien dėl pelno perkėlimo ir kuri sudaro bent 17 % įmonių pelno mokesčio pajamų 2013 m.) iki 160–190 mlrd. EUR (įtraukiant didelių tarptautinių įmonių individualius susitarimus dėl mokesčių);

16. primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat nukenčia nuo mokesčių vengimo, nes vietos arba regioniniai mokesčiai renkami remiantis nacionaline mokesčių baze, o daugumoje valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijos gauna dalį pajamų iš nacionalinio pelno mokesčio;

([3]) http://www.europarl.europa.eu/news/lt/headlines/economy/20160707STO36204/kova-su-mokesciu-vengimu-75-proc-europieciu-tikisi-aktyvesnio-es-vaidmens.

17. pažymi, kad ES teisės aktai dėl PVM priimti 1993 m., nors jie turėjo būti pereinamojo laikotarpio priemonė. Nepaisant naujausių technologinių ir rinkos pokyčių, dėl vieningo balsavimo taisyklės buvo neįmanoma įvykdyti esminės reformos. Daugeliu atvejų valstybės narės vis dar taiko skirtingas vidaus ir tarpvalstybinių sandorių taisykles. RK pabrėžia, kad tai yra pagrindinė kliūtis užbaigti kurti bendrąją rinką ir lemia brangias procedūras vis gausesnėms tarpvalstybiniu mastu veiklą vykdančioms Europos įmonėms. Sąjungoje supaprastinus ir modernizavus PVM taisykles tarpvalstybinėms įmonėms sumažėtų administracinė našta ir įmonės bendrai sutaupytų 15 mlrd. EUR per metus. Dabartinė padėtis ypač nepalanki MVĮ, kurios neturi pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad galėtų spręsti sudėtingus teisinius mokesčių taisyklių klausimus;

18. mano, kad vieningo balsavimo taisyklės mokesčių srityje panaikinimas leistų Europos Sąjungai apsiriboti tik paties mažiausio bendro europinio vardiklio pozicijos gynimu ir būti ambicingesnei svarstant tarptautinius mokesčių klausimus, visų pirma susijusius su EBPO darbu skaitmeninio apmokestinimo ir pelno perkėlimo (BEPS) srityse;

Dėl veiksmų plano

19. remia Komisijos pasiūlytą laipsnišką perėjimą ir mano, kad šis požiūris turėtų būti remiamas įgyvendinant Europos semestrą ir sudaryti galimybę spręsti visų pirma agresyvaus mokesčių planavimo schemų klausimą;

20. tikisi, kad sprendimų priėmimas kvalifikuota balsų dauguma pirmiausia bus pradėtas taikyti balsuojant dėl iniciatyvų, kurios neturi tiesioginio poveikio valstybių narių apmokestinimo teisėms, bazėms ar mokesčių tarifams, tačiau kurios būtinos siekiant pagerinti valstybių narių administracinį bendradarbiavimą ir abipusę pagalbą kovojant su mokesčių vengimu ir slėpimu. RK taip pat norėtų, kad pirmasis etapas apimtų ir iniciatyvas, kuriomis siekiama sudaryti ES įmonėms palankesnes fiskalinių prievolių vykdymo sąlygas;

21. neaišku, kodėl SESV 192 straipsnio 2 dalyje numatytą konkrečią nuostatą dėl pereigos aplinkos srityje Komisija siūlo taikyti tik antruoju etapu, nors apmokestinimas yra esminis Europos Sąjungos tvaraus vystymosi tikslų įgyvendinimo elementas; todėl siūlo Komisijai nuostatą dėl pereigos aplinkosaugos mokesčių srityje taikyti nuo pat pirmojo etapo. Visų pirma reikėtų skubiai pradėti taikyti suderintą Europos požiūrį į aviacijos sektoriaus apmokestinimą, kuriam šiuo metu netaikoma jokia Europos mokesčių sistema, pavyzdžiui, nustatant PVM už lėktuvo bilietus arba žibalo apmokestinimą.

2019 m. birželio 26 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Teritorinis požiūris į ES pramonės politiką“

(2019/C 404/03)

Pranešėja: Jeannette BALJEU (NL/ALDE)

Pietų Olandijos provincijos vykdomosios tarybos narė

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Įžanga

1. pabrėžia, kad pramonė, apimanti prekių gamybą ir paslaugas, yra inovatyvios, tvarios ir diversifikuotos ekonomikos, galinčios užtikrinti Europos konkurencingumą ir Europos Sąjungoje kurti kokybiškas darbo vietas, pagrindas;

2. pakartoja savo įsitikinimą, kad Europos Komisija ir valstybės narės, vykdydamos pramonės politiką, turi išnaudoti visas ES sutarties suteikiamas galimybes, numatytas SESV 173 straipsnyje, visų pirma pasinaudodamos galimybe „imtis bet kokios naudingos iniciatyvos šiam (valstybių narių veiksmų pramonės politikos srityje) koordinavimui skatinti, ypač iniciatyvų, kuriomis siekiama nustatyti gaires ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia patirtimi ir rengti reikiamus elementus periodinei stebėsenai ir vertinimui“ bendradarbiaujant su regionų subjektais;

3. pabrėžia, kad pramonė yra gyvybiškai svarbi Europos regionams bei miestams ir dešimtims milijonų darbo vietų, kurias ji sukuria, ir dėl savo pobūdžio ji veikia pasaulinėje aplinkoje, kurioje prekyba yra svarbus augimo variklis, atnešantis ir naudos, ir iššūkių;

4. mano, kad reikia pabrėžti ypatingą MVĮ svarbą vertės kūrimui, inovacijoms ir užimtumui. Visų pirma mažosios ir vidutinės įmonės labai prisideda didinant pramonės gebėjimus lanksčiai prisitaikyti prie naujų poreikių, pavyzdžiui, globalizacijos ar skaitmeninimo. ES pramonės strategijoje turi būti nustatyti tinkami būdai, kaip sukurti ir išlaikyti palankias sąlygas šioms įmonėms;

5. mano, kad pramonei kyla ir sunkumų, ir galimybių siekiant pasirengti ateičiai ir išlaikyti savo svarų indėlį užtikrinant gerovę ir užimtumą, taip pat darnų vystymąsi, ir kuriant anglies dioksido poveikį neutralizuojančią ir žiedinę ekonomiką;

6. pabrėžia, kad norint sustiprinti Europos konkurencinį pranašumą, visuose regionuose reikia investuoti į naujas inovatyvias technologijas ir skaitmeninimą, į anglies dioksido poveikį neutralizuojančią ir žiedinę ekonomiką bei susijusius įgūdžius;

7. todėl pabrėžia, kad Europos pramonei reikia strateginės vizijos, kuri remtųsi teritoriniu požiūriu, jei ji nori greitai reaguoti į nuolatines ekonomikos ir pramonės permainas ir išlikti konkurencinga pasaulyje;

8. mano, jog būtinas suderintas Europos požiūris siekiant užtikrinti, kad Europos pramonė būtų pajėgi konkuruoti pasaulyje, ir jis taip pat turėtų būti orientuotas į reguliavimo sistemų ir standartų nuoseklumo gerinimą, šalinant pernelyg didelę ir nebūtiną reguliavimo ir administravimo naštą, palengvinant bendradarbiavimą ir partnerystes visoje Europoje, užtikrinant konkurencingas energijos kainas ir suteikiant tinkamas prekybos priemones tiek tokiuose tradiciniuose sektoriuose kaip plieno ir tekstilės sektoriai, chemijos pramonė, žemės ūkis ir laivyba, tiek naujuose sektoriuose. Pavyzdžiui, kuo skubiau reikia nustatyti tarifą plieno gaminiams, kad būtų galima apsaugoti Europos plieno pramonę;

9. mano, kad pramonės politikos funkcija – užtikrinti palankią sistemą, leidžiančią pramonei stiprinti savo konkurencingumą derinant horizontalųjį ir tarpsektorinį į vietą orientuotą požiūrį ir, jei reikia, konkretiems sektoriams skirtas priemones visoje vertės grandinėje;

10. palankiai vertina Komisijos komunikatą „Investavimas į pažangią, novatorišką ir tvarią pramonę. Atnaujinta ES pramonės politikos strategija“ ([1]) ir jame skiriamą dėmesį partnerystėms su valstybėmis narėmis, regionais, miestais ir privačiuoju sektoriumi kaip svarbų žingsnį užtikrinant priemonę pramonės konkurencingumui ir inovacijoms Europoje skatinti; teigiamai vertina Europos Komisijos pasiūlymą dėl sanglaudos politikos po 2020 m., kuriame akcentuojamas regioninių ekosistemų visoje Europoje bendradarbiavimo stiprinimas, taip pat tarptautinio ir pramoninio pažangiosios specializacijos matmens stiprinimas;

11. pažymi, kad Europos pramonė turėtų būti remiama tiek ekonominėmis, tiek neekonominėmis priemonėmis, pastarųjų atveju, pavyzdžiui, įgyvendinant švietimo ir mokymo politiką ar remiant mokslinius tyrimus ir inovacijas;

12. palankiai vertina Komisijos iniciatyvą įsteigti pramonės klausimų aukšto lygio apskritojo stalo grupę „Pramonė 2030“, kurioje Regionų komitetas dalyvauja stebėtojo teisėmis ([2]);

13. palankiai vertina Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Tarybos raginimus toliau plėtoti išsamią ES pramonės strategiją, orientuotą į 2030 m. ir vėlesnį laikotarpį, kurioje, be kita ko, būtų numatyti pramonei skirti vidutinės trukmės ir ilgalaikiai strateginiai tikslai bei rodikliai, ir kartu su ja parengti veiksmų planą su konkrečiomis priemonėmis;

14. pabrėžia, jog būtinas daugiapakopio valdymo metodas, grindžiamas partneryste ir dialogu su valstybėmis narėmis, vietos ir regionų valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais ([3]);

15. ragina į šią strategiją įtraukti tvirtą teritorinį matmenį, laikantis subsidiarumo principo, ir atkreipia dėmesį į savo pasiryžimą remti Tarybą ir jai pirmininkaujančią valstybę narę rengiant labiau teritoriniu požiūriu paremtą pramonės politikos strategiją;

16. mano, kad ES pramonės strategija taip pat turėtų apimti išsamų ir įrodymais pagrįstą ES pagalbos ir susijungimų kontrolės taisyklių persvarstymą siekiant užtikrinti vienodas sąlygas tarptautiniu lygiu pagal tarptautinę prekybos politiką ir daugiašalį susitarimą. Be to, šioje strategijoje taip pat reikėtų atsižvelgti į valstybės pagalbos ar susijungimo operacijų suteikiamą investicijų ir inovacijų potencialą;

17. palankiai vertina Europos politinės strategijos centro dokumentą ([4]), kuriame siūloma rasti naują Europos rinkos atvirumo ir apsaugos pusiausvyrą siekiant pasaulyje sukurti vienodesnes sąlygas, o ES – paremti pramonės inovacijas ir našumą;

18. mano, kad norint pasiekti Paryžiaus susitarimo tikslus reaguojant į klimato kaitos keliamą grėsmę ([5]), pramonei reikės vykdyti toli siekiančią transformaciją, kartu užtikrinant, kad ji išliktų konkurencinga. Dėl pramonės ir visuomenės transformacijos masto visais politiniais lygmenimis būtini neatidėlioti visų suinteresuotųjų subjektų veiksmai, bendra vizija ir kompleksiniai sprendimai, nes tik laikantis daugiapakopio požiūrio galima užtikrinti suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą priimant sprendimus dėl tokio masto ekonominės politikos;

19. remia Europos Komisijos požiūrį į sąžiningą bendrąją rinką, kuri yra susijusi su ES pramonės politikos pristatymu, ir, vadovaujantis Europos socialinių teisių ramsčiu, reaguoja į besikeičiančio darbo pasaulio iššūkį;

1 tezė. Kad Europos pramonė būtų konkurencinga, būtinas bendras teritorinę regionų politiką su regionų bendradarbiavimu susiejantis požiūris

20. pabrėžia, kad regionų konkurenciniai pranašumai labai priklauso nuo vietos pramonės, geografinių išteklių, regionų pramonės inovacijų ekosistemų, profesinio rengimo ir aukštojo mokslo įstaigų ir esamos darbo jėgos bei kompetencijos;

([1]) COM(2017) 479 *final*.
([2]) 2017 m. gruodžio 15 d. Komisijos sprendimas C(2017) 8565 įsteigti Pramonės klausimų aukšto lygio apskritojo stalo grupę „Pramonė 2030“.
([3]) 2017 m. lapkričio 30 d. Konkurencingumo tarybos išvados dėl atnaujintos ES pramonės politikos strategijos (705/17).
([4]) *ES Industrial Policy after Siemens-Alstom: finding a new balance between openness and protection*, Europos Komisija, 2019 m. kovo mėn.
([5]) Jungtinės Tautos (2015).

21. pabrėžia Europos pirminių ir antrinių žaliavų žvalgybos, išgavimo ir naudojimo svarbą vietos pramonės ir vertės grandinių plėtrai regione. Laikantis tvaraus vietos poreikiais grindžiamo požiūrio reikia atsižvelgti į išnaudojamus regionų ypatumus ir vystymosi galimybes, taip pat į galimą klasterių sinergiją;

22. mano, kad teritorinis požiūris turėtų remtis verslo ir inovacijų ekosistemų potencialu, siekiant skatinti pramonės atsinaujinimą ir kurti inovacijų ir integracijos teritorines strategijas regionų, vietos, miestų ar tarpvalstybiniu lygmeniu;

23. pažymi, kad tam reikia gerai veikiančių bendradarbiavimo tinklų, kaip antai makroregioninės strategijos, ir branduolių, kuriuose dalyvautų pagrindiniai partneriai; be to, pabrėžia, kad tarpregioninis šių tinklų ir branduolių bendradarbiavimas yra labai svarbus sinergijos kūrimui, keitimuisi patirtimi, tarpusavio mokymuisi ir kritinės masės pasiekimui bendro investavimo srityje, siekiant įdiegti inovacijas pramonės vertės grandinėse visoje Europoje; ši tarpregioninio bendradarbiavimo strategija bus sėkminga tik tuomet, jeigu bus naudojamasi skaitmeninimu ir keičiamasi informacija;

24. akcentuoja, kad regionų ir vietos valdžios institucijos bei kitos organizacijos atlieka labai svarbų vaidmenį aktyviai užmezgant būtinus tarpregioninio ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo ryšius;

25. pabrėžia, kad tvarus regionų bendradarbiavimas neturėtų apsiriboti *ad hoc* iniciatyvomis ir jam reikalinga ilgalaikiais įsipareigojimais grindžiama struktūrinė bendradarbiavimo sistema, remiantis jau atliktu darbu, susijusiu su šiuo metu įgyvendinamomis pažangiosios specializacijos strategijomis, atsižvelgiant į būsimas tarpregionines investicijas į inovacijas;

26. atkreipia dėmesį į tai, kad informacija apie regioninę inovacijų veiklą, esamus pajėgumus (infrastruktūrą, kompetenciją) ir žiedinės ekonomikos potencialą yra labai svarbi. Šie turimi duomenys dažnai būna padriki ir fragmentiški, o tai sumažina jų naudą regionams; todėl ragina Europos Komisiją pradėti tikrą faktų rinkimo procesą, atsižvelgiant į vietos ir regionų požiūrį dėl ES pramonės strategijos;

27. rekomenduoja Komisijai labiau remti tarpregioninį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą, taip pat ir pagal esamas iniciatyvas, pavyzdžiui, iniciatyvą „Vanguard“, arba temines pažangiosios specializacijos partnerystes, kuriose dalyvauja vis daugiau regionų, taikant atnaujintą teritorinį požiūrį, kaip išdėstyta Europos Komisijos pasiūlymuose dėl sanglaudos politikos po 2020 m.;

28. atsižvelgdamas į programavimo laikotarpį po 2020 m. ragina sustiprinti ES paramą regioninėms ekosistemoms ir branduoliams remiantis tarpregioninėmis investicijomis į inovacijas, taikant pažangiosios specializacijos požiūrį ir išplečiant esamas iniciatyvas, pavyzdžiui, pramonės modernizavimo pažangiosios specializacijos platformą ir bandomąją regionų, kuriuose vyksta pramonės pertvarka, iniciatyvą; be to, mano, kad svarbu sukurti priemones bendriems tarpregioniniams pramonės investicijų projektams įgyvendinti, glaudžiai bendradarbiaujant su regionais ir pažangiosios specializacijos partnerystėmis;

29. pabrėžia, kad būtina tinkamai finansuoti temines pažangiosios specializacijos platformas, nes regionai ne visada turi reikiamų išteklių, kad galėtų tinkamai šiose platformose dalyvauti;

30. ragina Komisiją toliau plėtoti tarpininkavimo priemones, skirtas nustatyti ir aktyviai skatinti bendradarbiavimą pažangiosios specializacijos strategijų srityje, palengvinant nuolatinį procesą, kurio metu regionai nustato prioritetines sritis, kuriose bendradarbiavimas yra labai svarbus siekiant išsaugoti Europos pirmavimą;

31. rekomenduoja Komisijai, remiantis pažangiosios specializacijos strategijomis, skatinti pramonės inovacijas visuose regionuose sudarant sąlygas konkrečioms paramos sistemoms, pagal kurias gerai išsivystę regionai galėtų abipusiai naudingai dirbti drauge su mažiau išsivysčiusiais regionais įgyvendindami konkrečius projektus, taip pat išsivysčiusių regionų bendradarbiavimo projektus bei svarbius mažiau išsivysčiusių regionų projektus siekiant abipusės naudos;

2 tezė. Kadangi pagrindiniams visuomenės uždaviniams išspręsti būtinas Europos regionų bendradarbiavimas, regionų valdžios institucijos atlieka labai svarbų vaidmenį imantis į misijas orientuotų iniciatyvų ir praktiškai įgyvendinant sektorių politiką

32. mano, kad į misiją orientuotas politinis požiūris gali būti taikomas kaip priemonė pagrindiniams visuomenės uždaviniams spręsti ir daugiapakopio valdymo metodui remti tais atvejais, kai pažangiosios specializacijos principas gali padėti suderinti regionų darbotvarkes ir investicijas su ES prioritetais;

33. pabrėžia, kad norint išspręsti visuomenės uždavinius reikia toliau investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kad būtų remiama pramoninė kompetencija ir išnaudojamos naujos galimybės ir kad paieškos procese būtų remiamas eksperimentavimas ir rizikos prisiėmimas; ragina supaprastinti inovacijų ir naujų technologijų sklaidą pramonės sektoriuose;

34. pabrėžia, kad regionams tenka svarbus vaidmuo susiejant, plėtojant ir remiant regionų inovacijų ekosistemą, organizuojant turimų pajėgumų nustatymą ir įtraukiant įvairias suinteresuotųjų subjektų grupes į pramonės tikslų nustatymą taikant iš tikrųjų paklausa ir bendradarbiavimu grindžiamą požiūrį, todėl ragina užtikrinti, kad taikant į misiją orientuotą požiūrį regionai būtų atstovaujami valdymo struktūrose, įskaitant partnerystes ir misijų valdybas;

35. rekomenduoja Komisijai į misiją orientuotoje politikoje nustatyti aiškius vidutinės trukmės ir ilgalaikius tikslus ir juos perkelti į tų sričių politiką, kuri yra įgyvendinama struktūrinių ir investicijų fondų, programų „Europos horizontas“ ir „Skaitmeninė Europa“ lėšomis;

36. rekomenduoja vietos ir regionų valdžios institucijoms aktyviai siekti vadovauti kai kurioms iš šių misijų ir užtikrinti, kad būtų pradėtas taikyti tarpregioninis požiūris. Tai reikia derinti su dabartinėmis Europos priemonėmis ir jas naudoti šiam procesui palengvinti; todėl ragina Europos Komisiją įgyvendinant naująją programą „Europos horizontas“ užtikrinti aktyvų regionų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą misijų valdyme;

37. ragina Komisiją skatinti regionų grupių bandomuosius eksperimentavimo projektus laikantis į bendriems Europos interesams svarbius projektus ([6]) panašaus požiūrio, tačiau mažesniu mastu siekiant skatinti tarpregioninį bendradarbiavimą;

3 tezė. Regionų ir vietos valdžios institucijos turėtų užtikrinti įgūdžius, kurių reikia pramonės pertvarkai paremti, pasitelkę Europos strategiją palengvindami pramonės ir švietimo įstaigų bendradarbiavimą

38. pastebi, kad dėl sparčiai kintančios pramonės transformacijos, energetikos pertvarkos, skaitmeninimo ir žiedinės ekonomikos būtina plėtoti naujus tarpdalykinius įgūdžius;

39. palankiai vertina pastangas koordinuoti įvairias Europos lygmens priemones, kaip matyti iš Naujos Europos įgūdžių darbotvarkės, Skaitmeninio švietimo veiksmų plano ir Skaitmeninių įgūdžių strategijos;

40. pabrėžia, kad būtinai reikia remti ir skatinti dabartinę darbo jėgą nuolat ugdyti įgūdžius, iš naujo mokytis ir persikvalifikuoti, ypač skaitmeninių įgūdžių srityje, ir šiuos procesus iš anksto numatyti;

41. pripažįsta, kad daug Europos pramonės darbuotojų parengiama profesinio mokymo sistemose;

42. pritaria, kad reikia plačiai skleisti pramonės transformacijos teikiamą naudą ir asmenims, kuriems gresia nesuspėti ja pasinaudoti, reikėtų suteikti galimybes ir paramą prisitaikyti; šiuo požiūriu mano, kad įgyvendinant politines iniciatyvas pirmenybę dažniau reikėtų teikti galimybių žemos kvalifikacijos darbuotojams sudarymui mokytis visą gyvenimą, taip užtikrinant jiems vienodas galimybes įgyti pramonei reikalingų naujų techninių įgūdžių;

43. pabrėžia, kad visuose pramonės sektoriuose nepaprastai svarbus aktyvus visų specialistų kompetencijų ugdymas profesinio gyvenimo metu, todėl siūlo kartu su darbdaviais ir švietimo įstaigomis kurti veiksmingas koncepcijas, kaip visoje Europoje būtų galima keistis naujomis žiniomis, atnaujinti įgūdžius ir plėtoti asmeninius gebėjimus;

([6]) Bendriems Europos interesams svarbūs projektai (angl. IPCEI).

44. todėl mano, kad visoje Europoje taikomas požiūris į įgūdžių politiką yra labai svarbus Europos pramonės konkurencingumui ateityje ir būtina daug daugiau investuoti į žmogiškąjį kapitalą, į švietimo ir profesinio rengimo, mokymosi visą gyvenimą sistemas, taip pat į pačią pramonę;

45. mano, kad turėtų būti toliau remiamas verslumo ugdymas, verslo įgūdžių skatinimas, tarpusavio mokymasis ir dalijimasis geriausia patirtimi, kad pramonės subjektai galėtų prisitaikyti prie naujų verslo modelių ir veiksmingai bendradarbiauti konkurencingose Europos vertės grandinėse;

46. rekomenduoja Europos Komisijai stiprinti tarpregionines švietimo programas, pavyzdžiui, programą „Erasmus+“, ypatingą dėmesį skiriant profesiniam mokymui ir galimybėms talentams judėti po visą Europą;

47. ragina atsakingas institucijas suteikti lanksčių išteklių persikvalifikavimui regionų, o ne sektorių lygmeniu ir dar kartą ragina užtikrinti, kad „Europos socialinis fondas +“ būtų įtrauktas į Bendrųjų nuostatų reglamentą dėl bendrų sanglaudos politikos po 2021 m. nuostatų, kad būtų galima taikyti visus reikalavimus, susijusius su partnerystės principu ir regionų lygmens įtraukimu į programų kūrimą pagal ESF+;

48. rekomenduoja regionų ir vietos valdžios institucijoms bendradarbiauti įgyvendinant bendras švietimo ir mokslinių tyrimų darbotvarkes, kad būtų įgyvendinti bendri ES įgūdžių prioritetai ir remiamos tarpregioninės mokymosi galimybės;

4 tezė. Europos pramonė ir Vyriausybės turi rodyti pavyzdį ir savo veiksmais siekti didesnio tvarumo

49. mano, kad ES pirmauja pasauliniu lygmeniu pereinant prie anglies dioksido poveikį neutralizuojančios ir žiedinės ekonomikos. Todėl Europos pramonė turi imtis iniciatyvos ir prisidėti prie klimato kaitos švelninimo, Paryžiaus susitarimo tikslų įgyvendinimo, išteklių išsaugojimo, aplinkos būklės blogėjimo prevencijos ir kintančių vartotojų lūkesčių žaliojoje ekonomikoje patenkinimo;

50. pabrėžia, kad įmonių perėjimas prie tvaresnių ir efektyviau išteklius naudojančio verslo modelių ne tik padės apsaugoti aplinką, bet ir suteiks konkurencinį pranašumą, o tai paskatins inovacijas ir naujų darbo vietų kūrimą ir verslo galimybes;

51. pabrėžia, kad itin svarbu informuoti pramonę ir piliečius apie naujų metodų, pavyzdžiui, žiedinės, anglies dioksido poveikį neutralizuojančios ir dalijimosi ekonomikos, pranašumus. Dėl šių naujų metodų turi keistis tiek vartotojų požiūris (pavyzdžiui, į pakartotinį naudojimą ir perdirbimą), tiek pramonės, kuriai reikia palaipsniui prisitaikyti prie naujos paklausos pagal ilgalaikį strateginį planavimą;

52. mano, kad perėjimui prie tvarios pramonės užtikrinti Europai reikia visuose sektoriuose pasinaudoti savo pirmavimu ir įveikti stiprėjančią pasaulinę konkurenciją žaliosios gamybos, bioekonomikos ir švarios energijos technologijų srityse;

53. atkreipia dėmesį į tai, kad bet kurio regiono perėjimas prie žiedinės ir anglies dioksido poveikį neutralizuojančios ekonomikos bus ilgalaikis projektas, kurį bus galima sėkmingai įgyvendinti tik veikiant laipsniškai, o kai kuriais atvejais – užtikrinant radikalų atnaujinimą, numatant įvykdomus tarpinius tikslus, kurie pernelyg neapsunkintų gyventojų ir kai kurių sektorių, pavyzdžiui, automobilių pramonės; ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas kaimo bendruomenių, kurioms gresia pavojus likti nuošalyje, atsparumo didinimui vykstant ekonominės pertvarkos procesui;

54. pabrėžia, kad reikia įveikti dideles kliūtis, įskaitant teisingų rinkos signalų ir paskatų kurti produktus žiedinei ekonomikai stoką, dideles pereinamojo laikotarpio išlaidas įmonėms, reguliavimo kliūtis, netinkamą vartotojų informavimą ir prastą antrinių žaliavų rinkų veikimą;

55. mano, kad Europos ir tarpregioniniam bendradarbiavimui tenka svarbus vaidmuo padedant regionams plėtoti strateginį požiūrį į žiedinės ir anglies dioksido poveikį neutralizuojančios ekonomikos potencialo panaudojimą;

56. remia siekį strateginiais viešaisiais pirkimais skatinti inovacijas, kaip Europos Komisija pripažįsta savo 2015 m. žiedinės ekonomikos veiksmų plane ([7]) ir susijusiose direktyvose dėl viešųjų pirkimų, tačiau mano, kad dėl sudėtingų taisyklių regionų ir vietos valdžios institucijos dažnai nelinkusios rizikuoti;

57. rekomenduoja vietos ir regionų valdžios institucijoms laikytis daugiasektorinės ir tarpsektorinės ekonominio vystymosi perspektyvos ir atliekų tvarkymą bei aplinkosaugos vadybą susieti į vientisą žiedinės ekonomikos metodą;

58. ragina regionus ir miestus visiškai išnaudoti sanglaudos politikos po 2020 m. galimybes diegti inovatyvius sprendimus, kuriais būtų sprendžiami klimato ir perėjimo prie žiedinės ekonomikos klausimai;

59. ragina taikyti holistinį koordinuoto daugiapakopio valdymo požiūrį, siekiant užtikrinti reikiamą skirtingų politikos priemonių ir veiksmų įvairiais lygmenimis nuoseklumą. Pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos turėtų būti atsižvelgiama į visą vertės grandinę ir gamybos pramonę, taip pat į mažas ir vidutines įmones bei startuolius;

60. ragina Komisiją toliau remti bendrų strategijų konkrečiose srityse, pavyzdžiui, vandenilio ir sintetinių degalų, kūrimą ir tvaresnių technologijų diegimą rinkoje;

5 tezė. Regioninės į inovacijas orientuotos strateginės viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystės yra labai svarbios, kad pramonė aktyviau diegtų naujas technologijas

61. pastebi, kad ypač startuoliams ir MVĮ nėra lengva diegti inovacijas, nes naujų technologijų diegimui paprastai reikia didelių investicijų ir kompetencijos, ir pabrėžia, kad išlieka perėjimo prie skaitmeninių technologijų skirtumai tiek tarp Europos sektorių, tiek tarp regionų;

62. mano, kad pramonės, mokslinių tyrimų organizacijų ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimas yra svarbus siekiant sėkmingai panaudoti pramonės inovacijas;

63. palankiai vertina skaitmeninių inovacijų centrus, Europos Komisijos bandymų erdves ir technologijų infrastruktūrą, laikydamas juo strateginių į inovacijas orientuotų viešojo ir privačiojo sektorių partneryščių pavyzdžiais;

64. pritaria pažangiosios specializacijos strategijų akcentavimui po 2020 m., nes tai padės šalinti kliūtis naujų idėjų sklaidai tarp įmonių;

65. remia 281 ES skaitmeninių inovacijų centrą, kurie įgyvendinant Skaitmeninės Europos programą stiprina tarpregioninį bendradarbiavimą;

66. pabrėžia, jog tam, kad pramonei būtų lengvai prieinamos Europoje turimos pažangiosios technologijos ir infrastruktūra, būtinas šių viešojo ir privačiojo sektorių partneryščių bendradarbiavimas ES lygmeniu, taip pat reikia atkreipti dėmesį į šiuos išteklius ir skirti finansinių priemonių jiems integruoti;

67. mano, vis dar reikia koordinuotos bendros strategijos, taip pat strategijos regionų bendradarbiavimui veiklos lygmeniu;

68. pabrėžia, kad norint padidinti skaitmeninių inovacijų centrų poveikį, tokie centrai neturėtų būti atskiros, savarankiškai veikiančios ir su kitais konkuruojančios įstaigos, o suformuoti kaip pagrindinė tinklo, kurį koordinuojant galėtų dalyvauti keletas suinteresuotųjų subjektų, pavyzdžiui, universitetų, mokslinių tyrimų centrų, inovacijų centrų ir kt., jungtis;

69. rekomenduoja pagal būsimą Skaitmeninės Europos programą regionų valdžios institucijas įtraukti į Europos skaitmeninių inovacijų centrų atranką ir veikimo užtikrinimą;

([7]) Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas (COM(2015) 614 *final*).

70. rekomenduoja vietos ir regionų valdžios institucijoms skatinti tvarumą ir inovacijas vykdant viešuosius pirkimus, remiant pažangiuosius miestus ir kitas svarbias iniciatyvas susiejant įvairius pramonės, mokslinių tyrimų ir švietimo įstaigų suinteresuotuosius subjektus;

71. rekomenduoja įtraukti regionus kuriant tvaraus viešojo ir privačiojo sektoriaus partneryščių bendradarbiavimo metodą kitose nei skaitmeninimas srityse (įskaitant kitas eksperimentines ir bandymų priemones). Užtikrinant tokį dalyvavimą turėtų būti atlikta išsami regionų veiklos apžvalga ir jos papildomumo vertinimas;

72. pabrėžia, kad reikia parengti išsamią strategiją siekiant surinkti, susisteminti ir skleisti informaciją apie Europoje turimus infrastruktūros ir inovacinius pajėgumus;

73. pabrėžia didėjančią dirbtinio intelekto svarbą Europos pramonės politikoje ir tai, kad Europos Sąjunga lyderiauja šioje srityje, nes joje veikia 32 % visų pasaulio dirbtinio intelekto mokslinių tyrimų įstaigų. Atsižvelgdamas į tai, primena savo paties poziciją dėl dirbtinio intelekto, išreikštą 2019 m. vasario 6 d. nuomonėje, taip pat pritaria šioms Europos Parlamento rekomendacijoms ([8]);

74. palankiai vertina Europos Tarybos raginimą, kad Komisija iki 2019 m. pabaigos pateiktų ilgalaikę viziją ir konkrečius veiksmus ES pramonės ateičiai.

2019 m. birželio 26 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

([8]) 2019 m. vasario 12 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl visapusiškos Europos pramonės politikos dirbtinio intelekto ir robotikos srityje (2018/2088(INI)).

Europos regionų komiteto nuomonė „Darnaus vystymosi tikslai (DVT) – pagrindas ES ilgalaikei strategijai dėl darnios Europos iki 2030 m.“

(2019/C 404/04)

Pranešėjas: Arnoldas ABRAMAVIČIUS (LT/EPP)
Zarasų rajono savivaldybės tarybos narys

Pamatinis dokumentas: Komisijos komunikatas – Diskusijoms skirtas dokumentas „Darni Europa – iki 2030 m.“

COM (2019) 22 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. teigiamai vertina ES diskusijoms skirtą dokumentą „Darni Europa – iki 2030 m.“ ir ragina Europos Komisiją ir Europos Vadovų Tarybą Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. ir jos 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimą pripažinti vienu iš savo politinės darbotvarkės prioritetų ir nustatyti, kad tai bus visa apimantis būsimo ES strateginio plano tikslas 2019–2024 m. laikotarpiu ir vėliau; taip pat tikisi, kad naujoji Europos Komisija sudarys sąlygas imtis veiksmų visai ES skirtos darnaus vystymosi strategijos ir įgyvendinimo plano forma, kaip jau buvo raginama 2018 m. spalio 18 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose;

2. sutinka su visapusiška DVT kaip pagrindo politiniams veiksmams, skirtiems įvairiems – ekonominiams, socialiniams, aplinkos, valdymo ir išoriniams – iššūkiams įveikti, apibrėžtimi ir tvirtina, kad visi veikėjai turi vienodai suprasti, kas yra darnus vystymasis ir DVT, nes tik taip bus galima visiškai juos įgyvendinti siekiant žmonių ir būsimų kartų gerovės. Pirminis ketinimas yra panaikinti skurdą ir mažinti nelygybę, nepaliekant nė vieno nuošalyje, sukurti taikų pasaulį, siekti klestėjimo ir jį skleisti neviršijant mūsų planetos galimybių;

3. teigia, kad 17 DVT yra universalūs ir nedalomi ir kad veiksmų, kurių imamasi jiems įgyvendinti, suderinamumas įvairiose politikos srityse, yra svarbus pažangos elementas;

Nuo diskusijų prie veiksmų

4. mano, kad iš trijų Europos Komisijos pasiūlytų scenarijų, skirtų paskatinti diskusijas dėl būsimų ES žingsnių Darbotvarkei iki 2030 m. įgyvendinti, 1 scenarijus yra vienintelė galimybė imtis tiek ES vidaus, tiek išorės veiksmų, apimant visas politikos sritis;

5. sutinka, kad atsižvelgiant į DVT kompleksiškumą ir RK ir EBPO apklausos, skirtos vietos ir regionų veiksmams DVT srityje ([1]), rezultatus, būtinai reikia visa apimančios ES strategijos įgyvendinimui visais valdymo lygmenimis koordinuoti, nustatant tikslus su terminais ir numatant konkrečius rezultatus, kuriuos reikėtų pasiekti 2030 m., kartu nustatant stebėsenos ir peržiūros mechanizmus, taigi, reiškia pritarimą 1 scenarijui;

6. pabrėžia, kad DVT įgyvendinimo uždaviniai ir susijusios politinės strategijos turėtų būti nustatomi derinant principus iš „apačios į viršų“ ir „iš viršaus į apačią“, įtraukiant visus valdymo lygmenis ir atitinkamus suinteresuotuosius subjektus ir iškeliant šalies lygmens ir regioniniu požiūriu diferencijuotų uždavinių grupes. Ši strategija dėl darnios Europos iki 2030 m. turėtų pakeisti dabartinę strategiją „Europa 2020“;

7. tvirtina, kad ES institucijos ir valstybės narės turėtų nedelsdamos paspartinti savo veiksmus DVT srityje ir integruoti juos į visas politikos sritis, kaip siūloma pagal 2 scenarijų;

([1]) Atliekant šią apklausą buvo gauta daugiau kaip 400 atsakymų. Rezultatus ir daugiau informacijos galima rasti adresu https://cor.europa.eu/en/news/Pages/SDGs_survey.aspx

8. pabrėžia, kad reikia išorės veiksmų, kuriuos siūlo 3 scenarijus. Tačiau jeigu būtų orientuojamasi vien į išorės veiksmus, ne tik nukentėtų ES reputacija tarptautiniu lygmeniu, bet ir nebūtų galima pripažinti fakto, kad ES ir jos valstybėms narėms dar toli iki visų DVT įgyvendinimo, o tai taip pat trukdytų pažangai siekiant jų ES;

9. pabrėžia, kad įgyvendinant DVT reikia platesnio užmojo visais – Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos – lygmenimis;

Regionų ir miestų įtraukimas

10. pabrėžia, kad norint įgyvendinti tikslą nė vieno nepalikti nuošalyje reikia, kad visi valdymo lygmenys užtikrintų įvairialygmenę integraciją ir tarpusavyje stiprinančios ir nuoseklios (teritorinės) politikos formavimą. Ragina sukurti mechanizmą, kuris leistų peržiūrėti pažangą ir nustatyti pagrindinius DVT įgyvendinimo sunkumus vietos lygmeniu ir užtikrinti, kad ištekliai būtų naudojami efektyviai;

11. pažymi, kad norint pasiekti 65 % 169 uždavinių, kurie sudaro 17 DVT, reikia, kad DVT įgyvendinimo ir stebėsenos procese aktyviai dalyvautų regionai ir miestai ([2]). Miestai ir regionai pritaiko DVT vietos lygmeniui, būdami ne vien vykdytojais, bet ir arčiausiai piliečių, verslo ir vietos bendruomenių esančiais politikos formuotojais. RK ir EBPO apklausos rezultatai dar labiau patvirtina, kad miestai ir regionai mobilizuojasi, nes 59 % respondentų nurodė šiuo metų įgyvendiną DVT. Daug Europos regionų ir miestų ([3]) pirmieji ėmėsi šio DVT pritaikymo vietos lygmeniui ir parodė, kad regionai ir miestai yra būtini norint veiksmingai ir sparčiai įgyvendinti DVT;

12. pabrėžia vaidmenį, kurį atlieka daug žadančios pradininkų iniciatyvos, pavyzdžiui, EBPO „Miestai ir regionai – už darnaus vystymosi tikslus“ ir JT platforma „25 + 5 SDG Cities Leadership Platform“ (pastaroji savo uždavinius pasiekti tikisi likus 5 metams iki 2030 m.), padedant savanoriams regionams ir miestams DVT pritaikyti vietos lygmeniui;

13. pabrėžia, kad, remiantis tyrimu dėl teritorinio požiūrio į DVT ([4]), svarbu stiprinti regionų ir miestų gebėjimus pritaikyti DVT vietos lygmeniui ir didinti dabartinių iniciatyvų matomumą, taip pat skatinti regionus ir miestus naudotis ES Paramos struktūrinėms reformoms tarnybos ([5]), kurios tikslai turėtų būti suderinti su DVT, pagalba;

14. įsipareigoja remti DVT pritaikymo vietos ir regionų lygmeniui procesą ir vengti darbo dubliavimosi, puoselėjant partnerystę su tarptautinėmis ([6]) ir Europos asociacijomis ([7]);

15. pabrėžia svarbų Europos Komisijos ir Regionų komiteto, taip pat kitų Europos organizacijų vaidmenį visoje ES skatinant regionų ir miestų tarpusavio vertinimą, mainus, bendradarbiavimą ir mokymąsi vieniems iš kitų;

16. ragina visapusiškai pripažinti regionų vaidmenį pritaikant DVT vietos lygmeniui ES. Vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo formuojant vertybes ir visuomeninius santykius, todėl aišku, jog būtina jas įtraukti į visoje ES darnų vystymąsi užtikrinančių priemonių kūrimą;

17. atkreipia dėmesį į tai, kad kai kurių ES teritorijų vystymasis, demografija, gamybos struktūra ir industrializacijos lygis labai skirtingi, todėl mažiau išsivysčiusių regionų, atokių ir salų regionų, taip pat regionų, kurių laukia energetikos pertvarka, atveju būtinas lankstus ir į vietos lygmenį orientuotas požiūris;

18. pritaria, kad būtų steigiama Europos regionų praktikos DVT srityje bendruomenė, kuriai vadovautų Regionų Vyriausybių tinklas tvaraus vystymosi labui (nrg4SD);

19. pabrėžia, kad visame pasaulyje, o taip pat ir pačiose ES valstybėse bei tarp jų esama ryškaus ekonominio, socialinio ir teritorinio atotrūkio. Nors darnaus vystymosi tikslai 11-uoju DVT reaguoja į urbanizacijos iššūkį, mums reikia užtikrinti subalansuotą regioninę plėtrą ES, kad nė vienas ir nė viena teritorija nebūtų palikta nuošalyje;

([2]) *UN Sustainable Development Solution Network (2016), Getting Started with the SDGs in Cities. A Guide for Stakeholders,* http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2016/07/9.1.8.-Cities-SDG-Guide.pdf

([3]) Tokių kaip Baskų kraštas, Alandų salos, Espas, Gentas, Utrechtas ir Šiaurės Reinas-Vestfalija.

([4]) RK užsakymu atliktas tyrimas „Teritorinis požiūris siekiant darnaus vystymosi tikslų ES įgyvendinimo – Europos regionų komiteto vaidmuo“ (2019 m.).

([5]) Europos regionų komiteto nuomonė „Reformų rėmimo programa ir Europos investicijų stabilizavimo funkcija“ (2018/3764, 12 punktas, pranešėja Olga Zrihen (BE/PES)).

([6]) Tokiomis organizacijomis kaip EBPO, ICLEI, iniciatyva UNDP-ART ir UN-Habitat ir tokiomis tarptautinėmis asociacijomis kaip nrg4SD, UCLG arba Pasauline darbo grupe.

([7]) Tokiomis kaip CEMR, EUROCITIES, CPMR, ESDN, Klimato aljansas arba EEAC tinklas.

20. pabrėžia veiksmingos vietos, regioninių, nacionalinių ir ES lėšų (viešųjų ir privačių) sinergijos ir integravimo, taip pat viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo sąveikos su strategine plėtra ir investicijomis svarbą siekiant iki 2030 m. įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus;

21. pabrėžia, kad sanglauda yra pagrindinė ES investavimo priemonė regionams ir miestams įgyvendinant DVT ir užtikrinant ekonominį, socialinį ir teritorinį vystymąsi; todėl prašo, kad kitą 2021–2027 m. laikotarpį ES sanglaudos finansavimas išliktų prieinamas visiems regionams, skatinant visų piliečių dalyvavimą, remiantis teisiškai įpareigojančiu Europos partnerystės elgesio kodeksu. Būsima ES sanglaudos politika turėtų geriau suderinti savo tikslus su DVT, tuo užtikrinant geresnį veiksmų įgyvendinimą ir nuoseklumą;

22. pabrėžia, kad, nors DVT ir apima miestams skirtą tikslą (11 DVT), nėra specialaus regioninio tikslo ir regionų plėtra paminėta tik netiesiogiai, žemės naudojimui skirtoje dalyje. Todėl geras sanglaudos politikos ir DVT suderinimas reiškia, kad naujos ES sanglaudos politikos finansavimo programavimas apima visus su teritorijomis susijusius DVT, o ne tik 11-ąjį DVT;

23. atkreipia dėmesį į Europos miestų darbotvarkės modelį, kuriuo puoselėjamas visų valdymo lygmenų dialogas tvarios miesto plėtros klausimu. Šis procesas taip pat galėtų įkvėpti būsimos 2019–2024 m. ES strateginės darbotvarkės valdymo struktūrą, kad ES galėtų efektyviau įveikti sunkumus, iškylančius įgyvendinant DVT;

24. pabrėžia RK pasiūlymo ([8]), kad būsima sanglaudos politika po 2020 m. turėtų padėti regionams ir miestams pritaikyti DVT vietos lygmeniui, potencialą ir siūlymą tvarios miestų plėtros strategijų įgyvendinimą pritaikyti jų vietos realijoms;

25. pabrėžia žemės ūkiui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirtų ES finansavimo priemonių ir ESIF svarbą ir jų sinerginį naudojimą su sanglaudos fondais siekiant visapusiškai įgyvendinti DVT;

Visų suinteresuotųjų subjektų įtraukimas

26. pabrėžia, kad dėl transformuojamojo DVT pobūdžio visiems visuomenės ir ekonomikos sluoksniams reikia prisiimti atsakomybę už DVT; pabrėžia privačiojo sektoriaus ir ekonominio pagrindimo svarbą iki 2030 m. siekiant DVT ir įgyvendinant susijusius uždavinius;

27. primena, kad žmonės yra DVT pagrindas ir kad partnerystė, dalyvavimas ir įgalėjimas yra pagrindinės darnaus vystymosi vertybės. Būtina, kad įvairiausio amžiaus piliečiai, įvairovei atstovaujanti pilietinė visuomenė, akademinė bendruomenė, viešosios institucijos ir privatusis sektorius dalyvautų įvairių suinteresuotųjų subjektų dialoguose, kad būtų ieškomi ir drauge randami sprendimai, kaip pasiekti DVT, kartu tinkamai subalansuojant neišvengiamus kompromisus;

28. pabrėžia, kad, siekiant DVT ir pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, labai svarbų vaidmenį atlieka pagal principą „iš apačios į viršų“ veikiantys judėjimai, palankios sąlygos ir verslumas miestuose ir regionuose;

29. remia daugiašalę informavimo apie darnaus vystymosi pranašumus veiklą, užtikrinančią atitinkamo ilgalaikio požiūrio formavimą visuomenėje ir visose amžiaus grupėse;

ES valdymas DVT srityje

30. ragina naujos kadencijos Europos Komisiją imtis vadovaujamo vaidmens ir pradėti taikyti daugiapakopį, daugiasubjektį ir tarpsektorinį valdymą, kaip 1 scenarijaus dalį, sudarant sąlygas integruoti visus DVT aspektus į visų sričių ES politiką, kartu visais politikos formavimo etapais užtikrinant skirtingų sektorių politikos nuoseklumą ir įtraukiant visus valdymo lygmenis ir suinteresuotuosius subjektus, įskaitant piliečius;

31. pabrėžia, kad labai svarbu yra mokytis, nes politinė lyderystė yra nepaprastai svarbi; pažymi, kad tiek politikams, tiek valdymo institucijų darbuotojams reikia mokymų ir praktikos apie DVT ir kad kiekviena ES institucija turi integruoti DVT į savo pačios valdymą;

([8]) Europos regionų komiteto nomonė dėl būsimo Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo po 2020 m.

32. rekomenduoja, kad būsimas Europos Komisijos pirmininkas Komisijoje sudarytų specialią grupę, kuri dirbtų su visais Komisijos nariais ir DVT požiūriu įvertintų visus politinius pasiūlymus. Tokia grupė turėtų atkreipti dėmesį į galimus konfliktus ir būtinus kompromisus ir jai būtų patikėtas DVT integravimas į visų sričių ES politiką. Grupės veikla apimtų ir intensyvų koordinavimą generalinių direktoratų lygmeniu;

33. ragina būsimą Europos Komisijos pirmininką kiekvienais metais skaitant kasmetinį pranešimą apie Sąjungos padėtį apie DVT įgyvendinimą informuoti Europos Parlamentą, o taip pat Bendrųjų reikalų tarybą;

34. ragina Tarybą skatinti DVT įgyvendinimą ir puoselėti tarpusavio mokymąsi nacionaliniu lygmeniu, Bendrųjų reikalų taryboje aptariant savanoriškus nacionalinius vertinimus, prieš pranešimus, kurie numatomi JT aukšto lygio politiniuose forumuose;

35. ragina Europos Parlamentą, kaip vieną iš teisėkūros institucijų, integruoti DVT į visas savo susijusias politikos bylas ir įtraukti visus komitetus, kurių darbas susijęs su DVT įgyvendinimu; ragina skirtinguose komitetuose paskirti nuolatinius pranešėjus DVT klausimais;

36. įsipareigoja kompleksiškai ir nuosekliai dirbti DVT srityje ir integruoti juos į visų RK komisijų darbą ir į visas nuomones;

37. siūlo bendradarbiauti su Komisija ir kitais partneriais stebint DVT įgyvendinimą vietos ir regionų lygmeniu; teigiamai vertina Europos Komisijos organizuojamos DVT įvairių suinteresuotųjų subjektų platformos darbą kaip atviro ir dalyvaujamojo valdymo pavyzdį; tvirtai pritaria tolesniam jos gyvavimui, kad į įtraukų dialogą darnaus vystymosi klausimais būtų pakviesti regionai, miestai, pilietinė visuomenė, akademinė bendruomenė, verslas ir atsirastų atsakomybė už DVT;

38. teigiamai vertina faktą, kad Europos Komisija įtraukė platformos rekomendacijas į diskusijoms skirtą dokumentą;

39. numato, kad platforma turėtų tapti nuolatiniu konsultaciniu organu, kuris konsultuotų ES sprendimus priimančias institucijas – Europos Komisiją, Tarybą ir Europos Parlamentą dėl visa apimančios strategijos dėl darnios Europos iki 2030 m., taip pat informuotų naujuosius Europos Komisijos narius ir EP narius apie DVT;

40. ragina nuolat įtraukti nacionalines ir subnacionalines platformas į ES įvairių suinteresuotųjų subjektų platformos darbą, siekiant sustiprinti pastarosios darbą ir atstovaujamumą;

41. ragina visas ES institucijas, įskaitant Europos Komisiją, Tarybą, Europos Parlamentą, taip pat Europos regionų komitetą ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą, dalyvauti nuolat vykstančiame tarpinstituciniame dialoge dėl DVT, kad, vadovaujantis 17 DVT, būtų užtikrintas politikos nuoseklumas;

DVT integravimas į ES politiką

42. ragina Europos Komisiją naudotis geresnio reglamentavimo gairėmis kaip priemone, padedančia rengti teisės aktus atsižvelgiant į visus DVT aspektus. Šios gairės turėtų aiškiai nurodyti visus kintamuosius, į kuriuos reikia atsižvelgti norint siekti tvarumo;

43. teigia, kad kompromisai tarp skirtingų DVT aspektų bus neišvengiami, ir ragina sistemingai atlikti *ex-ante* poveikio vertinimus, kurie leistų nustatyti galimą sinergiją ir konfliktus, taip pat įvertinti kompromisus skaidriai, atsižvelgiant į artimiausią ir ilgalaikį poveikį. Teritorinio poveikio vertinimai ir dalyvaujamosios diskusijos su piliečiais ir suinteresuotaisiais subjektais vietos ir regionų lygmeniu padės užtikrinti, kad sprendimai būtų sutinkami palankiai ir politikos formavimas būtų tinkamas;

44. rodydamas pavyzdį kitoms institucijoms ir organizacijoms, įsipareigoja kiekvienais metais rengti konferencijas, kuriose būtų pristatoma vietos ir regionų valdžios institucijų patirtis ir geriausios praktikos pavyzdžiai;

45. ragina visas ES institucijas ir valstybes nares suderinti Europos semestrą su DVT ir paskesne ES strategija dėl darnios Europos iki 2030 m. Daugiametis valdymas turėtų užtikrinti, kad Europos semestras padėtų įgyvendinti ES strategiją ir taptų DVT koordinavimo ir vykdymo užtikrinimo priemone, todėl metinė augimo apžvalga taptų „Metine darnaus vystymosi apžvalga“;

46. ragina rengti daugiametę ES darnaus vystymosi apklausą, kuria būtų pradėtas daugiametis nacionalinis rekomendacijų peržiūros ir ataskaitų teikimo ciklas. Šioje apklausoje reikėtų įvertinti ES strategijos įgyvendinimą ir valstybių narių darnaus vystymosi veiksmų planus. Tai galėtų tapti pagrindu ES šalių savanoriškiems nacionaliniams vertinimams JT kontekste;

47. prašo, kad į darnaus Europos semestro valdymą Komisijoje būtų įtrauktos visos susijusios Komisijos tarnybos ir būtų vengiama „izoliuoto pobūdžio iniciatyvų“;

48. pakartoja savo prašymą, kad Europos semestro valdymas remtųsi partnerystės ir daugiapakopio valdymo principais, pagal elgesio kodeksą nuo pat metinio ciklo pradžios kaip visateisius partnerius įtraukiant ES regionus ir miestus ([9]) ([10]);

49. ragina ES institucijas naudoti ES biudžetą tam, kad DVT būtų integruoti į visų sričių politiką, visų pirma sustabdant iškastinio kuro subsidijavimą ir stiprinant darnumo kriterijus viešojo pirkimo srityje;

50. patvirtina, kad reikia stebėti DVT įgyvendinimą, ir ragina smulkiau suskirstyti duomenis, bent jau NUTS 2 lygmeniu, o prireikus ir vietos lygmeniu, kad būtų sudarytos sąlygos geriau formuoti politiką tais atvejais, kai nacionalinis vidurkis yra klaidinantis;

51. pakartoja ([11]), kad negalima apsiriboti tik BVP – reikia naudoti papildomus rodiklius, kurie nebūtų vien tik ekonominiai, bet atspindėtų ir pokyčius skatinantį DVT pobūdį, ir kurie turėtų būti nustatomi NUTS 2 lygmeniu, bent pasitelkiant smulkiau suskirstytus, su DVT įgyvendinimu susijusius duomenis;

52. pažymi, kad pirmaujantys regionai ir miestai rengia savo pačių rodiklius ir renka duomenis bendradarbiaudami su vietos subjektais, taip pat ir privačiajame sektoriuje. Vietos rodiklių kūrimas yra labai gera proga puoselėti dalyvavimą ir atsakomybę. Tačiau 40 % RK ir EBPO apklausos respondentų nenaudoja jokių rodiklių ES rodiklių naudoti negalima, nes NUTS 2 lygmeniu nėra duomenų, kurie leistų minėtus rodiklius naudoti vietos mastu;

53. siūlo, kad ES Jungtinis tyrimų centras įsteigtų miesto DVT duomenų platformą ir parengtų Europos miestų, kurie savanoriškai įgyvendina DVT, vadovą; taip pat atkreipia dėmesį į *World Council on City Data* atliktą darbą – parengtus ISO standartus pažangių ir atsparių miestų rodikliams, ir į EBPO darbą rengiant vizualizacijos priemonę, kuri, kad būtų atsižvelgta į regionų skirtumus, suderino oficialius ir modeliuojamus regionų ir vietos lygmens rodiklius;

54. ragina Eurostatą į savo metinę stebėsenos ataskaitą įtraukti šį darbą ir nustatytą pažangą, paliekant vietos ir kokybiniams duomenims. RK yra pasiruošęs bendradarbiauti ir puoselėti bendradarbiavimą su šiais partneriais, kad būtų galima stebėti DVT įgyvendinimą vietos ir regionų lygmeniu;

55. pakartoja, kad daugelis regionų ir miestų daro pažangą ir pirmauja šiame perėjimo procese sėkmingai įgyvendindami principu „iš apačios į viršų“ paremtas iniciatyvas, pavyzdžiui, Merų paktą dėl klimato ir energetikos ir RK ambasadorių veiklą šioje srityje. Šie judėjimai pagal principą „iš apačios į viršų“ gali įgauti naują pagreitį ir tapti tvirtu žingsniu į priekį įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus;

DVT išorės matmuo

56. teigia, kad įgyvendindama DVT ES atsižvelgia į jų išorės matmenį, taip pat ir į savo vidaus politikos išorinį poveikį kaip, pavyzdžiui, yra BŽŪP ar prekybos atveju. Vidaus ir išorės matmenys nėra atskiri pasauliai ir dėl darnaus vystymosi būtina siekti politikos nuoseklumo;

([9]) Europos regionų komiteto nuomonė „Europos semestro valdymo gerinimas: elgesio kodeksas dėl vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo“ (COR 2016/5386).

([10]) Europos regionų komiteto nuomonė „Europos semestras ir sanglaudos politika: struktūrinių reformų ir ilgalaikių investicijų derinimas“ (2018/5504).

([11]) 2016 m. vasario 11 d. priimta Europos regionų komiteto nuomonė „Teritorinio vystymosi rodikliai – BVP ir kiti rodikliai“.

57. prašo ES, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu kurti partnerystę, kuri vystomuoju bendradarbiavimu padėtų įgyvendinti DVT;

58. prašo geriau vykdyti pasaulinių tiekimo grandinių stebėseną, užtikrinant pagarbą teisinės valstybės principui ir žmogaus teisėms ir siekiant, kad būtų įgyvendinama žiedinės ekonomikos praktika ir būtų vengiama išteklių pereikvojimo;

59. tvirtina, kad svarbus vaidmuo tenka decentralizuotam bendradarbiavimui ir RK iniciatyvoms, tokioms kaip EK ir RK forumas „Miestai ir regionai vystomojo bendradarbiavimo labui", kuris 2019 m. vasario mėn. subūrė daugiau kaip 500 dalyvių iš 80 šalių ir kuriame dėmesys buvo sutelktas į tvarias miestų partnerystes ir parengta konkrečių politinių rekomendacijų, kaip skatinti darnų vystymąsi pasitelkiant regionines ir vietos partnerystes, arba Nikosijos iniciatyva, skirta Libijos savivaldybėms remti. Šios RK iniciatyvos parodo, kad ES parama neturėtų būti skiriama tik didelio masto partnerystės projektams tarp didelių miestų, bet ji turėtų būti prieinama ir decentralizuoto bendradarbiavimo iniciatyvoms, kuriose dalyvauja įvairių dydžių ir skirtingų tipų teritorijos;

60. apgailestauja, kad Europos Komisijos pasiūlymas dėl naujos Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (KPTBP) neapima teminės finansavimo linijos, kuri būtų skirta vietos valdžios institucijoms remti;

61. ragina Europos Komisiją remti ekonominę ir socialinę jaunimo, moterų ir iškeldintų gyventojų grupių integraciją besivystančiose šalyse. Decentralizuoto bendradarbiavimo partnerystės logika gali padėti požiūrį į migraciją kaip į grėsmę pakeisti požiūriu į migraciją kaip į galimybę, ypač atsižvelgiant į svarbų regionų ir miestų vaidmenį, kurį jie atlieka integruodami migrantus į savo priimančias visuomenes;

ES politika

62. sutinka su diskusijoms skirto dokumento įvertinimu ir pasiūlymu dirbti toliau pirmenybę teikiant keturiems politikos branduoliams ir keturiems horizontaliesiems veiksniams, tačiau turi papildomų pastabų:

63. primygtinai teigia, kad, neapsiribojant pasiūlymu padidinti klimato kaitos aspekto integravimo tikslą 25 %, pagal naująją DFP darniam vystymuisi turėtų būti skirti atitinkami finansiniai ištekliai ir taip pat užtikrinama, kad dėl neskiriamo finansavimo nenukentės DVT įgyvendinimas;

64. pabrėžia, kad reikia skubiai patvirtinti strategijas ir nustatyti veiksmus siekiant tausiai išteklius naudojančios žiedinės ekonomikos, nedelsiant įgyvendinant Paryžiaus susitarimą;

65. akcentuoja, kad RK atskiroje nuomonėje ([12]) plačiau nagrinėja sąsajas tarp JT darnaus vystymosi tikslų, ekologinės pertvarkos ir Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos. Šioje nuomonėje bus išdėstytas strateginis ES miestų ir regionų požiūris į perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, klimatui nekenkiančios, tausiai išteklius naudojančios ir biologine įvairove grindžiamos ekonomikos.

66. teigia, kad tvarus vartojimas ir gamyba taip pat reiškia, kad reikia mažinti neatsinaujinančiųjų išteklių naudojimą absoliučiaisiais skaičiais ir pereiti ne tik prie efektyvaus išteklių naudojimo, bet ir stengtis apsiriboti turimais ištekliais;

67. pabrėžia ypatingą bioekonomikos potencialą didinti nepriklausomybę nuo iškastinio kuro ir, skatinant anglies dioksido poveikio neutralizavimą, priešintis klimato kaitai. Kuo didesnis biologinių produktų naudojimas kiek galima didesniame sektorių skaičiuje taip pat padeda išsaugoti bei kurti naujas darbo vietas naujose ir tvariose rinkose, ypač tuose regionuose, kuriuose iki šiol buvo mažiau pramonės;

68. teigia, kad padedant regionams galima įgyvendinti tikslą per ateinantį dešimtmetį gerokai padidinti inovacinei biopramonei tenkančią bendrojo vidaus produkto dalį;

69. ragina imtis tolesnių veiksmų, susijusių su Komisijos „Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planu", nes lėšos turi būti naudojamos paskatinti tokius pokyčius, kurie užtikrina tvarumą, o ne tik finansinę grąžą ([13]);

([12]) „Siekiant tvarios Europos iki 2030 m. Tolesnė veikla, susijusi su JT darnaus vystymosi tikslais, ekonomikos perėjimas prie ekologijos ir Paryžiaus susitarimas dėl klimato kaitos" (ENVE-VI/039), pranešėja Sirpa Hertell (FI/EPP).

([13]) 2018 m. gruodžio 6 d. priimta Europos regionų komiteto nuomonė „Tvaraus augimo finansavimas" (2182/2018).

70. ragina siekti, kad Europos verslo ir pramonės sektoriai prisidėtų prie darnaus vystymosi, kuris turėtų tapti neatsiejama Europos pramonės strategijos 2030 dalimi, tuo padedant įmonėms ir pramonės sektoriams sparčiau pereiti prie tvaresnės praktikos. Tokį pasiūlymą savo rekomendacijose jau pateikė ES DVT įgyvendinimo siekiančių įvairių suinteresuotųjų subjektų platforma ir jis turėtų būti plačiau aptartas aukšto lygio pramonei skirtoje apskritojo stalo diskusijoje „Pramonė 2030“, kurioje su DVT kartu reikėtų aptarti bioekonomikos klausimus;

71. pažymi, kad laikantis Sąjungos politikos suderinamumo vystymosi labui principo, BŽŪP turėtų skatinti tvaraus žemės ūkio vystymą besivystančiose šalyse, kad kaimo gyventojai nepaliktų savo vietovių ir būtų užtikrintas apsirūpinimas maistu. Šiuo tikslu reikia siekti, kad ES žemės ūkio ir maisto produktų eksporto kainos nebūtų mažesnės už gamybos išlaidas Europoje;

72. apgailestauja, kad judumo klausimu diskusijoms skirtame dokumente nekalbama apie viešojo transporto prieinamumo svarbą kuriant tvarias miestų ir regionų transporto sistemas ir apie lemiamą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį šioje srityje;

73. siūlo, kad naujas ES darnaus vystymosi darbotvarkės postūmis tarptautiniu lygmeniu apimtų iniciatyvas, kuriomis siekiama sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį Tarptautinės jūrų organizacijos (IMO) (jūrų transporto) ir Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) (oro transporto) lygmeniu, visų pirma atsižvelgiant į ES raginimą taikyti pasaulinį mokestį žibalui, o, jei nebus pasiektas susitarimas taikyti tokį mokestį ICAO lygmeniu, ragina ES pagalvoti apie galimybę imtis vienašalio veiksmo, pavyzdžiui, panaikinti atleidimą nuo mokesčių aviaciniam kurui, skirtam ES vidaus skrydžiams, arba nustatyti kuro mokestį už krovinių pervežimą oro transportu;

74. pažymi, kad Europos judumo pramonei savo konkurencingumą reikia didinti inovacijomis. Vietos ir regionų valdžios institucijos, bendradarbiaudamos su privačiuoju sektoriumi ir remiamos ES biudžeto, turi imtis alternatyvių degalų ir skaitmeninės kelių infrastruktūros įgyvendinimo plano;

75. atsižvelgdamas į didelę socialinę nelygybę, apie kurią kalbama diskusijoms skirtame dokumente, pavyzdžiui, kad daugiau kaip 22 % ES piliečių gresia skurdas, pakartoja savo raginimą visiškai įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ir ne mažiau dėmesio skirti tokiems socialinio tvarumo veiksniams kaip aplinkosauginis tvarumas, kad būtų galima įrodyti, jog ES stengiasi nė vieno žmogaus ir nė vieno regiono nepalikti nuošalyje. Esama įrodymų, kad socialiai pažeidžiamos teritorijos dažnai patiria ir didžiausią neigiamą nedarnaus vystymosi poveikį;

76. prašo, kad Europos socialinių teisių ramsčiui būtų taikoma labiau regioninio lygmens stebėsena. RK šiuo metu rengia regioninę socialinių rodiklių suvestinę, kurią būtų galima naudoti šiuo tikslu;

77. pažymi, kad ypatingą dėmesį reikia skirti vyresnių žmonių aktyvumo ir sveikatos propagavimui Europoje ir vietoj institucinio požiūrio vadovautis bendruomeniniu požiūriu;

78. pakartoja savo raginimą įgyvendinti Europos būsto darbotvarkę ([14]), kuri, atsižvelgiant į ES miestų teminę partnerystę būsto klausimu, būtų labai naudinga įgyvendinant DVT – 11 (darnūs miestai ir bendruomenės), taip pat 1 (skurdo panaikinimas), 7 (energija už prieinamą kainą) ir 10 (nelygybės mažinimas);

79. akcentuoja, kad prisidedant ES regionams ir miestams, skaitmeninių technologijų plėtra gali transformuoti demografinius pokyčius suteikdama trejopą naudą Europai: pagerinti senėjančių gyventojų gyvenimo kokybę, padėti pereiti prie tvaresnių sveikatos ir priežiūros sistemų ir kurti tvarų ekonominį augimą ir darbo vietas senjorų ekonomikoje;

80. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka esminis vaidmuo lyčių pusiausvyros klausimu, tačiau pripažįsta, kad moterims dar labai nepakankamai atstovaujama ES, kur tik 15 % išrinktų merų, 32 % savivaldybių tarybų narių ir 33 % regioninių parlamentų narių ar asamblėjų narių yra moterys ([15]);

81. pritaria neformaliojo mokymosi ir savišvietos būdu įgytų įgūdžių pripažinimui ir propagavimui dirbant su jaunimu. Jaunimo ir sporto organizacijos, siūlančios nemokyklines aktyvaus pilietiškumo neformaliojo švietimo ir savišvietos programas, yra ypač svarbios gerinant jaunimo įgūdžius ir kompetencijas;

([14]) 2017 m. gruodžio 1 d. priimta Europos regionų komiteto nuomonė „Europos būsto darbotvarkės kūrimas“ (CDR 1529/2017).
([15]) Europos lyčių lygybės institutas, Lyčių statistikos duomenų bazė, 2017 m.

82. pabrėžia ES pažangiosios specializacijos metodikos potencialą būti svarbia politikos „Darni Europa iki 2030 m.“ dalimi. Jungtinio tyrimų centro (JRC) pažangiosios specializacijos platforma padeda regionams naudoti struktūrinius fondus sujungiant savo regionines inovacijų strategijas su DVT, įskaitant RK ir JRC organizuojamus renginius „Mokslas ir regionai“. Pažangiosios specializacijos ir DVT įgyvendinimo regionų lygmeniu papildomumas suteikia būtinos papildomos vertės tvariam augimui;

83. pabrėžia, kad apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema turėtų būti vienas iš būtinų kitų diskusijoms skirto dokumento įgyvendinimo žingsnių;

84. apgailestauja, kad paskutiniame pranešime apie Sąjungos padėtį nebuvo kalbama apie „išsamų abiejų žemynų ES ir Afrikos laisvosios prekybos susitarimą“. Šis susitarimas turėtų remtis DVT ir didžiuliu vaidmeniu, kurį prekyba gali atlikti padedant tuos tikslus pasiekti;

85. ragina atnaujinti socialinį dialogą įmonių valdymo srityje, skatinant DVT ir naujus verslo modelius, kurie stiprintų ekonominę demokratiją siekiant darnaus augimo;

86. teigia, kad socialinė ekonomika atlieka pozityvų vaidmenį sprendžiant nedarbo problemas ir skatinant įtraukų ir tvarų augimą. Tai yra ypač svarbu tuose regionuose, kurie yra paliesti emigracijos, spartaus gyventojų senėjimo, ekonominio dinamiškumo trūkumo ir žemo verslumo lygio. Tokiuose regionuose socialinės ekonomikos organizacijos yra vienas iš būdų gerais ketinimais skatinti verslumą ir geriausią vietos išteklių panaudojimą.

2019 m. birželio 26 d. Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“

(2019/C 404/05)

Pranešėjas:	Jácint HORVÁTH (HU/PES), Nadkanižos savivaldybės tarybos narys
Pamatiniai dokumentai:	Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas COM(2018) 673 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios nuostatos

1. palankiai vertina Europos Komisijos komunikatą „Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, kuriame siūlomas veiksmų planas atnaujintai Europos bioekonomikos strategijai įgyvendinti artimiausių metų laikotarpiu. Komitetas mano, kad gali atlikti svarbų vaidmenį, t. y. būti tarpininku palaikant dialogą su Europos Komisija;

2. mano, kad paskelbtas veiksmų planas yra pakankamai plataus užmojo ir kad labai svarbu įgyvendinti jame numatytus veiksmus, kad Europos bioekonomika būtų plėtojama tinkamu tempu;

3. be to, mano, kad bioekonomikos plėtojimas atveria labai dideles augimo ir darbo vietų kūrimo galimybes, ir pabrėžia, kad šiuo potencialu bus galima pasinaudoti tik tuo atveju, jei regionų ir vietos suinteresuotieji subjektai glaudžiai bendradarbiaus vietos lygmeniu ir sieks bendrų tikslų; Komitetas dar kartą pabrėžia tvarios bioekonomikos svarbą siekiant darnaus vystymosi tikslų;

4. yra įsitikinęs, kad reikia suderinti Europos, nacionalines, regionines ir vietos bioekonomikos iniciatyvas pasinaudojant teigiamais daugiapakopio valdymo rezultatais ir sudaryti kuo geriausias sąlygas Europoje plėtoti bioekonomiką. Ir bioekonomikos srityje vietos ir regionų lygmuo atlieka svarbų vaidmenį skatinant universitetų, pramonės, Vyriausybių ir pilietinės visuomenės bendradarbiavimą pagal „keturgubos spiralės“ modelį;

5. atkreipia dėmesį į išskirtines bioekonomikos plėtojimo galimybes 2021–2027 m. laikotarpiu. Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo yra labai svarbus įgyvendinant ES sanglaudos politiką ir daugelį regioninių pažangiosios specializacijos strategijų, kurios sudaro galimybę bendrai finansuoti bioekonomiką remiančias programas ir projektus;

6. taip pat pabrėžia, kad Komisija numato reikalavimą, pagal kurį nuo 2021 m. bioekonomikos veiksmų planai turės būti rengiami tinkamiausiu teritoriniu lygmeniu – šiuo tikslu reikės sustiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį, – o programos valdomos kuo labiau tiesiogiai su atitinkamais sektoriais ir piliečiais, laikantis subsidiarumo ir daugiapakopio valdymo principų. Siekiant sukurti tvarią ir žiedinę bioekonomiką, reikia gerai įtvirtinti veiklą regionų ir vietos lygmenimis, nes vietos gyventojai gerai žino apie esamas vertės grandines regionuose. Regionai investuoja į pagrindines paslaugas ir pajėgumus, todėl vietos ir regionų strategijos yra tvirtos sąsajos su regionų ypatumais ir specializacija garantas;

7. mano, kad norint sėkmingai kuo plačiau išplėsti bioekonomikos viziją būtina reguliariai persvarstyti teisinę sistemą siekiant, be kita ko, panaikinti teisines kliūtis investicijoms;

8. yra įsitikinęs, kad aktyviau vietos bioekonomikoje dalyvaujant pirminiams gamintojams tvarios Europos bioekonomikos plėtojimas paskatins darbo vietų kūrimą, visų pirma pakrančių ir kaimo vietovėse. Bioekonomikos sektorių skaičiavimais, iki 2030 m. būtų galima sukurti milijoną naujų darbo vietų;

9. primygtinai ragina visas ES šalis iki 2021 m. parengti nacionalinę bioekonomikos strategiją, kuri būtų kitos 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos planavimo dalis, siekiant sudaryti palankias sąlygas koordinuoti plėtros programas;

10. ragina visus Europos regionus, kaip vieną tinkamiausių teritorinių lygmenų įgyvendinti bioekonomikos strategijas, vėliausiai iki 2024 m. pabaigos parengti bioekonomikos veiksmų planus arba atskirą bioekonomikai skirtą skyrių jų bendroje vystymosi strategijoje. Komitetas taip pat mano, kad, atsižvelgiant į tai, kad bioekonomikos ekologinės ribos nesutampa su administracinėmis ribomis, būtų galima numatyti ir tarpregionines strategijas siekiant sustiprinti panašaus profilio regionų tarpvalstybinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą (poriniai projektai, tinklaveika). Makroregioninėse ir jūrų baseinų strategijose taip pat turėtų būti skatinama partnerystė bioekonomikos srityje;

11. ragina ateityje Europos Sąjungoje rengti kuo daugiau žaliųjų viešųjų pirkimų, ir pabrėžia, kad šiuo požiūriu bioekonomikos plėtojimas yra labai svarbus. Todėl atkreipia dėmesį, kad viešieji pirkimai yra svarbi priemonė biologinių produktų kūrimui ir sprendimų ieškojimui skatinti. Tam dažnai reikalinga Europos lygmens parama, t. y. ekologinio projektavimo reikalavimų ir standartų nustatymas, klimato ir aplinkai nekenksmingo produkto deklaracijų bei vystymo strategijų rengimas;

12. su susirūpinimu pažymi, kad, remiantis neseniai atliktu 2015–2030 m. Jungtinio tyrimų centro dokumentu, apie 11 % (daugiau kaip 20 mln. ha) ES žemės ūkio paskirties žemės gali būti apleista dėl veiksnių, susijusių su biofiziniu žemės tinkamumu, ūkių struktūra ir žemės ūkio gyvybingumu, gyventojų ir regionų ypatumais ([1]). Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komitetas atkreipia dėmesį į apleistų žemės ūkio paskirties plotų didelį potencialą padidinti įvairių rūšių biologinių išteklių gamybą – su sąlyga, kad toks diversifikavimas nekeltų pavojaus didelės gamtinės vertės žemės ūkio paskirties žemei ir nesumažintų biologinės įvairovės – ir į buveinių atkūrimo ir laukinės gamtos atkūrimo potencialą;

13. primena, kad ankstesnėje nuomonėje dėl bendrosios žemės ūkio politikos reformos ([2]) Komitetas, nagrinėdamas aplinkos ir maisto klausimą, pabrėžė, kad palyginti su 2017 m., kiekvienoje valstybėje narėje reikia du kartus padidinti ekologiškai dirbamos žemės plotą arba ekologiškam ūkininkavimui skirti ne mažiau kaip 30 % valstybės narės žemės ūkio paskirties ploto;

14. pritaria ES miškų strategijos laikotarpio vidurio peržiūros išvadoms, kad būtina koordinuoti miškų strategijos peržiūrą ir bioekonomikos strategijos reformą. Plėtojant miškų bioekonomiką ir skatinant inovacijas reikia užtikrinti įvairių ES politikos sričių nuoseklumą;

Stiprinti ir plėsti biopramonės sektorius, skatinti investicijas ir rinkų kūrimą

15. mano, kad šiuo metu inovacijos bioekonomikos srityje į įmones pritraukia investuotojus tik tuo atveju, jei jose kuriami didelę pridėtinę vertę turintys produktai. Reikėtų patobulinti paramos schemas, kad būtų plėtojamos technologijos, susijusios su iš biologinių medžiagų pagamintais produktais, kurių rinkos vertė maža, tačiau kurie skirti iškastinių išteklių produktams pakeisti. Bioenergijos ištekliams reikalingi aiškesni kainų nustatymo mechanizmai, kartu išsamiau nepatikslinant kaip šie ištekliai turi būti naudojami. Derama iškastinio kuro kainodara yra viena svarbiausių bioekonomikos konkurencingumo sąlygų;

16. mano, kad suderintos teisės aktų dėl produktų, kurie gali būti pagaminti tvariai, ir jų atliekų reguliavimo sistemos sukūrimas ir šios sistemos stabilumo užtikrinimas valstybių narių lygmeniu gali būti labai naudingas organizacijoms, aktyviai veikiančioms biologinių produktų mokslinių tyrimų, kūrimo ir gamybos srityje;

17. ragina Europos Komisiją remti procesus, susijusius su biologinių produktų gamyba ir pardavimu ES valstybėse narėse ir technologijų plėtrą tvarios bioekonomikos srityje. Siekdama skatinti darbo vietų kūrimą ir užtikrinti aprūpinimą kokybiškais biologiniais produktais, ES turėtų tapti šio sektoriaus lydere plėtodama moderniausias su bioekonomika susijusias technologijas;

18. pabrėžia, kad taikant taisyklės turėtų būti siekiama išvengti pernelyg didelės administracinės naštos biologinių išteklių naudotojams. Šiuo metu prievolės teikti ataskaitas tvarumo ir ekonomikos (įskaitant verslo partnerius) srityse yra nustatytos tiek valstybės pagalbos taisyklėse, tiek ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje (RED II). Be to, jei ištekliai atitinka klimato ir tvarumo reikalavimus, reikia vengti įvairių bioenergijos išteklių mikrovaldymo. Visų pirma biologinio perdirbimo įmonėse įvairūs išteklių srautai naudojami įvairiais tikslais, be kita ko, biodegalų ir skystųjų bioproduktų gamybai;

([1]) "Užleista žemės ūkis paskirties žemė ES 2015–2030 m.", „JRC Policy Insights" (2018 m. spalio mėn.), galima rasti adresu https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc113718.pdf.

([2]) Europos regionų komiteto nuomonė „BŽŪP reforma" (COR-2018-03637).

19. mano, kad bioekonomikos plėtojimas, ypač mažiau išsivysčiusiuose regionuose, yra susijęs su konkrečiais projektais ir kad diegiant pavyzdines inovacijas galima stebėti šioje srityje vykstančius pokyčius. Dėl BIOAST ir panašių iniciatyvų, kuriose dalyvauja daugiau nei viena valstybė narė, RK siūlo Komisijai aktyviau skatinti teigiamą sąveiką pasitelkiant temines programas ir dotacijas. Svarbu, kad regionų technologijų perdavimo veiklos ir biomasės išteklių susiejimas leistų pasiekti ir visuomenei akivaizdžių rezultatų, kurie parodytų, kad tvari bioekonomika yra žalioji žiedinės ekonomikos šerdis;

20. mano, kad siekiant paspartinti perėjimą prie kitokio energijos vartojimo modelio ir padidinti rinkoje atsinaujinančiosios energijos konkurencingumą iškastinio kuro atžvilgiu, kad tai nebūtų laikoma neleistina valstybės pagalba, reikia pakoreguoti Energijos mokesčių direktyvą ir valstybės pagalbos taisykles;

21. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija planuoja ateinančiais metais parengti priemonę, skirtą remti politiką, kuria siekiama mažinti teritorinius skirtumus bioekonomikos srityje, tačiau pabrėžia, jog būtina užtikrinti, kad ši priemonė veiktų bent iki 2027 m. pabaigos, siekiant veiksmingai sumažinti anksčiau šioje srityje atsiradusius teritorinius skirtumus;

22. teigiamai vertina biotechnologijų įtraukimą į daugelio ES šalių pažangiosios specializacijos strategijas (RIS3). Pažangiosios specializacijos strategijos, kurių rengimas buvo *ex ante* sąlyga norint pasinaudoti 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Europos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms skirtomis lėšomis, kartu yra politikos priemonės, kuriomis remiantis įgyvendinama politika, nes jose nurodomi regionų ir teritorijų ypatumai, technologijų sektoriai ir prioritetai. Be to, mano, kad ilgalaikės aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugos ir bioekonomikos potencialo išnaudojimo požiūriu regioninės su bioekonomika susijusios pažangiosios specializacijos strategijos bus veiksmingesnės, jei bus derinamos tiek kaimyninių regionų, tiek valstybių narių lygmeniu;

23. mano, kad būtina didinti paramą biotechnologijoms nustatant tiek mokslinių tyrimų ir inovacijų, tiek investicijų prioritetus. Naudojantis žinių baze ir jos priemonėmis, biotechnologija, kuria užtikrinamas ryšys tarp biomasės perdirbimo etapų, gali padėti ne tik sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, bet paskatinti tvariai plėtoti biopramonę;

24. pritaria veiksmų plano 1.5 veiksmui, kuriame numatoma sukurti 300 tvarių biologinio perdirbimo įmonių ([3]). RK siūlo, statant naują tvarią biologinio perdirbimo įmonę, remiantis bendros rodiklių ir stebėsenos sistemos duomenų baze, padėti įveikti atsilikimą mažiau bioekonomikos srityje išsivysčiusiems regionams, kaip numatyta pagal BŽŪP taisykles ir dotacijų skyrimo tvarką ir 9-ąją bendrąją programą. Diegiant technologines naujoves ir kartu plėtojant susijusias žinių perdavimo sistemas bus galima aplinkai nekenksmingu būdu pasinaudoti ekosistemų teikiamu potencialu ir taip kurti tvarias biomasės vertės grandines;

25. mano, kad, siekiant optimizuoti, pertvarkyti ir integruoti vertės grandines, labai svarbu aktyviai įtraukti vietos ir regionų suinteresuotuosius subjektus, ypač MVĮ, kad būtų įtraukta visa verslo grandinė, o ne tik pirminiai gamintojai. Pereinant prie bioekonomikos, labai svarbu remti MVĮ dalyvavimą savo technologinio ir verslo pertvarkymo procesuose;

Visoje Europoje sparčiai plėtoti bioekonomiką vietos mastu

26. rekomenduoja Europos Komisijai ypatingą dėmesį skirti miestų ir kaimo vietovių administracijų sprendimus priimančių pareigūnų informavimui, kad jie galėtų įtraukti biomasės gamybos ir perdirbimo galimybes į strateginio planavimo ir ilgalaikio biudžeto sudarymo procesus;

27. pabrėžia, kad konsultacijos tarp kaimyninių regionų ir abipusis bendradarbiavimas turėtų suteikti galimybę plėtoti ekologinio ir žiedinio žemės ūkio technologijas ir sprendimus;

28. mano, kad miestai turėtų tapti svarbiais žiedinės bioekonomikos centrais. Žiedinis medžiagų valdymas ir atliekų, įskaitant organines, perdirbimas (arba kai įmanoma atliekų regeneravimas) miestuose yra ypač svarbus, o siekiant tai įgyvendinti būtina ne tik užtikrinti infrastruktūrą ir atliekų surinkimo, apdorojimo ir perdirbimo (arba regeneravimo) sistemą, bet ir informuoti visuomenę. RK ragina Europos Komisiją koordinuotai numatyti šiam tikslui pasiekti reikiamus išteklius, kurie taip pat apimtų bendrą ir papildomojo pobūdžio technologijų pritaikymo ir žinių perdavimo sistemų plėtojimą;

([3]) OECD „Meeting Policy Challenges for a Sustainable Bioeconomy“, 2018, ISBN 9789264292345; BIO-TIC „A roadmap to a thriving industrial biotechnology sector in Europe“, 2015.

29. visų pirma mano, kad iš tikrųjų nei strategijoje, nei veiksmų plane neaptariami valdymo klausimai. Siekiant įgyvendinti veiksmų plane nurodytus procesus, reikia aiškiai apibrėžti susijusių suinteresuotųjų subjektų atsakomybę ir visapusiškai laikytis daugiapakopio valdymo, kad būtų užtikrintas veiksmingas ir efektyvus kiekvieno strategijos elemento įgyvendinimas;

30. mano, kad būtina suderinti teisės aktus, nes šiuo metu 28 valstybės narės taiko skirtingas taisykles biomasės srautams, kurie yra pagrindinė, bioekonomikai lemiamos reikšmės turinčių vertės grandinių žaliava, ir biomasės apdorojimo metu susidariusiems atliekų srautams;

31. mano, kad organizacijos (pvz., Europos chemijos pramonės regionų tinklas, ECRN), platformos (pvz., bio pramonės konsorciumas (BIC)) ir įmonių grupių organizacijos, gebančios padidinti rezultatų ir įgytų žinių potencialą ir derinti vietos ir regionų iniciatyvas, gali veiksmingai skatinti bioekonomikos procesus. Ateityje bus ypač svarbu užtikrinti jų dalyvavimą žinių perdavimo sistemose;

Suprasti bioekonomikos ekologines išgales

32. siūlo vertinant biomasės gamybos potencialą atsižvelgti ne į administracines, bet į ekologines išgales ir ekosistemas. Norint pasiekti veiksmų plano tikslus, reikėtų tiksliai įvertinti pagamintos biomasės kiekį ir jį užregistruoti bendroje sistemoje. Tam reikalingas koordinuotas regionų bendradarbiavimas; be to, būtina parengti ir apibrėžti standartizuotus šio vertinimo metu taikomus matavimo ir kontrolės metodus;

33. palankiai vertina Komisijos paramą, numatytą pagal veiksmų plano 3.2 veiksmą, ekosistemos stebėjimui skirtų žemėlapių sudarymo ir statistikos sistemų plėtojimui. Vis dėlto RK siūlo parengti ir taikyti bendrą Europos biomasės gamybos stebėsenos rodiklių sistemą. Labai svarbu sukurti bendrą informacinę sistemą, skirtą pradinio apdorojimo technologijų diegimui ir jų veikimo optimizavimui energijos vartojimo efektyvumo, aplinkos apsaugos ir biomasės logistikos požiūriu;

34. siūlo sukurti bendrą rodiklių sistemą, kuri, taikant būtiniausius ir konkrečius rodiklius, suteiktų informacijos apie regionų veiklą. Siūloma stebėti šiuos pagrindinius rodiklius: 1) kiekvieno regiono BVP (procentinė dalis palyginti su nacionaliniu BVP); 2) tarptautinė veikla mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų srityje; 3) su iškastiniu kuru susijusios sutaupytos lėšos; 4) išmetamųjų teršalų, visų pirma amoniako (NH_3) ir pagrindinių šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) (CO_2, CH_4) mažinimas; 5) atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba (šiuo atveju siūloma standartizuoti matavimo dydį). Būtų galima nustatyti šiuos konkrečius rodiklius, kurie leistų įvertinti regionų veiklos rezultatus, pasiektus įgyvendinant bioekonomikos strategijos veiksmų planą: 1) naujų darbo vietų skaičius (susijęs su bioekonomikos plėtojimu); 2) bioekonomikos vaidmuo regionų veiklos rezultatams; 3) pastangų, kuriomis siekiama išlaikyti ir plėtoti biologinę įvairovę, mastas (skiriamos lėšos); 4) aplinkos išsaugojimas ir atliekų kiekio mažinimas;

35. mano, kad tarpvalstybinių sistemų, remiančių inovacijų procesus ir bendradarbiavimo galimybes ir ypač bioekonomikos vystymą, išplėtimas leidžia užtikrinti veiksmingą kaimyninių regionų strategijų tarpvalstybinį koordinavimą. Panašiais aplinkos, socialiniais ir ekonominiais metodais grindžiamas bendradarbiavimas gali padėti specializuoti mokymą vietos lygmeniu ir daryti teigiamą poveikį sektorių užimtumo lygiui;

36. rekomenduoja skatinti priemones, leidžiančias užtikrinti biologinės įvairovės ir gamybos pusiausvyrą ir siekti įvairių politikos sričių sinergijos. Spartėjanti klimato kaita taip pat lemia pokyčius mikroregioniniu lygmeniu;

37. ragina parengti išsamią vystymosi programą, kuri padėtų koordinuoti klimato politikos priemones ES lygmeniu, siekiant užkirsti kelią biologinės įvairovės nykimui ir aplinkos pokyčiams, išsaugant ir gerinant dirvožemio išteklius ir jo derlingumą;

38. palankiai vertina bioekonomikos strategijos, atitinkančios tvarumo tikslus, sukūrimą ir veiksmų planą, kurio pagrindinis tikslas – apsaugoti gamybos plotus nuo pernelyg intensyvaus naudojimo ir kartu skatinti biomasės potencialą. RK taip pat teigiamai vertina išteklių, kurie naudojami kaip pagrindas gamybai, apsaugą ir ragina Komisiją geriau užtikrinti vienodas galimybes regionams gauti informuotumo didinimui skirtų lėšų;

Bioekonomikos finansavimas

39. palankiai vertina tai, kad Komisijos pasiūlymai dėl kitos 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos, visų pirma tie 10 mlrd. EUR ([4]), t. y. apie 10 % biudžeto, kurie numatyti programos „Europos horizontas“ veiksmų grupei „Maistas ir gamtos ištekliai“ ([5]), labai paskatins sisteminius mokslinius tyrimus ir inovacijas bioekonomikai svarbiuose sektoriuose. Komitetas taip pat itin palankiai vertina tai, kad į aštuonias programos partnerystės sritis įtraukti „tvarūs, įtraukūs ir žiediniai biologiniai sprendimai“;

40. vis dėlto pabrėžia, kad plėtojant bioekonomiką reikia laikytis visapusiško požiūrio, o tai reiškia, kad ji turi būti vienu metu ir koordinuotai finansuojama iš įvairių šaltinių. RK mano, kad Europos Komisija turi didinti Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo, bendros žemės ūkio politikos finansinių priemonių, taip pat mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų programos „InvestEU“ finansinių priemonių papildomumą ir parengti tinkamas šių išteklių koordinavimo priemones, siekiant įgalinti valstybes nares ir regionus visapusiškai išnaudoti turimas lėšas, kad būtų galima remti bioekonomiką;

41. pabrėžia, kad svarbu skirti dėmesį programai „InvestEU“, pagal kurią ateityje bus finansuojama bioekonomika; todėl prašo, kad bioekonomika ir toliau būtų laikoma tiksline finansavimo sritimi ir būtų viena iš pagal programą „InvestEU“ finansuojamų sričių;

42. primena, kad planuojamų skirti 25 % ES biudžeto, siekiant prisidėti prie klimato kaitos tikslų įgyvendinimo, nepakanka Paryžiaus susitarimo tikslams pasiekti. Savo nuomonėje „2021–2027 m. daugiametės finansinės programos dokumentų rinkinys“ ([6]) RK jau yra nurodęs, kad reikėtų dėti pastangas, kad kitoje finansinėje programoje būtų užtikrinta galimybė daugiau kaip 30 % padidinti anglies dioksido išmetimui energetikos sektoriuje. pramonėje ir transporte sumažinti bei perėjimui prie žiedinės ekonomikos skiriamų išlaidų dalį; šie tikslai skatina tinkamu tempu plėtoti bioekonomiką;

43. dar kartą pabrėžia, kad Europos Komisijos pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, pagrindžiamos konkrečios priemonės atokiausiems Sąjungos regionams, visų pirma susijusios su jų galimybėmis naudotis Sąjungos horizontaliosiomis programomis atsižvelgiant į jų struktūrinę, socialinę ir ekonominę padėtį. RK apgailestauja, kad tai nėra pripažinta siūlomame dokumente, todėl įgyvendinant programą bus sunku atsižvelgti į konkrečius šių regionų poreikius ir jų unikalius išteklius moksliniams tyrimams ir inovacijoms tokiose srityse kaip bioekonomika ir klimato kaita, atsižvelgiant į jų pažangiosios specializacijos strategijas;

Švietimas, mokymas ir informavimo apie bioekonomiką didinimas

44. yra susirūpinęs dėl statistikos, iš kurios matyti, kad kasmet didėja bioekonomikos gamintojų ir verslininkų vidutinis amžius. Galima teigti, kad nesant pamainos senėjančiai visuomenei ir su tuo susijusio žinių perdavimo bei naujų įgūdžių ir gebėjimų įgijimo, ateityje gali nepakakti – ir vis labiau trūkti – kokybiškų maisto produktų. Pirmenybė turėtų būti teikiama tinkamų žinių perdavimo sistemų kūrimui bioekonomikos sektoriuje ir socialiniam, ekonominiam ir ekologiniam sektorių tarpusavio ryšio novatoriškiems aspektams;

45. mano, kad tvarioms biologinėms vertės grandinėms, pritaikytoms prie ekosistemos, reikalingos darbo jėgos ilguoju laikotarpiu bus tuo atveju, jei bus siekiama atsižvelgti į konkrečius bioekonomikos sektorių darbo jėgos poreikius rengiant pažangias ir nuoseklias švietimo programas pradedant pradiniu ugdymu, taip pat mokymo ir mokymosi visą gyvenimą programas, kurias valstybės narės rengtų taikydamos atvirojo koordinavimo metodą. Komitetas mano, kad neabejotinai būtina plėtoti šias programas, nes žinios apie aplinkos kultūrą ir tvarumą turi būti perduodamos visais švietimo, mokymo ir mokymosi visą gyvenimą lygmenimis. Todėl ragina Europos Komisiją padėti valstybėms narėms kartu nustatyti ir apibrėžti bendrus tikslus ir priemones jiems pasiekti ES lygmeniu;

([4]) 2018 m. birželio 7 d. COM(2018) 435 – Pasiūlymas dėl reglamento dėl bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ ir su ja susijusių dalyvavimo ir sklaidos taisyklių.

([5]) 2018 m. gegužės 2 d. COM(2018) 321 *final – Šiuolaikiškas biudžetas Sąjungai, kuri apsaugo, suteikia galių ir gina. 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa.*

([6]) COR-2018-02389.

46. pabrėžia, kad siekiant plėtoti bioekonomiką ypač svarbu plėtoti iš biologinių medžiagų pagamintų produktų paklausą rinkoje; atkreipia dėmesį į poreikį vykdyti informuotumo didinimo veiksmus ir veiklą, taip pat remti paklausą, o tam reikalingas Europos Komisijos, regionų ir savivaldybių bendradarbiavimas.

2019 m. birželio 26 d, Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Švietimo gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, (menų) ir matematikos (STE(A)M) srityse stiprinimas Europos Sąjungoje“

(2019/C 404/06)

Pranešėjas: Csaba BORBOLY (RO/EPP), Hargitos regiono tarybos pirmininkas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina tai, kad didelė dalis Europos vietos ir regionų valdžios institucijų pripažįsta dideles galimybes ir atsakomybę kuriant nuoseklų ir integruotą požiūrį į gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) mokymą ir įgūdžių ir gebėjimų, susijusių su šiomis vis labiau visame pasaulyje įvairiais švietimo lygmenimis paplitusiomis disciplinomis, plėtojimą;

2. pabrėžia, kad inovacijoms imliuose ekonomikos sektoriuose – IRT, robotikos, automatizavimo, techninių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros, logistikos ir įvairių inžinerijos sričių – augimas turėtų ir toliau būti labai intensyvus, tačiau jam gali trukdyti netinkamas STEM dalykų mokymas;

3. mano, kad, nors galima kalbėti apie dešimtmečius pasiteisinusį STEM mokymo metodą, kuriam jau sukurtos tinkamos materialinės sąlygos, būtinos naujos priemonės, kadangi svarbu parengti daugiau mokytojų, kurie gebėtų nesilaikyti tradicinio skirtingų disciplinų atskiro mokymo metodikos ir pirmenybę teiktų projektais, taikomaisiais moksliniais tyrimais ir moksliniu metodu grindžiamam tarpdisciplininiam mokymui, ir kadangi daugeliu atvejų įvairių valstybių narių nacionalinėje švietimo politikoje iki šiol nepripažinta būtinybė investuoti į šią sritį;

4. pabrėžia, kad STEM tai nėra paprasčiausias atskiras ar paralelinis skirtingų dalykų ir disciplinų dėstymas. Vienas pagrindinių principų šioje srityje – tai suplanuotas dalykų mokymas, vykdomas ne atskirai pagal dalykus, o derinant juos tarpusavyje, taigi praktiškai taikant daugiadisciplininę sistemą;

5. atkreipia dėmesį į įvairius tyrimus, kurie rodo, kad darbo vietų skaičius, įskaitant vidutinės trukmės laikotarpiu, labai padidės STEM sektoriuose ir kad būtent šiuose sektoriuose nedarbo lygis yra mažiausias beveik visose valstybėse narėse;

6. įspėja, kad, remiantis Pasaulio ekonomikos forumu ([1]), humanitarinių mokslų atskyrimas nuo tiksliųjų mokslų nepadeda naujoms kartoms pasirengti naujiems daugiafunkciniams vaidmenims, kuriems reikės ir techninių, ir socialinių, ir analitinių įgūdžių turinčių darbuotojų. Todėl ragina daug dėmesio skirti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos sritims, kad mokiniai ir studentai įgytų įgūdžių spręsti sudėtingas problemas, išsiugdytų kūrybiškumo, kritinio mąstymo, personalo valdymo ir kognityvinio lankstumo gebėjimus;

7. mano, kad, remiantis STEM tarptautiniais rezultatais, svarbu pabrėžti, kad šioms disciplinoms dėmesį skirti verta ne tik aukštojo mokslo sistemoje, bet ir sukurti joms pagrindą visais lygmenimis, pradedant pradiniu ugdymu ir vėlesniais etapais, bei išplečiant pagrindinių įgūdžių sritį, kad visi galėtų įgyti bazinių gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos žinių ir visų pirma būtų lavinamas techninis ir mokslinis raštingumas;

([1]) Pasaulio ekonomikos forumas, Pasaulinių iššūkių perspektyvinė ataskaita, 2016 m. sausio mėn.

8. mano, kad, laikantis subsidiarumo ir daugiapakopio valdymo principų, būtina išnagrinėti, kaip vietos ir regionų lygmuo gali padėti, remiantis atviruoju koordinavimo metodu, koordinuojant ištaisyti esamas spragas ir neatitikimus tarp su STEM susijusio mokymo, darbuotojų ir darbo vietų, tokiu būdu sukuriant vienodas sąlygas;

9. primena, kad, laikantis subsidiarumo ir decentralizacijos valstybėse narėse principo, reikia visiškai pripažinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, kurios finansuoja mokyklas ar kitaip remia švietimo tinklą, šiame procese neabejotinai atlieka lemiamą vaidmenį sutelkiant ES lėšas;

10. mano, kad vietos ir regionų lygmeniu įgyvendinamos iniciatyvos, strategijos, veiksmų planai ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės STEM srityse gali atlikti svarbų vaidmenį mažinant įvairių regionų vystymosi skirtumus. Daugeliu atvejų kompetencijų, susijusių su darbo vietomis STEM sektoriuose, gerinimas nėra siejamas su tradicine brangiai kainuojančia švietimo infrastruktūra; be to yra daug galimybių, ypač profesinio mokymo ir suaugusiųjų mokymosi srityse, rengti specializuotus trumpo ciklo kursus, kurie kartais trunka tik keletą mėnesių. Šiuo požiūriu vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas gali būti ypač veiksmingas, nes kompetentingi STEM darbuotojai yra svarbus regiono konkurencingumo veiksnys. Todėl prioritetinis požiūris į STEM vietos ir regionų lygmeniu, taip pat suderintos plėtros investicijos ir iniciatyvos leis labai apriboti žalingus protų nutekėjimo padarinius suteikiant teritorijose atitinkamas karjeros galimybes gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos sričių darbuotojams;

11. mano, kad vietos ir regionų lygmeniu įsikūrusių ir veikiančių profesinių asociacijų ir organizacijų dalyvavimas mokymo planų rengime ir pačiuose mokymo procesuose užtikrins STEM metodo veiksmingumą ir sudarys sąlygas geriau pristatyti ir pabrėžti vietos ir regionų pridėtinę vertę ir interesus;

12. atsižvelgiant į sanglaudos fondų programavimą 2021–2027 m. ir į Europos semestro šalių ataskaitas, kuriose pateikiamos gairės šiuo klausimu, ragina Europos Komisiją ir valstybes nares teikiant paramą pakankamą dėmesį skirti STEM iniciatyvoms vietos ir regionų lygmeniu ir imtis reikiamų priemonių, kad būtų užtikrintos būtinos investicijos iš valstybių narių ar ES fondų, ir kad sanglaudos politikos planavimas vyktų laikantis tikslingesnio požiūrio į trūkstamus STEM įgūdžius; taip pat ragina Europos Komisiją rengiant Užimtumo gaires ir atsižvelgiant į skyrių „Darbo jėgos ir įgūdžių pasiūlos didinimas“, kuriuo siekiama šalinti struktūrinius švietimo ir mokymo sistemų trūkumus, skatinti valstybes nares tinkamai remti STEM iniciatyvas, nes jos gali padėti išlaikyti žiniomis grindžiamą Europos ekonomikos modelį, kurį būtų galima sėkmingai plėtoti, kad jis užtikrintų įtraukumą ir lygias galimybes;

13. mano, kad šiuo metu greta pagirtinų ir ambicingų Europos švietimo erdvės projektų Europos Komisija turi užtikrinti, kad jai vykdant tiesioginį atitinkamų ES programų valdymą būtų atsižvelgta į visus su STEM susijusius prioritetus; be to, rekomenduoja Komisijai skatinti parodyti geriausią patirtį STEM srityje, taip pat ir pasinaudojant specialiu ES portalu;

14. rekomenduoja Europos Komisijai ir valstybėms narėms dėti koordinuojamas pastangas, kad būtų užtikrintas:

— nė vienos lyties neišskiriančio požiūrio STEM švietimo, orientavimo ir mokymo rengimo srityse taikymas,

— kad Europos Komisijos metinėje rezultatų suvestinėje moterų dalyvavimui skaitmeninėje ekonomikoje stebėti „Moterys skaitmeniniame pasaulyje“ būtų vertinamas ir moterų įgūdžių STEM srityse įgijimas ir įtraukimas į STEM srities darbo vietas,

— kad būtų apsaugotos etninių ir kalbinių mažumų teisės į kalbą, dedant inovatyvias pastangas švietimo srityje, kad jų švietimo medžiaga ir mokymo programos neatsiliktų,

— kad būtų imamasi tiesioginių ir efektyvių veiksmų ir keičiamasi gerąja praktika pasiekiant švietimo sistemoje esančius jaunuolius ir nesimokantį ir nedirbantį jaunimą, kad juos būtų galima sudominti STEM kursais ir darbo vietomis;

taip pat ragina imtis konkrečių veiksmų siekiant kovoti su lyčių stereotipais, skatinti moterų STEM įgūdžius ir švietimą ir siekti, kad daugiau moterų dalyvautų su gamtos mokslais, technologijomis, inžinerija ir matematika susijusiame užimtume ir verslume;

15. reiškia susirūpinimą dėl per pastaruosius keletą dešimtmečių STEM srityse pastebimų trijų nerimą keliančių problemų:

i. visoje Europoje visais švietimo lygmenimis trūksta STEM mokytojų;

ii. daugeliu atvejų studentų susidomėjimas STEM dalykais mažėja;

iii. švietimo sistemos rezultatai ne visada atitinka darbo rinkos poreikius;

16. vis dėlto mano, kad šie klausimai turėtų būti laikomi ne problema, o veikiau konkrečiu iššūkiu, kurį reikia būtinai įveikti, o, siekiant sėkmingai tai padaryti, rengti šiuo tikslu tinkamus planus, kurti vietos ir regionų lygmens partnerystes ir bendradarbiauti su darbdaviais; tai, kad šiuo metu tik devynios valstybės narės turi nacionalinę STEM strategiją, patvirtina, kad pasitelkus vietos ir regionų strategijas visos valstybės narės turi kuo skubiau ir optimaliai spręsti šį klausimą;

17. pabrėžia, kad moterų dalis STEM mokymuose ir susijusiose profesijose vis dar yra nedidelė, o tai reiškia, kad lyčių lygybės srityje reikia dar daug ką nuveikti, tačiau taip pat atkreipia dėmesį į STEM sektoriaus ir susijusių profesijų augimo potencialą. Sektini pavyzdžiai gali paskatinti merginas apsvarstyti galimybes rinktis STEAM discipliną. Visoms amžiaus grupėms būtina parengti keletą priemonių, įskaitant profesinio orientavimo programas, ir numatyti specialias studijų bei specializuoto mokymosi stipendijas. Tyrimai rodo, kad pašalinus lyčių nelygybę STEM srityje ES BVP vienam gyventojui padidėtų 2,2–3,0 %, o užimtumas ES iki 2050 m. išaugtų 850 000–1 200 000 darbo vietų; jeigu moterys turėtų vienodas galimybes, kaip vyrai, dalyvauti sparčiai augančiame, tačiau vis dar labai susiskaidžiusiame IRT sektoriuje, ES BVP kasmet padidėtų apie 9 mlrd. EUR ([2]);

18. pažymi, kad šiuo metu 35 Europos šalyse moterys sudaro mažiau nei 1 iš 5 kompiuterijos mokslus baigusių asmenų dalį ([3]); atkreipia dėmesį į tai, kad pašalinti su STEM susijusių įgūdžių atotrūkį tarp vyrų ir moterų yra svarbu dar ir todėl, kad darbo vietų kūrimas vis labiau sutelktas į su STEM susijusius sektorius – kasmet juose sukuriama apie 120 000 naujų darbo vietų IRT srityje. Europos Komisijos duomenimis, iki 2020 m. Europoje gali pritrūkti apie 900 000 kvalifikuotų IRT darbuotojų ([4]). Šiuo tikslu pabrėžia, kad, siekiant paskatinti daugiau mergaičių ir moterų rinktis STEM, reikalinga tėvų, švietimo įstaigų, visų lygmenų valdžios institucijų ir pramonės partnerystė, kurios pagrindiniai komponentai būtų moters pavyzdinio vaidmens skatinimas, mentorystė ir propagavimas;

19. mano be kita ko, kad STEM plėtojimas atveria didelių galimybių regioniniams ir visuomeniniams universitetams, kadangi STEM universitetinės disciplinos ir mokymo programos gali būti skirtos tarptautinei auditorijai ir tai gali sudominti plataus užmojo universitetus. Be to, naujos STEM kryptys, t. y. komandinis darbas, tarpdisciplininės sąveikos skatinimas, mokomosios praktikos programų sklaida ir rėmimas, projektais grindžiamo mokymo stiprinimas, nepalankiose sąlygose esančių, neįgalių ar mažumoms priklausančių studentų dalyvavimas švietimo ir mokymo veikloje, gali būti proga regionams, įskaitant jų universitetus ir profesines mokyklas, kurie sugebės pirmieji inovatyviai pasinaudoti STEM teikiamomis galimybėmis, tapti pirmaujančiais;

20. pabrėžia, kad STEM modulius rengiant vietos ir regionų lygmeniu, į mokymo programas gali būti įtrauktos konkrečios vietos žinios, o tai reikštų, kad turi būti išplėstos vietos ir regionų valdžios institucijų galimybės ir kompetencijos sritys;

21. atkreipia dėmesį, kad į STEM programas įtraukus menų, kūrybos ir dizaino dalykus būtų suteikta galimybė plėtoti konkrečius vietos ir regionų lygmens sprendimus ir tradicijas; be to, toks STEM išplėtimas į STEAM (gamtos mokslai, technologijos, inžinerija, menas ir matematika) atveria daug galimybių inovacijoms švietimo ir mokymo srityse, ir sėkmingai pasinaudoję šiomis galimybėmis Europos regionai taps teigiamu pavyzdžiu pasaulio mastu, o tai gali būti papildomas postūmis jų augantiems inovacijų gebėjimams, nes įtraukus menų komponentą labai sustiprėtų kūrybiškumas. Primena, kad, remiantis neseniai atliktu EBPO tyrimu ([5]), meninis ugdymas tampa vis svarbesnis inovacijomis grindžiamose visuomenėse, nes vis daugiau universitetų rengia naujo tipo tarpdalykines mokymo programas;

([2]) Europos lyčių lygybės institutas (EIGE), 2017 m.: „Ekonominė lyčių lygybės nauda ES“.

([3]) EBPO lyčių duomenų portalas, *Where are tomorrow's female scientists* (Kur rytdienos moterys–mokslininkės?) (https://www.oecd.org/gender/data/wherearetomorrowsfemalescientists.htm).

([4]) *Digital skills, jobs and the need to get more Europeans online* (Skaitmeniniai įgūdžiai, darbo vietos ir būtinybė sulaukti daugiau europiečių internete) (https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/ansip/blog/digital-skills-jobs-and-need-get-more-europeans-online_en)

([5]) *Art for Art's Sake? The impact of Arts education* („Menas vardan meno? Meninio ugdymo poveikis“)(https://read.oecd-ilibrary.org/education/art-for-art-s-sake_9789264180789-en#page1).

22. mano, kad, viena vertus, būtų naudinga numatyti daugiau tėvams skirtų informavimo veiksmų ir įtikinimo priemonių STEM ir STEAM klausimais, kita vertus, labai svarbu rasti tinkamus metodus, kaip patraukti vaikų dėmesį STEM dalykams labai ankstyvu etapu, pradedant ikimokyklinio ugdymo programomis;

23. ragina Europos Komisiją imtis būtinų veiksmų tęsiant ir atnaujinant Bolonijos procesą, kuriuo turėtų būti užtikrintas automatiškas diplomų pripažinimas, ir prašo siekti, kad būtų greičiau ir prioritetine tvarka tinkamai sprendžiamas klausimas dėl abipusio gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos ir meno diplomų pripažinimo;

24. ragina valstybes nares ir Europos Komisiją pasinaudojant turimomis priemonėmis, pasikonsultavus su vietos ir regionų valdžios institucijomis, taip pat įtraukiant regioninius ir visuomeninius universitetus, parengti įvairiems švietimo lygiams skirtas STEM ir STEAM dalykų mokymo programas. Tai leis paprasčiau ir lanksčiau integruoti STEM į vietos švietimo programas. Ragina Europos Komisiją pasiūlyti integruotą STEM kompetencijų sistemą siekiant pagerinti palyginamumą ir žinių įsisavinimo standartus ES;

25. ragina Europos Komisiją ir Eurostatą patobulinti duomenų rinkimo metodą atsižvelgiant į jų svarbą, aiškiai atskirti švietimo sistemas, pagal kurias STEM dalykai dėstomi kaip atskiros disciplinos, ir sistemas, pagal kurias laikomasi visybinio požiūrio į STEM dalykus, taip pat paaiškinti šio požiūrio regioninius aspektus, o tai padėtų plėtoti vietos ir regionines STEM strategijas.

2019 m. birželio 26 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Visapusiškos ES politikos dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų kūrimas“

(2019/C 404/07)

Pranešėjas:	Uno SILBERG (EA/EE), Kosės savivaldybės tarybos pirmininkas
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Visapusiškos ES politikos dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų kūrimas“ COM(2018) 734 *final*

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. mano, jog buvo svarbu ir pats laikas Komisijai pradėti išsamią esamos ES endokrininę sistemą ardančių medžiagų reglamentavimo sistemos peržiūrą, ir pritaria nuomonei, jog būtina ES koncepciją dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų reglamentavimo atnaujinti remiantis geresnėmis žiniomis, pasiektais rezultatais ir įgyta patirtimi, kad ji ir toliau atitiktų naujausią technikos lygį ir padėtų nuosekliai spręsti su šiomis medžiagomis susijusius klausimus visose srityse;

2. reiškia susirūpinimą, kad nuo 1999 m. padaugėjo mokslinių įrodymų, jog esama sąsajos tarp endokrininę sistemą ardančių medžiagų ekspozicijos ir žmonių ligų arba neigiamo poveikio gyvūnijai ir augalijai;

3. yra susirūpinęs dėl ligi šiol visuomenei skirtos informacijos apie endokrininę sistemą ardančias medžiagas paviršutiniškumo, nes daugeliui piliečių tokios sąvokos kaip „endokrininės sistemos funkcija“ ir „endokrininę sistemą ardančios medžiagos“ yra nežinomos;

4. remia Komisijos iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti aukštą ES piliečių ir aplinkos apsaugos lygį ir kartu pritaikyti vidaus rinką, kuri atitiktų naujas aplinkybes ir būtų naudinga vartotojams;

5. atkreipia dėmesį į galinčius kilti prieštaravimus tarp aukšto piliečių bei aplinkos apsaugos lygio ir pelno siekiančių įmonių; todėl reikia iš anksto atsižvelgti į priemonių poveikį ir ekonomikai keliamą riziką;

6. ragina Komisiją nedelsiant parengti ir priimti naują strategiją dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų;

7. primygtinai ragina, kad nauja strategija būtų parengta kartu su išsamiu tvarkaraščiu, kad visuose susijusiuose ES teisės aktuose būtų taikomi atitinkami endokrininę sistemą ardančių medžiagų kriterijai ir būtų pasiekta pažanga mažinant šių cheminių medžiagų ekspoziciją, ypač pažeidžiamiausių grupių;

8. ragina Komisiją kuo skubiau pašalinti esamus ES teisės aktų skirtumus ir suderinti su endokrininę sistemą ardančiomis medžiagomis susijusių klausimų nagrinėjimą, būtent darant prielaidą, kad ekspozicijos atveju negalima pakankamai užtikrintai nustatyti saugios slenkstinės koncentracijos;

9. ragina valstybes nares ir Komisiją pirmenybę teikti padariniams piliečių sveikatai, kartu atsižvelgiant į vartotojų ir pramonės interesus, ir gerokai padidinti nepriklausomų viešųjų mokslinių tyrimų finansavimą endokrininę sistemą ardančių medžiagų ir saugių pakaitalų bei kitokių novatoriškų sprendimų srityse;

10. mano, kad Europa atlieka vadovaujamą vaidmenį tarptautinio bendradarbiavimo endokrininę sistemą ardančių cheminių medžiagų tyrimų, tikrinimo ir nustatymo srityse; pasisako už duomenų rinkimo gerinimą ir dalijimąsi jais ir pritaria minčiai dėl tarptautinio endokrininę sistemą ardančių medžiagų klasifikavimo;

Endokrininę sistemą ardančių medžiagų moksliniai tyrimai

11. yra įsitikinęs, kad valdžios institucijos visais valdymo lygmenimis turėtų prisidėti prie endokrininę sistemą ardančių medžiagų mokslinių tyrimų finansavimo, taip užpildant žinių spragas ir pateikiant skubiai reikalingus įrodymus;

12. pabrėžia, kad taip pat reikia informuoti, kokio masto endokrininę sistemą ardančių medžiagų ekspoziciją patiria žmonės ir kiti gyvieji organizmai, kaip šios medžiagos plinta ir kokį poveikį jos daro žmonių sveikatai ir gyvūnijai bei augalijai;

13. labai remia pateiktame komunikate išdėstytą pasiūlymą pagal programą „Europos horizontas“ finansuoti mokslinių tyrimų veiklą, daugiausia dėmesio skiriant mišinio arba kokteilio efektui, pavojaus ir rizikos vertinimui, susirūpinimą keliančių medžiagų pašalinimui iš gamybos ir gyvavimo ciklo pabaigos etapų, ekologinių inovacijų, galinčių užkirsti kelią aplinkos taršai, kūrimui ir cheminių medžiagų, gaminių ir atliekų sąsajoms;

14. ragina Europos maisto saugos tarnybą (EFSA) ir Europos cheminių medžiagų agentūrą (ECHA) glaudžiau bendradarbiauti ir koordinuoti savo veiklą, siekiant turimus išteklius veiksmingai panaudoti išsamiems vertinimams;

15. atkreipia dėmesį į Šiaurės ministrų tarybos užsakytą parengti ataskaitą „Neveikimo išlaidos“ (angl. *The COST of Inaction*) ([1]), kurioje (nediskontuotos) išlaidos, susijusios su endokrininę sistemą ardančių medžiagų poveikiu vyrų reprodukcinei sveikatai, ES 28 šalyse vertinamos 1 267 mln. EUR per metus;

16. pabrėžia kito tyrimo išvadas ([2]), kuriomis remiantis su endokrininę sistemą ardančiomis cheminėmis medžiagomis siejamas sumažėjęs IQ ir su tuo susijęs protinis atsilikimas, autizmas, dėmesio trūkumo ir hiperaktyvumo sindromas, endometriozė, fibromos, vaikų ir suaugusiųjų nutukimas, suaugusiųjų diabetas, kriptorchidizmas, vyrų nevaisingumas ir su sumažėjusiu testosteronu susijęs padidėjęs mirtingumas. Remiantis šiuo tyrimu, Europoje patiriamos išlaidos per metus siekia 163 mlrd. EUR (tai atitinka 1,28 % ES BVP);

17. skeptiškai vertina apibrėžtį, kuri nustatyta 2002 m. įgyvendinant Tarptautinę cheminės saugos programą (jungtinę įvairių Jungtinių Tautų agentūrų, įskaitant Pasaulio sveikatos organizaciją, programą) ir pagal kurią endokrininę sistemą ardanti medžiaga apibrėžiama kaip egzogeninė medžiaga ar mišinys, kuris pakeičia endokrininės sistemos funkciją (-as) ir taip sukelia nepageidaujamą poveikį visam individo organizmui arba to individo palikuonių arba populiacijos (jos grupių) sveikatai, nes ši apibrėžtis, atsižvelgiant į dabartinį žinių lygį, yra pernelyg siaura ir nepakankamai atsižvelgia į poveikį gyvūnijai ir augalijai;

18. siūlo, remiantis šiuo metu turimomis žiniomis, apsvarstyti tokią endokrininę sistemą ardančių medžiagų apibrėžtį: „Endokrininę sistemą ardanti medžiaga yra egzogeninė medžiaga ar cheminių medžiagų mišinys, kuris pakeičia hormonų ir endokrininės sistemos funkciją (-as) ir taip daro žalingą poveikį fiziologinių ir vystymosi procesų reguliavimui, įskaitant žmonių, gyvūnų ir jų palikuonių sveikatą“;

19. pabrėžia, kad nepakanka vien tik ištirti sąsają tarp endokrininę sistemą ardančių medžiagų ir žmonių ligų; šią temą veikiau reikia nagrinėti žmonių sveikatos, gyvūnijos ir augalijos, aplinkos požiūriu, vengiant galimo poveikio visuomenei plačiąja prasme – tiek socialiniu, tiek ir ekonominiu požiūriu;

20. pabrėžia, kad nors ir sutariama, kad jautriausi endokrininę sistemą ardančioms medžiagoms esame svarbiais raidos etapais, kaip antai vaisiaus vystymosi laikotarpiu arba paauglystėje, vis dėlto nerimą kelia tai, kad šiais laikotarpiais patirta endokrininę sistemą ardančių medžiagų ekspozicija gali turėti ilgalaikių pasekmių ir lemti didesnį imlumą ligoms vėlesniuose gyvenimo etapuose;

21. rekomenduoja gilinti priežasčių, sukeliančių ligas, pavyzdžiui, padidėjusį autizmu sergančių vaikų gimstamumą ar padidėjusį sergamumą sėklidžių vėžiu, suvokimą ir skelbti tokią informaciją;

([1]) https://www.norden.org/en/publication/cost-inaction
([2]) https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27003928

22. be to, pabrėžia, kad dabartinis mokslas nesuteikia pakankamo pagrindo nustatyti ribinę vertę, žemiau kurios neigiamas poveikis nedaromas, todėl endokrininę sistemą ardančias medžiagas reikėtų laikyti nenustatytos slenkstinės koncentracijos medžiagomis, o tai reiškia, kad bet kokia tokių medžiagų ekspozicija gali kelti riziką, ypač kritiniais vystymosi laikotarpiais (priešgimdyviniu, pogimdyviniu ir paauglystės), ir kad ypač reikia atsižvelgti į mišinio efektą;

23. reiškia susirūpinimą, kad iki šiol mokslininkų pastangos buvo sutelktos tik į tam tikrus poveikio endokrininei sistemai aspektus. Tačiau pastaraisiais metais pavyko įrodyti, kad endokrininę sistemą ardančioms medžiagoms gali būti jautrūs ir kiti endokrininės sistemos elementai ir kad endokrininę sistemą ardančių medžiagų derinys gali turėti didesnį poveikį (vadinamasis mišinio efektas arba kokteilio efektas) ir neigiamai paveikti organizmą net esant tokiai koncentracijai, kuri pavienių medžiagų atveju jokio poveikio nepadarytų;

24. mano, jog būtini papildomi moksliniai tyrimai, iš esmės finansuojami pagal programą „Horizontas 2020“, siekiant išaiškinti endokrininę sistemą ardančių medžiagų ekspozicijos padarinius etiopatogenezei ir ligų išsivystymui, taip pat poveikį gyvūnijai ir augalijai;

25. mano, kad būtini moksliniai tyrimai tyrimo metodų rengimo, kūrimo ir tvirtinimo, taip pat prognozavimo modelių rengimo srityse;

26. remia tai, kad Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijoje (EBPO) aktyviai siekiama sudaryti geresnes sąlygas naudotis tyrimų, kuriais siekiama nustatyti endokrininę sistemą ardančias medžiagas, gairėmis ir pašalinti ES ir tarptautinės bendruomenės pastebėtas tyrimų spragas;

27. ragina Komisiją remti tikslinius medžiagų, galinčių daryti poveikį endokrininei sistemai, mokslinių tyrimų projektus, įskaitant naujų bandymų ir analizės metodų kūrimą, ir pabrėžti neigiamą nedidelės koncentracijos ar medžiagų derinio poveikį;

28. ragina Komisiją parengti *in vitro* ir *in silico* metodus, siekiant kuo labiau sumažinti endokrininę sistemą ardančioms medžiagoms tikrinti skirtų bandymų su gyvūnais skaičių;

29. palankiai vertina iki šiol finansuotus ar užsakytus mokslinius tyrimus ir tikisi, kad būsimam endokrininę sistemą ardančių cheminių medžiagų mokslinių tyrimų finansavimui bus skirta daug daugiau biudžeto lėšų;

Ligšiolinė ES endokrininę sistemą ardančių medžiagų politika ir reguliavimas

30. palankiai vertina įvairias Komisijos iniciatyvas ir pasiūlymus dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų, įskaitant pasiūlymą dėl Reglamento dėl ES vykdomo rizikos vertinimo skaidrumo ir tvarumo, Europos plastikų strategiją, Geriamojo vandens direktyvą, „Naujas galimybes vartotojams“, prekes reglamentuojančių dokumentų rinkinį ir galiojančios teisinės darbuotojų saugos ir sveikatos sistemos atnaujinimą;

31. vis dėlto primena, kad 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1386/2013/ES dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. „Gyventi gerai pagal mūsų planetos išgales“ ([3]) Komisija įsipareigojo ne vėliau kaip 2015 m. imtis horizontaliųjų priemonių, siekiant užtikrinti „sąlyčio galimybių su endokrininę sistemą ardančiomis medžiagomis sumažinimą“ ir ne vėliau kaip 2018 m. šioje srityje parengti ES strategiją; todėl RK apgailestauja, kad šiuo metu pateiktu dokumentu atsiliekama nuo šių 2013 m. įsipareigojimų;

32. primena, kad remiantis geresnio reglamentavimo principais neturėtų būti delsiama imtis priemonių, kuriomis siekiama išvengti galimų didelių ar nepanaikinamų padarinių žmonių sveikatai ir (arba) aplinkai arba šiuos padarinius sumažinti ir kurių privalu imtis pagal ES Sutartyse įtvirtintą atsargumo principą;

33. pakartoja, kad Europos Sąjunga įsipareigojo tarptautiniu mastu imtis priemonių pavojingų medžiagų srityje, ir atkreipia dėmesį į PSO Europos regiono šalių priimtas Parmos ir Ostravos deklaracijas;

34. pritaria Prancūzijos, Švedijos, Danijos ir Belgijos pasirinktai krypčiai didinti savo piliečių apsaugos lygį įgyvendinant išsamias nacionalines priemones, ribojančias endokrininę sistemą ardančių medžiagų naudojimą; ragina Komisiją pasekti pirmaujančių valstybių narių pavyzdžiu ir užtikrinti kaip galima didesnę visų europiečių apsaugą;

([3]) OL L 354, 2013 12 28, p. 171.

35. mano, kad visuose teisės aktuose daugiau dėmesio reikėtų skirti gamintojų grandies veiklai, t. y. kad cheminių medžiagų gamintojams, farmacijos produktų gamintojams ir t. t. būtų taikomi griežtesni reikalavimai. Orientavimasis į papildomus geriamojo vandens gamybos įrenginių ir nuotekų sistemų valymo etapus yra ekonomiškai nenaudingas;

36. yra susirūpinęs, kad kitaip nei, pavyzdžiui, tabako atveju, neįmanoma visiškai išvengti endokrininę sistemą ardančių medžiagų, nes jų randama visur ir jos patenka į europiečių organizmus be jų žinios ar sutikimo;

37. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares suteikti europiečiams patikimos informacijos, kuri būtų pateikta tinkama forma ir jiems suprantama kalba, apie endokrininę sistemą ardančių medžiagų keliamą pavojų, jų poveikį ir galimybes sumažinti jų ekspoziciją;

38. ragina uždrausti bisfenolių ir ftalatų naudojimą visose su maistu besiliečiančiose medžiagose;

39. atkreipia dėmesį, kad bisfenolis A dažnai pakeičiamas bisfenoliu S, bisfenoliu F ir bisfenoliu HPF, kurie yra mažiau ištirti, bet, regis, daro panašų endokrininę sistemą ardantį poveikį; todėl mano, kad teisėkūros institucijos turėtų reglamentuoti susijusių cheminių medžiagų grupes, o ne atskirai kiekvieną medžiagą. Neturint patikimų duomenų panašios struktūros cheminės medžiagos turėtų būti vertinamos kaip turinčios tokių pat žalingų toksikologinių savybių, kaip ir žinomos toksiškiausios šios grupės medžiagos;

40. pažymi, kad atsargumo principu grindžiamu metodu ir griežtu jo taikymu yra suinteresuota ir (chemijos) pramonė, juo prisidedama prie investicijų į mokslinius tyrimus ir inovatyvių bei aplinką tausojančių produktų ir saugių bei tvarių alternatyvų kūrimo, taigi daromas teigiamas poveikis vidaus rinkos veikimui ir visai ekonomikai;

41. siūlo atnaujinti ES endokrininę sistemą ardančias medžiagas, darančias tiesioginį poveikį žmonių sveikatai, reglamentuojančią sistemą ir apsaugos nuostatas, kad, pavyzdžiui, pagal kosmetikos gaminių teisės aktus ir gaires būtų siekiama užtikrinti ir nėščių moterų apsaugą;

42. siūlo ištirti „didelės rizikos plotus ir teritorijas“, pavyzdžiui, žemės ūkio paskirties žemę ir pievas, kurios tręšiamos nuotekų dumblu, greta sąvartynų ir atliekų deginimo įrenginių esančią žemę arba regionus plačiąja prasme, pavyzdžiui, Baltijos jūros, Viduržemio jūros, Dunojaus regionus ir kt.;

Tolesnė ES endokrininę sistemą ardančių medžiagų politika: numatytų priemonių poveikis vietos ir regionų lygmeniu

43. džiaugiasi, kad Komisija pradės tinkamumo patikrą, siekdama įvertinti, ar atitinkamais endokrininę sistemą ardančias medžiagas reglamentuojančiais ES teisės aktais įgyvendinamas bendras jų tikslas apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką kuo labiau sumažinant šių medžiagų ekspoziciją;

44. palankiai vertina naujausiais moksliniais įrodymais pagrįstą endokrininę sistemą ardančių medžiagų suvokimą ir su tuo susijusį politikos formavimą;

45. mano, jog itin svarbu piliečius kuo geriau informuoti apie išvadas, padarytas apie endokrininę sistemą ardančias medžiagas, jų plitimą ir keliamą pavojų;

46. mano, jog svarbu, kad Komisija sutelktų visas jėgas nustatyti produktuose esančias nuodingas chemines medžiagas, įskaitant endokrininę sistemą ardančias medžiagas, ir nustatytų bei įgyvendintų atitinkamą informatyvų produktų ženklinimą ir pan.;

47. mano, kad nors vietos ir regionų valdžios institucijos paprastai neturi įgaliojimų priimti endokrininę sistemą ardančias medžiagas reglamentuojančius teisės aktus, tačiau yra įpareigotos pasirūpinti savo gyventojų gerove (daugumoje ES valstybių narių regionų lygmuo yra atsakingas už sveikatos priežiūros sistemas);

48. todėl mano, kad būtina ir kartu etiniu bei ekonominiu požiūriu svarbu, kad vietos ir regionų lygmuo pareikštų savo poziciją dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų, nes, kaip žinoma, jos daro poveikį dabartinių ir būsimų kartų sveikatai;

49. nė kiek neabejoja, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra pasirengusios ginti būsimas kartas, atsilaikydamos prieš didėjantį stiprios pramonės ir kai kurių ES prekybos partnerių spaudimą;

50. Kadangi nėra tinkamų ir visa apimančių nacionalinių ir Europos teisės aktų dėl endokrininę sistemą ardančių medžiagų, atkreipia dėmesį į vietos ir regionų valdžios institucijų iniciatyvas, pavyzdžiui, „Miestai ir vietovės be endokrininę sistemą ardančių medžiagų“, „Nepavojingi miestai“, „Miestai be pesticidų“, kuriomis siekiama sumažinti endokrininę sistemą ardančių medžiagų poveikį gyventojams, visų pirma pačioms pažeidžiamiausioms grupėms, vaikams ir nėščioms moterims.

51. mano, jog svarbu, kad endokrininę sistemą ardančioms medžiagoms skirtos ES politinės priemonės būtų sparčiau įgyvendinamos ir ištirtas suplanuotų priemonių poveikis vietos ir regionų lygmeniui;

52. primena, kad tam tikri ftalatai šiuo metu reikalingi sveikatos sektoriuje siekiant, kad medicinos priemonės būtų pakankamai minkštos. Prieš mažinant ftalatų kiekį, reikia skatinti naujų tokių pačių savybių turinčių produktų kūrimą. Toliau naudojant šias medžiagas taip pat svarbu užtikrinti tinkamą priemonių pašalinimą po jų panaudojimo, pasitelkiant veiksmingas surinkimo ir sunaikinimo sistemas;

53. yra įsitikinęs, kad pirmenybę teikiant žmonių sveikatos rodikliams, o ne pramonės ir vidaus rinkos interesams, kyla nauji, su sveikatos ir aplinkos atžvilgiu tvarių technologijų vystymu ir taikymu susiję iššūkiai, ir tai greičiausiai padidintų įmonių konkurencingumą, nes taip jos būtų skatinamos diegti inovacijas ir investuoti į pažangesnius ilgalaikius sprendimus. Tačiau būtina remtis tvirtomis mokslinėmis išvadomis ir atsižvelgti į socialinių ir ekonominių padarinių analizę.

2019 m. birželio 26 d, Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Tarpvalstybinis nelaimių rizikos mažinimo aspektas“

(2019/C 404/08)

Pranešėjas: Roberto CIAMBETTI (ECR/IT), Veneto regiono tarybos pirmininkas ir narys

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. pabrėžia, kad didėjantis nelaimių sukeltų nuostolių intensyvumas ir dažnumas daro poveikį tiek žmonių gyvybių, tiek ekonomikos požiūriu. Kiekvienais metais dėl gaivalinių nelaimių žūsta apie 90 000 ir nukenčia beveik 160 mln. žmonių visame pasaulyje. 1980–2016 m. ES valstybėse narėse 83 % piniginių nuostolių patirta dėl meteorologinių sąlygų ir klimato kaitos sukeltų gaivalinių nelaimių;

2. pabrėžia, kad nelaimės nepaiso valstybių sienų, todėl, siekiant užtikrinti prevenciją, stiprinti atsparumą ir veiksmingai reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, būtinas tarpvalstybinis bendradarbiavimas. Veiksmingas tarpvalstybinis bendradarbiavimas būtų labai naudingas 37,5 % ES gyventojų, gyvenančių pasienio teritorijose;

3. pažymi, kad plataus masto tarpvalstybinio elektros energijos tiekimo nutrūkimo, vadinamojo visiško atsijungimo, galimybė taip pat gali sukelti sunkių ekstremalių situacijų, todėl primygtinai raginama imtis konkrečių nelaimių rizikos mažinimo priemonių ir stiprinti tarpvalstybinius ryšius;

4. pakartoja, kad klausimus dėl gebėjimo labai sumažinti nelaimių riziką ir pasekmes reikia įtraukti į visas ES investicijų politikos strategijas, kad viešosios lėšos padėtų didinti bendruomenių atsparumą neigiamam nelaimių poveikiui ir apsaugoti nuo pavojaus piliečių gyvenimui; apgailestauja, kad Europos struktūriniai ir investicijų fondai apskritai ir ypač Sanglaudos fondas nereikalauja, kad nelaimių rizikos vertinimas būtų išankstinė ES finansuojamų infrastruktūros projektų įgyvendinimo sąlyga;

5. nors šiuo metu ES turi dvi priemones (Sąjungos civilinės saugos mechanizmas ir ES solidarumo fondas), kuriomis ji ketina prisidėti prie reagavimo veiksmų koordinavimo ir atsparumo gaivalinėms nelaimėms stiprinimo, mano, kad reikia griežtesnio daugiapakopio valdymo metodo, kad būtų pasiekti Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo 2015–2030 m. programos tikslai glaudžiai bendradarbiaujant su JT Nelaimių rizikos mažinimo biuru. Be to, investicijų, kuriomis mažinama gaivalinių nelaimių rizika, principas turi būti prioritetinis kuriant Europos ateitį, taip pat Europos semestro ir ES fondų programose;

Bendrosios nuostatos

6. pažymi, kad ankstesnėse nuomonėse RK jau atkreipė dėmesį į tarpvalstybines grėsmes ir nelaimes, dėl kurių nukenčia dviejų ar daugiau ES valstybių narių regionai, ir ragino kaimyninius regionus glaudžiau bendradarbiauti siekiant užtikrinti bendras prevencines pastangas ir koordinuotą reagavimo veiklą ([1]);

7. pabrėžia, kad planavimo metu būtina dinamiškai atsižvelgti į įvairių regionų, įskaitant atokiausius, kurie susiję su rizika, pažeidžiamumu ir poveikiu, poreikius;

8. atkreipia dėmesį, kad Europoje esama labai skirtingų nacionalinių arba atitinkamų subnacionalinio lygmens rizikos valdymo struktūrų ir metodų. Todėl tarpvalstybinio nelaimių rizikos aspekto atžvilgiu būtų naudinga taikyti sistemingesnį būsimos rizikos vertinimo metodą;

([1]) Europos regionų komiteto nuomonė *Laikotarpio po 2015 m. Hiogo veiksmų programa. Rizikos valdymas siekiant padidinti atsparumą* (OL C 271, 2014 8 19, p. 61).

9. remia ir skatina nacionalinių, regioninių ir vietos lygmens rizikos valdymo strategijų ir planų kūrimą, įskaitant bendrų tarpvalstybinių strategijų, skirtų pasienio regionams, plėtojimą ir veiksmingą šių strategijų koordinavimą; Komitetas, be kita ko, jau yra prašęs skirti pakankamai lėšų programoms, kuriomis remiamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas nelaimių rizikos mažinimo ir krizių valdymo srityse ([2]);

10. mano, kad į rizikos prevencijos ir valdymo planus be kitų aspektų turėtų būti įtraukti tarpregioninio masto rizikos scenarijai siekiant užtikrinti numatomų įvykių sekimą ir stebėseną, kad jie galėtų padėti geriau suprasti ir įvertinti riziką iš regionų perspektyvos. Sudarant rizikos prevencijos ir valdymo planus visų pirma būtina įvertinti riziką, t. y. atlikti pažeidžiamumo ir rizikos pozicijos tyrimus, apibūdinti pavojų ir aplinką. Šie tarpvalstybiniai planai turėtų būti skelbiami viešai ir apie juos turi būti tinkamai informuojama abipus sienos siekiant užkirsti kelią katastrofoms, jas sušvelninti ir joms pasirengti;

11. pabrėžia, kad siekiant valdyti riziką būtina stiprinti valdymą ir skatinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą;

12. atkreipia dėmesį, kad svarbu geriau suvokti tarpvalstybinį nelaimių rizikos mažinimo Europoje aspektą, taip pat pabrėžia tokio suvokimo būtinybę ir pridėtinę vertę siekiant veiksmingesnio ir ilgalaikio nelaimių rizikos mažinimo;

13. pakartoja savo pritarimą ([3]) Europos Komisijos pasiūlymui dėl reglamento, kuriuo nustatomas Europos tarpvalstybinis mechanizmas ([4]), kuriuo būtų padedama šalinti kliūtis tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, įskaitant nelaimių rizikos mažinimo sritį. Siekiant pagerinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir išvengti nelaimių, gali būti pradedami įgyvendinti nauji parengiamieji projektai pažeidžiamiausiems regionams, pavyzdžiui, atokiausiems regionams, saloms ir pakrančių regionams;

14. pabrėžia, kad mechanizme dalyvaujančios valstybės tais atvejais, kai viena šalis negali savo jėgomis susidoroti su nelaime, įsikiša ir teikia pagalbą pagal Sąjungos civilinės saugos mechanizmą. Tačiau kai dėl tarpvalstybinių grėsmių ir nelaimių nukenčia dviejų ar daugiau valstybių narių regionai, būtinas veiksmingesnis kaimyninių regionų bendradarbiavimas siekiant užtikrinti bendrus prevencijos veiksmus ir koordinuoti reagavimo veiksmus;

15. pažymi, kad tinkamam nelaimių rizikos mažinimui ir kuo geresnei komunikacijai krizės atveju labai svarbios ne tik konkrečios koordinavimo ir komunikacijos strategijos, bet ir kaimyninės šalies kalbos žinios;

16. šiuo klausimu pažymi, kad dauguma šalių yra sudariusios dvišalius susitarimus su kaimyninėmis šalimis (nebūtinai dalyvaujant tik dviem šalims), kurie taip pat apima tarpvalstybinį bendradarbiavimą nelaimių atveju. Vis dėlto daugiau dėmesio reikėtų skirti prevencijai ir rizikos mažinimui, taip pat reagavimo strategijų rengimui;

17. palankiai vertina tai, kad Europos Parlamentas ir Taryba pasiekė preliminarų susitarimą dėl esamo ES civilinės saugos mechanizmo stiprinimo ir dėl ES reagavimo į nelaimes rezervo „rescEU“, kuriame, be kita ko, daugiau dėmesio skiriama tarpvalstybinei rizikai;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo ir tarpvalstybiniai projektai

18. rekomenduoja užtikrinti didesnį vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą ES finansuojamuose nelaimių rizikos mažinimo srities projektuose, kad būtų užtikrintas jų tęstinumas ir galimybė juos atkartoti kitose teritorijose, kuriose kyla panaši rizika;

19. taip pat ragina valstybes nares įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į planuojamų investicijų visose susijusiose programose tikrinimą ir galimų pakeitimų aptarimą;

([2]) Europos regionų komiteto nuomonė *Veiksmų planas dėl Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos 2015–2030 m.* (OL C 272, 2017 8 17, p. 32).
([3]) Europos regionų komiteto nuomonė *Tarpvalstybinis mechanizmas* (priimta 2018 m. gruodžio 5 d., dar nepaskelbta OL).
([4]) *Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl mechanizmo teisinėms ir administracinėms kliūtims tarpvalstybiniu mastu šalinti*, COM(2018) 373 final.

20. prašo aktyviau įgyvendinti tarpvalstybinius nelaimių rizikos mažinimo projektus, kad būtų plačiau naudojamos šiam tikslui numatytos struktūrinės lėšos;

21. tikisi, kad vietos ir regionų lygmenimis bus numatytos didesnės ES paskatos tarpvalstybiniam bendradarbiavimui rizikos mažinimo srityje, įskaitant prevenciją, mokymą ir rengimą;

22. pabrėžia, kad vietos subjektai atlieka pagrindinį vaidmenį mažinant nelaimių riziką ir didinant atsparumą, ir kad labai vertingos esamos iniciatyvos, kuriomis skatinama vietos lygmeniu mažinti nelaimių riziką, pavyzdžiui, JT Nelaimių rizikos mažinimo biuro kampanija „Kurkime atsparius miestus“ (angl. *Making Cities Resilient*);

23. mano, kad atsižvelgiant į klimato kaitą ir su tuo susijusius ekstremalius reiškinius ypač svarbu investuoti, įskaitant finansines investicijas, į rizikos mažinimo planavimą, pasitelkiant Europos civilinės saugos mechanizmą ir ES solidarumo fondą;

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

Planavimas

24. pažymi, kad reikia sukurti tarpvalstybinius tęstinės veiklos planus, kuriuose būtų atsižvelgiama į rizikos scenarijus, apimančius daugiau šalių, kartu nustatant ir įvertinant riziką ir jos zonas, siekiant nustatyti tarpvalstybines teritorijas ir apsaugoti didesnes teritorijas, taip pat siekiant sekti ir stebėti numatomus įvykius;

25. tikisi, kad bus sudaryti moksliniai komitetai, kad būtų galima geriau apibrėžti rizikos scenarijus ir būtų sukurtas žinių bei įgūdžių tinklas, ir kad šie komitetai bus specializuoti atsižvelgiant į vienodus rizikos veiksnius, būdingus panašioms teritorijoms (pvz., Viduržemio jūros regionų miškų gaisrai, staigūs ar laipsniški potvyniai Vidurio Europoje ir kt.), ir kad jiems bus suteikta galimybė greitai reaguoti ir palaikyti dialogą su vietos valdžios institucijomis, siekiant užtikrinti finansinius ir žmogiškuosius išteklius ir priemones;

26. pažymi, kad kai kuriose vietos ir regionų valdžios institucijose mažėjant finansavimui civilinės saugos sprendimus priimantiems subjektams tampa vis svarbiau atlikti su bendruomenėmis, atskirais asmenimis ir civilinės saugos projektais susijusius vertinimus; mano, kad socialinis atsparumo nelaimėms indeksas INDRIX, sukurtas pagal ES INDRIX finansuotą tarpvalstybinį projektą, leidžia įvertinti bendruomenės atsparumą remiantis statistiniais duomenimis ir konkrečiai šiuo tikslu pateiktais duomenimis; šis projektas leido remiantis įvairiais socialiniais rodikliais (išsilavinimo lygis, sveikatos priežiūra, nedarbo lygis, teikiamos paslaugos ir pan.) įvertinti įvairių bendruomenių požiūrį į riziką ir visų pirma nustatyti labiausiai pažeidžiamas ir didžiausią rizikos grėsmę patiriančias bendruomenes; ragina kompetentingas institucijas įvertinti privalomų draudimo nuo gaivalinių nelaimių priemonių, kurios būtų standartizuotos Europos lygmeniu ir pagal kurias draudimo įmokos būtų siejamos su rizikos lygiu, plėtojimą, be kita ko, siekiant skatinti informuotumą ir privačių asmenų supratimą apie prevencijos svarbą ir taip sumažinti moralinę riziką ir užtikrinti visiems Europos piliečiams sąžiningą ir vienodą žalos atlyginimą;

27. atkreipia dėmesį į tai, kad tarpvalstybinėse teritorijose reikia sukurti bendrą duomenų bazę, kuria bendrai naudotųsi kaimyninės šalys ir kurioje būtų kaupiami duomenys apie medžiagas, išteklius, įrangą ir savanorių specializaciją, turimų priemonių dislokaciją ir logistiką;

28. pabrėžia, kad ši duomenų bazė turėtų būti sudaryta ir valdoma ne tik geresnio pasirengimo nelaimėms tikslais, bet ir siekiant padėti atgaivinti socialinę, ekonominę ir kultūrinę veiklą nelaimės nuniokotuose regionuose laikantis bendros tarpvalstybinės perspektyvos;

29. mano, kad turėtų būti įvertinti ir atkartoti teigiami tarpvalstybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai, kaip antai:

— jungtinės Vokietijos ir Danijos civilinės saugos (DANGERREX 07, DANGERFloodEx 2010) ir reagavimo į ekstremalias situacijas be sienų pratybos,

— parengtis potvyniams ir jos padarinių mažinimas Savos baseine (Brodo-Posavinos apskritis Kroatijoje ir Mačvos apygarda Serbijoje),

— RiKoSt: informavimo apie riziką strategija (Karintija Austrijoje ir Alto Adidžė Italijoje, iki 2020 m. spalio mėn.),

— U-SCORE-II: miestų tarpusavio vertinimai (bandomieji projektai Portugalijoje, Italijoje ir Jungtinėje Karalystėje),

— mobilusis pratybų vidaus vandenyse centras (vok. MÜB) Aukštutiniame Reine ir Vokietijos, Prancūzijos ir Šveicarijos Aukštutinio Reino konferencijos kongresas „Visiškas atsijungimas – plataus masto tarpvalstybinis elektros energijos tiekimo nutrūkimas“ (2016 m.);

Kursai

30. pabrėžia, kad svarbu skatinti jaunimo mokymus, ir ragina valstybes nares ir vietos ir regionų valdžios institucijas remti specialias universitetines programas ir rizikos mažinimo projektus; taip pat pabrėžia, kad jaunuoliai gali dalyvauti solidarumo veikloje nelaimių rizikos prevencijos srityje, įsitraukdami į Europos solidarumo korpuso veiklą ([5]). Ši veikla gali būti vykdoma savanorystės, pameistrystės, stažuočių ir darbo patirties forma;

31. pažymi, kad reikia rengti specialius vietos valdžios institucijų administratorių mokymus (įskaitant pasirengimą atsparesnių miestų kūrimo iniciatyvoms), kad jie būtų geriau informuoti ir turėtų geresnes galimybes plėsti žinias, būtinas tiesioginėmis jų pareigoms piliečių atžvilgiu ir teritorijų apsaugai ir plėtrai;

32. rekomenduoja daugiau dėmesio skirti savanorių ir techninių darbuotojų mokymui, kad jie būtų labiau pasirengę, remti ir rengti mokymo kursus, atsižvelgiant į įvairių šalių, visų pirma tarpvalstybinę riziką, siekiant suteikti daugiau žinių apie teritoriją ir bendrus ir koordinuotus stebėsenos, sekimo ir reagavimo į ekstremaliąsias situacijas veiksmus;

33. pakartoja, kad būtina rengti informavimo kampanijas pasitelkiant vietos valdžios institucijas arba savanorių organizacijas siekiant informuoti apie esamą riziką ir savisaugos veiksmus, taip pat vietos ir regionų lygmens tarpusavio mokymosi iniciatyvas atliekant miestų ir regionų tarpusavio vertinimus;

34. pabrėžia, kad tarpvalstybinis mokymas turėtų atitikti rizikos scenarijus, nustatytus tarpvalstybiniuose rizikos prevencijos ir valdymo planuose. Be techninių ekspertų ir savanorių organizacijų šiuose mokymuose turėtų dalyvauti visi ir, jei įmanoma, vienu metu tiesiogiai su rizika susiję subjektai iš visų pasienio teritorijos šalių;

35. pabrėžia, kad reikia stiprinti e. mokymosi platformas, pavyzdžiui, Sąjungos civilinės saugos mechanizmo mokymo programą, ir didinti galimybes dalyvauti atviruose nuotoliniuose civilinės saugos kursuose;

36. pritaria, kad ES solidarumo fondas rengtų daugiau informacijos kampanijų, skirtų regionams, šiuo tikslu naudojant paramos priemones, kurios jau veiksmingai taikomos ES valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse. ES solidarumo fondas yra labai svarbi priemonė atitinkamiems regionams remti, kai reikia ypatingų pastangų atkurti nuo gaivalinių ir meteorologinių nelaimių nukentėjusias vietoves, nes gaivalinės nelaimės nepaiso sienų;

Reagavimas ekstremaliųjų situacijų atvejais

37. pabrėžia, kad reikia skatinti bendrą ir standartizuotą tarpvalstybinę įspėjimo apie pavojų sistemą, be kita ko, siekiant užtikrinti informavimą tikruoju laiku apie bet kokius sutrikimus ir nelaimes, kurios gali turėti pasekmių kitos valstybės regionui;

38. pažymi, kad reikia parengti tarpvalstybinius susitarimus siekiant suderinti ir paspartinti pagalbos sistemų veikimą ir savanorių veiksmus, nustatyti teisines kliūtis ir skatinti bendradarbiavimą, pagerinti priemonių ir personalo logistiką; ragina taip pat sudaryti susitarimus su vandeniu susijusios rizikos srityje siekiant sukaupti daugiau žinių apie organizacinį ir funkcinį užtvankų veikimą, kad būtų galima laiku imtis veiksmų ir iš anksto sumažinti su vandeniu susijusią riziką kitos valstybės narės teritorijoje;

39. ragina parengti akronimus, kurie nurodytų pagalbos koordinavimo centrus įvairiais teritoriniais lygmenimis, siekiant suvienodinti ir suderinti vartojamus terminus;

([5]) Europos regionų komiteto nuomonė 2018/03892 *Europos solidarumo korpusas ir nauja ES jaunimo strategija*, (pranešėjas Matteo Bianchi)

40. ragina suderinti išankstinio pranešimo procedūras ir taikyti bendras operatyvines procedūras ekstremaliųjų situacijų atveju;

41. rekomenduoja naudoti taikomąsias IT programas, skirtas įspėti piliečius tikruoju laiku;

42. ragina valstybes nares pripažinti ir sertifikuoti kvalifikuotus specialistus (tikslesnis apibrėžimas būtų nelaimių rizikos valdytojai), turinčius tarpdisciplininių ir universaliųjų žinių, įgūdžių ir kompetencijų, kurie galėtų padėti vietos administratoriams, visų pirma ekstremaliųjų situacijų atvejais, taip pat planavimo srityje;

Subsidiarumo principas

43. sutinka, kad ES turėtų būti atsakinga už veiksmus, kuriais siekiama remti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus nelaimių rizikos mažinimo srityje;

Geriausia patirtis

44. pabrėžia, kad tarpvalstybinio bendradarbiavimo nelaimių rizikos mažinimo srityje yra daug gerosios patirties pavyzdžių, kuriais būtų galima sekti ir juos optimaliai plėtoti, pavyzdžiui:

— bendros pratybos, kurios leistų sukurti bendrą požiūrį, užtikrinti abipusį supratimą ir vienodo lygio parengtį nelaimės atveju,

— suderintos informacijos sklaida, keitimasis geriausia patirtimi ir mokymasis iš kaimyninių regionų iniciatyvų, metodų, priemonių ir t. t.,

— bendros informuotumo didinimo ir švietimo kampanijos (pvz., nelaimių rizikos mažinimo dienos skirtinguose miestuose ir savivaldybėse) didelės rizikos pasienio regionuose, kuriuose dalyvautų įvairūs suinteresuotieji subjektai;

45. tvirtai remia Europos pasienio regionų asociacijos (EPRA) projektą *b-solutions*, kuriuo siekiama nustatyti teisines ir administracines kliūtis tarpvalstybiniam bendradarbiavimui nelaimių prevencijos ir nelaimių mažinimo srityse; pažymi, kad pirmajame kvietime teikti paraiškas 2018 m. AEBR atrinko 10 atvejų, kurie tapo bandomaisiais projektais, tačiau vis dar lieka neišspręsta daug klausimų (pvz., greitosios pagalbos automobiliai, ugniagesių komandos ar sraigtasparniai, kurie gali patekti tik į kai kurių pasienio regionų teritoriją, palaikų perdavimo administraciniai formalumai, nesuderinti tarpvalstybinių paslaugų teikimo reikalavimai, draudimo, diplomų pripažinimo problemos ir t. t.); ragina visus regionus, kurie susiduria su panašiomis kliūtimis, dalyvauti ateityje skelbiant kvietimus teikti pasiūlymus;

46. pabrėžia, kad nuo nelaimių nukentėję regionai turi bendrai siūlyti sprendimus savo nacionalinėms Vyriausybėms. Kaip pavyzdį galima pateikti Portugalijos šiaurinės dalies ir Ispanijos Galisijos regiono bendradarbiavimą (šie regionai savo centrinės valdžios institucijoms nurodė prioritetinius klausimus, kuriuos galima spręsti Iberijos aukščiausiojo lygio susitikimuose) arba glaudų atokiausių Kanarų salų, Azorų salų ir Madeiros regionų bendradarbiavimą pagal programą Interreg MAC, prie kurio taip pat prisijungė kaimyninės trečiosios šalys, kaip antai Žaliasis Kyšulys, Mauritanija ir Senegalas.

2019 m. birželio 27 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Nauja Europos darbotvarkė jūrų pramonės plėtrai paspartinti“

(2019/C 404/09)

Pranešėjas: Christophe CLERGEAU (FR/PES), Luaros krašto regiono tarybos narys

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

I) *Svarbiausios politinės rekomendacijos Europos jūrų pramonės plėtrai paspartinti*

Suvokti iššūkius ir pradėti įgyvendinti naują, aktyvesnę pramonės politiką

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. ragina įvertinti ne tik Europos jūrų pramonės vystymosi galimybes, bet ir šiam sektoriui kylančius pavojus. Jūrų pramonė, remiama Europos, nacionalinių ir regionų valdžios institucijų, turi sutelkti pastangas, kad galėtų sėkmingai pereiti prie ekologijos ir įgyvendinti energetikos pertvarką, taip pat sėkmingai įvykdyti skaitmeninę transformaciją ir pramonės revoliuciją ir vėl paskatinti šio sektoriaus profesijų patrauklumą. Šiuos uždavinius reikia spręsti tuo pat metu, kai ši pramonė patiria naują Azijos konkurenciją didelės pridėtinės vertės laivų segmente, kuriame Europa užima lyderės poziciją. Ši konkurencija, kuria siekiama perimti Europos technologijas, yra nesąžininga, jai būdingas socialinis ir aplinkosauginis dempingas, ji plačiai finansuojama skiriant valstybės pagalbą, o tai prieštarauja tarptautinės prekybos taisyklėms. Šį klausimą turi spręsti Europos institucijos siekdamos sudaryti vienodas sąlygas. Reikėtų pažymėti, kad ši nesąžininga konkurencija šiuo metu jau pastebima ir žuvininkystės sektoriuje.

2. pabrėžia jūrų pramonės sektorių įvairovę; tai yra privalumas siekiant stiprinti sektorių sinergiją ir teritorinį poveikį: civilinė ir karinė laivų statyba (kruiziniai, pramoginiai, žvejybos laivai, taip pat tarnybiniai arba keleiviniai laivai, įskaitant karinius laivynus), remontas ir atidavimas į metalo laužą, atsinaujinančiųjų jūros išteklių energija, naftos ir dujų pramonė, uostų, pakrančių ir jūros infrastruktūra, žuvininkystė, akvakultūra, jūrinių bestuburių rinkimas ir mėlynoji bioekonomika;

3. ragina toliau įsipareigoti vystyti žvejybos veiklą, jūrinių bestuburių rinkimą ir akvakultūrą tiek pusiausvyros, tiek aplinkos, socialinio ir ekonominio tvarumo požiūriu; be to, pabrėžia, kad būtina skatinti kartų kaitą, kurios pagrindiniai du elementai yra mokymas ir sąlygų laivuose gerinimas;

4. mano, kad jūrų pramonės srityje, kaip ir kosmoso ar aviacijos pramonės srityse, būtina parengti plataus užmojo pramonės strategiją ir nustatyti konkrečią įgyvendinimo sistemą, atitinkančią šios srities ypatumus: suverenumo problema, didelis imlumas kapitalui, trumpi gamybos laikotarpiai, ilgas ciklas ir aukštas rizikos lygis, didelis poreikis vykdyti mokslinius tyrimus, diegti inovacijas ir užtikrinti mokymą;

5. nurodo, kad reikia remti atviros jūros vėjo energijos plėtrą giliuosiuose vandenyse, kaip būdą mažinti veiklos apimtis sekliuose pakrančių vandenyse, kitos mėlynosios ekonomikos veiklos naudai;

6. primena, kad pagal užimtumą jūrų pramonė yra antrasis pagal dydį mėlynosios ekonomikos sektorius; pasaulinio augimo sąlygomis Europa jame pirmauja daugelyje sričių ir kuria daug aukštos kvalifikacijos ir tvarių pramonės darbo vietų;

7. atkreipia dėmesį į labai svarbų uostų vaidmenį; jie yra strateginė infrastruktūra, kuri neapsiriboja prekybos ir transporto mazgų funkcija ir vis dažniau yra pramonės ir inovacijų platformos, kuriose sąveika su aplinkiniais miestais gali būti geriau išnaudojama. Todėl svarbu planuoti tinkamą paramą sausumos įmonėms ([1]), kurios jau vykdo su mėlynąja ekonomika susijusią veiklą arba gali ją plėtoti pasitelkdamos pasiteisinusius diversifikavimo svertus;

8. atkreipia dėmesį į žuvininkystės ir jūrų veiklos svarbą užtikrinant saugius ir kokybiškus maisto produktus, taip pat primena šios veiklos kultūrinę reikšmę ir su paveldu susijusį aspektą, esminį turizmo skatinimo veiksnį; primygtinai pabrėžia, kad būtina siekti tradicinės veiklos ir naujų plėtotinų veiklos sektorių sąveikos ir papildomumo, nes tai naudinga užimtumui ir tvariam ekonomikos vystymuisi;

([1]) NAT-V-044 – „Inovacijos mėlynojoje ekonomikoje. Mūsų jūrų ir vandenynų potencialo panaudojimas darbo vietoms kurti ir ekonomikai kelti“, pranešėjas Adam Banaszak.

9. mano, kad jūrų pramonė yra vienas iš pagrindinių svertų siekiant įgyvendinti Europoje nustatytus Darnaus vystymosi tikslus (DVT). Jos produktai, paslaugos ir inovacijos iš tiesų yra labai svarbus indėlis remiant veiklą, reikalingą pokyčiams įvykdyti, tai visų pirma:

— vandenynų tyrinėjimas, žinių apie jūrą ir jūros dugną plėtojimas,

— kovos su klimato kaita stiprinimas, visų pirma eksploatuojant jūrų transportą,

— atsinaujinančiosios jūrų energijos ir jūrinių vėjo jėgainių plėtojimas, taip pat Europos Sąjungos šalių elektros energijos jungčių kūrimas, siekiant didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį elektros energijos rūšių derinyje ir jų integravimą Europos lygmeniu,

— pajėgumai, kontrolė ir saugumas jūroje; operacijos jūroje, įskaitant plastiko mažinimą,

— jūrų biologinių išteklių pažinimas ir plėtojimas, tvarus žuvininkystės, akvakultūros ir mėlynosios žiedinės ekonomikos vystymas;

10. pritaria EESRK 2018 m. priimtos iniciatyvos „LeaderSHIP 2020“ vertinimo išvadoms ([2]), kuriose pabrėžiami įgyvendinimo trūkumai ir aiškių bei kiekybiškai įvertinamų tikslų trūkumas;

11. ragina parengti naują, nuodugniai persvarstytą iniciatyvos „LeaderSHIP 2030“ strategiją, pasiūlant naują mėlynosios ekonomikos kursą (*European blue new deal*), kuris apimtų šiuos tris elementus: prekybos ir konkurencijos politika, kuria būtų siekiama apsaugoti mūsų interesus ir parengti europinius rinkos lyderius, visų ES politikos sričių sutelkimas ir pritaikymas jūrų pramonės poreikiams ir ypatumams ir šešių veiklos tikslų, kuriems įgyvendinti 2020–2027 m. laikotarpiu reikia sutelkti vietos, nacionalinius ir Europos suinteresuotuosius subjektus, nustatymas:

— jūrų transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir netaršių laivų statyba: nulinis išmetamųjų teršalų kiekis, nulinis atliekų išmetimo į jūrą kiekis, nulinis triukšmo lygis,

— jūroje esančių atliekų ir ypač plastikų šalinimas,

— jūrų pramonė 4.0, horizontalus požiūris, naudingas siekiant rezultatų ir darbo vietų kokybės visuose jūrų pramonės sektoriuose,

— Europos pirmavimas pasaulyje visų atsinaujinančiosios jūrų energijos technologijų srityje,

— naujos mėlynosios bioekonomikos Europos strategija, kuria skatinama žvejyba, akvakultūra ir jūrų biologinių išteklių panaudojimas,

— ES vandenynų tyrimo misijos, skirtos jūrų aplinkos visose pasaulio jūrose tyrinėjimui, inicijavimas;

Šie 6 tikslai apima konkrečius pramonės iššūkius ir į juos taip pat turi būti atsižvelgta per atviroje diskusijoje dėl jūrų „misijos“ pagal programą „Europos horizontas“.

12. ragina nustatyti ES atokiausių regionų ir salų jūrų pramonės strategijas, kurios leistų paspartinti pažangą šiose trijose prioritetinėse srityse: uostų, energetinio savarankiškumo, kuriam būdingas priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas mažiausiomis sąnaudomis, ir mėlynosios bioekonomikos, įskaitant žvejybą ir akvakultūrą;

13. dar kartą pabrėžia, kad jūrų pramonės ateičiai svarbu, kad jūrų iššūkiai būtų būsimos ES politikos centre ir įgyvendinant regioninės politikos fondus.

***European Sea Tech*: kurti Europos tinklus siekiant susieti regionines inovacijų ekosistemas, sutelkti regionus pramonės vertės grandinėms kurti**

14. mano, kad jūrų pramonei visų pirma būdingas teritorinis pagrindas jūrų regionuose, kurie sukūrė pažangių šiai pramonei skirtų regioninių inovacijų ekosistemų struktūrą. Būtent šiomis regioninėmis inovacijų ekosistemomis ir su jomis susijusiomis pažangiosios specializacijos strategijomis turi būti grindžiama nacionalinė ir Europos politika, kad ji būtų gyvybinga ir veiksminga;

([2]) https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/leadership-2020-maritime-technology

15. siūlo pradėti įgyvendinti *European Sea Tech* (Europos jūrų technologijų planą) siekiant suvienyti regionines inovacijų ekosistemas sukuriant keletą bendradarbiavimo tinklų, skirtų:

— suaktyvinti subsektorių veiklą ir sukurti Europos vertės grandines,

— geriau nustatyti ir paremti su pramonės permainomis susijusius iššūkius, visų pirma ekologinius, energetikos ir skaitmeninius,

— kurti naujas paslaugas, produktus ir verslo modelius, kurie būtų labiau integruoti ir galėtų geriau konkuruoti pasaulio lygmeniu.

Komisija skelbs kvietimus pareikšti susidomėjimą teminiams tinklams kurti. Kiekviena regioninė (arba tarpregioninė) ekosistema galėtų teikti paraišką dalyvauti kelete tinklų atsižvelgdama į savo regiono pažangiosios specializacijos strategijas. Daugelį kompetencijų apimančios ir keletą tinklų siejančios ekosistemos sudarytų priemonės *European Sea Tech* „pagrindines ekosistemas".

Kiekvienas tinklas siektų būti kuo įtraukesnis ir apimtų visas įvairių Europos regionų kompetencijas. Tinkluose būtų sistemingai sprendžiami tvaraus vystymosi, MTTP, pramonės veiklos rezultatų, finansavimo ir įgūdžių klausimai.

Šie tinklai veiksmingiau nei centralizuota Europos platforma sudarytų pagrindą, kuriuo remiantis būtų plėtojamas regionų bendradarbiavimas ir kuriami įvairioms Sąjungos politikos sritims svarbūs veiklos projektai.

European Sea Tech vaidmuo taip pat būtų skatinti technologijų, patirties ir įgūdžių perdavimą tarp įvairių jūrų pramonės sektorių tinklų ir sektorių;

16. atkreipia dėmesį į *European Sea Tech* iniciatyvos svarbą skatinant jūrų pramonėje laikytis kompleksinio požiūrio ir paspartinti perėjimą prie ekologiškos ir skaitmeninės jūrų pramonės, sutelkiant visas jūrų pramonės sektorių technologijas ir įgūdžius, kad jie būtų prieinami kitiems sektoriams;

17. pakartoja remiąs projektą „Žinių ir inovacijos bendrija jūrų srityje", tačiau pažymi, kad, šiame projekte dėmesį sutelkiant į tausų jūrų išteklių valdymą, jis gali geriausiu atveju atstovauti tik vienam priemonę *European Sea Tech* sudarančių tinklų;

18. norėtų, kad *European Sea Tech* inovacijų ekosistemos tinklų projektai galėtų būti remiami Europos partneryščių ir bendrai finansuojami pagal programą „Europos horizontas" ir kitus esamus fondus. Šie projektai turėtų apimti bandomųjų linijų, prototipų ir parodomųjų įrenginių finansavimą;

19. dar kartą pakartoja savo raginimą pagal programą „Europos horizontas" parengti jūrų veiksmų planą, aiškiai į 2 ramstį įtraukti jūrų pramonės mokslinius ir technologinius iššūkius ir tikslą 10 % programos „Europos horizontas" skirti finansuoti projektams, darantiems didelį poveikį mėlynajai ekonomikai ir jūrų pramonei;

II) *Konkretūs pasiūlymai, kaip sutelkti ir priderinti Europos Sąjungos politiką po 2020 m. prie jūrų pramonės interesų*

Tarptautinė prekyba ir konkurencija

20. pabrėžia, kad jūrų pramonės ir paslaugų srityse reikia vykdyti naują, realistišką prekybos politiką, grindžiamą abipusiškumu, siekiant užtikrinti užimtumą ir Europos suverenitetą didžiųjų jūrinių šalių, ypač Azijos, agresyvių ir nesąžiningų strategijų atžvilgiu. Kai įmanoma ir veiksminga, šia politika turėtų būti skatinama stabili ir daugiašalė prekybos sistema, pagrįsta sąžiningomis ir skaidriomis taisyklėmis, kurios užtikrintų sąlygas sąžiningai konkurencijai, ir siekiama sudaryti sėkmingus susitarimus su prekybos partneriais ir remtis PPO vaidmeniu;

21. mano, kad globalizuotose pasaulio rinkose konkurencijos politika turėtų sudaryti sąlygas ugdyti europinius rinkos lyderius, visada užtikrinant teisingą ir suderintą konkurenciją ES viduje, ir dar kartą pabrėžia gairių dėl valstybės pagalbos jūrų transportui pridėtinę vertę ir tai, kad reikalinga paprasta, stabili ir konkurencinga mokesčių sistema šiam tikslui pasiekti;

22. atkreipia Komisijos dėmesį į tai, kad svarbu geriau kontroliuoti užsienio investicijų srautus ir riboti bei mažinti galimą neigiamą poveikį, kurį Europos pramonei gali daryti technologijų, ypač įtrauktų į pagrindines tarptautines sutartis, perdavimas;

23. ragina prisiimti aiškius įsipareigojimus civilinių ir karinių viešųjų pirkimų valdymo srityje, pavyzdžiui, taikyti griežtus reikalavimus perkant tam tikrus produktus ir paslaugas, kurie iš anksto nustatyti kaip strateginiai arba kurie yra ypač pažeidžiami pasaulinės konkurencijos;

Projektų finansavimas

24. ragina skubiai užbaigti mėlynosios ekonomikos projektų finansavimo platformos projektą, kuriame turėtų būti numatyta ne tik paramos priemonė, bet ir specialus investicijų fondas novatoriškiems ir rizikingiems projektams finansuoti. Pagrindinis platformos tikslas turėtų būti sutelkti dėmesį į projektų, kuriuos tradiciniai rinkos dalyviai laiko pernelyg rizikingais, finansavimo užtikrinimą ir taip spęsti rinkos nepakankamumo problemą. Ši priemonė turėtų veikti glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir regionais, siekiant užtikrinti intervencinių priemonių papildomumą ir projektų stebėsenos tęstinumą. Ši platforma visų pirma turėtų remtis priemonės *European Sea Tech* tinklais ir pagrindinėmis ekosistemomis;

25. be to, ragina Komisiją nustatyti tikslą ir metodą, kaip mėlynosios ekonomikos ir jūrų pramonės labui sutelkti Europos investavimo priemones, kurių bus imamasi pagal „InvestEU“ fondą, visų pirma įgyvendinant programą „Europos horizontas“;

26. pabrėžia, kad reikia priemonių, kurios leistų sumažinti struktūrinių projektų finansines išlaidas, kad būtų galima veiksmingai iš anksto finansuoti ypač brangius pirkimus ir investicijas (kruiziniai laivai, SGD įrenginiai, atsinaujinančioji jūrų energija ir kt.);

27. pakartoja, kad reikėtų skirti specialų finansavimą atokiausiems regionams, atsižvelgiant į jų suvaržymus ir ypatumus. Šie regionai užima strateginę padėtį Atlanto, Indijos vandenyne ir Karibų jūroje, todėl jie suteikia Europai išskirtinį jūrinį ir vandenyninį aspektą ir yra unikalus gamtos turtas, kaip pripažįsta pati Europos Komisija;

28. pabrėžia, kad svarbu sudaryti palankesnes sąlygas inovacinių sprendimų viešiesiems pirkimams, leidžiantiems užtikrinti lankstesnes naujų, rinkoje dar nestandartizuotų technologijų įsigijimo konkursų taisykles. Taip galima greičiau pateikti į rinką inovacijas ir sudaryti galimybę naujas paslaugas ir produktus siūlančioms įmonėms greičiau rasti pirmuosius klientus;

29. pabrėžia, kad jūrų sričiai būdingos reguliavimo kliūtys ir administraciniai prašymų nagrinėjimo terminai yra didžiausios kliūtys testams ir bandymams jūroje atlikti. Siūlo įsteigti Europos darbo grupę, kuri suburtų Komisiją, valstybes nares, regionus ir ekonominės veiklos vykdytojus siekiant skleisti gerąją patirtį ir skatinti palankią nacionalinių krypčių planų raidą;

30. mano, kad būtų naudinga žengti dar vieną žingsnį ir ateityje sukurti „Pažangiųjų mokslinių tyrimų projektų jūrų srityje agentūrą“ (angl. *Maritime Advanced Research Projects*), remiantis JAV DARPA pavyzdžiu, ir taip paremti specialią finansavimo sistemą, skirtą proveržio inovacijoms, pripažįstant teisę į nesėkmę ir visapusiškai atsižvelgiant į MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonių vystymuisi kylančius sunkumus;

31. atsižvelgiant į „Brexit'ą“, siūlo sudaryti galimybę jūrų pramonės suinteresuotiesiems subjektams pasinaudoti dalimi specialių lėšų, skirtų remti labiausiai nuo jo nukentėjusias teritorijas, siekiant atverti joms naujas vystymosi ir užimtumo perspektyvas;

32. atkreipia dėmesį į iniciatyvos *European Sea Tech* svarbą skatinant jūrų pramonėje laikytis kompleksinio požiūrio ir paspartinti perėjimą prie ekologiškos ir skaitmeninės jūrininkystės pramonės sutelkiant visas jūrų pramonės sektorių technologijas ir įgūdžius, kad jie būtų prieinami kitiems sektoriams. Šio kompleksinio požiūrio taip pat turi būti skatinama laikytis jūrų ir pakrančių veikloje, kitose pramonės ir skaitmeninimo sektoriuose, kurie kuria tiesiogiai jūrų sektoriuje panaudojamas arba naudingai pritaikomas inovacijas;

Jūrų pramonė 4.0

33. atkreipia dėmesį į pramonei 4.0 kylančias problemas, susijusias su perėjimu prie ekologijos ir energetikos pertvarka, pramonės veiklos rezultatais, skaitmeninimu, įskaitant gamybos procesus, ir bendradarbiavimu vietos ir Europos vertės grandinėse; šiuo požiūriu remia „Green shipyard 2050“ tikslą siekiant skatinti pavyzdinę laivų statybą pereinant prie ekologijos ir vykdant energetikos pertvarką;

34. taip pat primena, kad mokymasis visą gyvenimą, darbo vietų kūrimas ir jų kokybė, darbo sąlygos ir darbuotojų patirties bei kūrybiškumo panaudojimas yra neatsiejami nuo šios pramonės pertvarkos;

35. mano, kad inovacijos ir gamybinės investicijos šioje srityje turėtų būti Europos politikos, skirtos remti jūrų pramonę, ypač MVĮ, prioritetas;

36. pabrėžia, kad civilinio ir karinio sektorių bendradarbiavimas yra bendras pažangos svertas, nes sudaro palankias sąlygas abiem kryptimis perduoti technologijas ir praktinę patirtį bei skatina žmogiškųjų įgūdžių judumą;

37. pabrėžia, kad svarbu skatinti jūroje veiklą vykdančių naftos ir dujų įmonių pertvarką ir jų įvairinimo kituose mėlynosios ekonomikos sektoriuose strategijas; šios įmonės iš tiesų turi sukaupusios didelę patirtį jūrų srityje, jos puikiai valdo ilgalaikius ir sudėtingus projektus ir turi labai vertingų žinių, todėl galėtų prisidėti plėtojant jūrų pramonę (aprūpinimo laivai, povandeniniai robotai, inkaro tvirtinimo sistemos, automatizuotos sistemos ir kt.). Jos galėtų naudingai ir kolektyviai reinvestuoti dalį už naftą gauto pelno į investicijų į mėlynąją ekonomiką fondus ir atsinaujinančiąją jūrų energiją;

38. pabrėžia, kad dėl technologinių pokyčių laivai iš analoginių įrenginių tampa skaitmeninėmis transporto platformomis, o tai suteikia galimybių labiau integruoti ir susieti įvairias skaitmenines sistemas. Tai keičia sektoriaus darbo metodus, pavyzdžiui, laivų ir krante esančių įrenginių sąveiką, laivų tarpusavio komunikaciją bei laivų ir valdžios institucijų ryšius. Todėl Europos jūrų pramonė ir valdžios institucijos turėtų pasinaudoti skaitmeninimo teikiamomis galimybėmis tarptautinėje konkurencinėje aplinkoje;

39. pabrėžia, kad būtinai reikia apsvarstyti ir remti skaitmeninimo ir apskritai naujų dirbtinio intelekto technologijų diegimo galimybę jūrų inovacijų srityje;

40. siūlo paramos ir finansavimo programose atsižvelgti į įvairius klausimus: ne tik į technologinius, bet ir į susijusius su naujų paslaugų kūrimu, pvz., povandeninių laivų ir autonominių povandeninių transporto priemonių (AUV) arba jūrų stebėjimo ir prognozuojamos priežiūros paslaugų, kuriose sutartiniai įsipareigojimai siekti rezultatų ir užtikrinti paslaugas tampa vis svarbesni nei įsipareigojimai skirti išteklių. Taip pat tikslinga skatinti kurti platformas, kurios suteikia galimybę suvienodinti skirtingose valstybėse naudojamas įvairias stebėjimo technologijas, siekiant padidinti šios veiklos sąveiką, pagerinti operacijų jūroje efektyvumą, sudaryti palankesnes sąlygas taikyti atitinkamus ES teisės aktus ir politiką ir taip skatinti geresnę Europos jūrų erdvės kontrolę;

Užimtumas, įgūdžiai ir mokymas

41. pripažįsta, kad svarbu skatinti sektorių socialinį dialogą ir susieti darbą ir mokymą jūrų pramonės sektoriuose; ragina šią užduotį pavesti specialioms platformoms tiek transporto ir jūrų biologinių išteklių, tiek gamybos pramonės ir laivų statybos srityse. Dėmesys visų pirma yra atkreipiamas į poreikį skatinti konkrečiai pritaikytus mokymus jūrų ir žvejybos pramonės atstovams, kad būtų remiama kartų kaita žvejybos, akvakultūros ir jūrinių bestuburių rinkimo srityje, taip pat į būtinybę pritaikyti ir propaguoti universitetinį išsilavinimą aukštesnei kvalifikacijai prekybos laivyno srityje įgyti. Be to, būtina sukurti mokymo programų ir atitinkamos mokytojų kvalifikacijos veiksmingumo užtikrinimo sistemą.

42. pabrėžia, kad veiklai jūroje vykdyti būtina sutelkti darbuotojus, turinčius labai gerų jūrininkystės įgūdžių, o tiems, kurie nėra susipažinę su gyvenimu jūroje – užtikrinti gerą papildomą mokymą. Šiuo požiūriu nurodo, kad reikia vykdyti jaunimui skirtas kampanijas siekiant į jūrų pramonės sektorių pritraukti talentingų žmonių ir atvesti naujų specialistų, kurie dirbtų tiek antžeminėse pramonės šakose, tiek jūroje ir prekybos ir žvejybos laivuose;

43. palankiai vertina pažangą, padarytą priimant neseniai paskelbtas direktyvas dėl darbuotojų komandiravimo, kuris yra labai dažnas jūrų sektoriuje, ir ragina sukurti ne tik diplomų ir kvalifikacijų, bet ir profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemą, kad būtų visapusiškai įgyvendintas vienodo užmokesčio už vienodą darbą principas;

44. mano, kad darbuotojų judumas ES viduje yra teigiamas veiksnys siekiant kuo veiksmingiau organizuoti vertės grandines jūrų pramonėje ir reaguoti į veiklos pokyčius. Šio tikslo turi būti siekiama išsaugant ir stiprinant įgūdžius, kurių reikia įmonių poreikiams patenkinti, visų pirma vietos, o vėliau – Europos lygmeniu;

III) *Požiūris ir konkretūs pasiūlymai dėl svarbiausių jūrų pramonės sektorių*

Jūrų pramonės skaitmeninimas

45. pabrėžia, kad būtinai reikia apsvarstyti ir remti skaitmeninimo ir apskritai naujų dirbtinio intelekto technologijų diegimo galimybę jūrų inovacijų srityje.

siūlo paramos ir finansavimo programose atsižvelgti į įvairius klausimus: ne tik į technologinius, bet ir į susijusius su naujų paslaugų kūrimu, pavyzdžiui, povandeninių laivų ir autonominių povandeninių transporto priemonių (AUV) arba jūrų stebėjimo ir prognozuojamos priežiūros paslaugų.

Mėlynoji bioekonomika

46. atkreipia dėmesį į daug žadantį, bet vis dar menkai išnaudotą mėlynosios bioekonomikos sektoriaus potencialą, daugialypį jo pritaikymą rinkose (maistas ir pašarai, farmakologija, kosmetika, energetika) ir didelį jo teritorinį poveikį; pabrėžia, kad pirmenybę reikia teikti brandžiausiems ir svarbiausiems ekonomikos sektoriams: žuvininkystės, akvakultūros ir jūrų kultūrų.

47. palankiai vertina dėmesį šiam besiformuojančiam sektoriui, visų pirma jam skirtą MARE generalinio direktorato vadovaujamą Mėlynosios bioekonomikos forumą; mano, kad užbaigus svarbų investicijų į MTTP etapą, prioritetą reikia teikti naujų, nedideliu mastu išbandytų ir valdomų procesų industrializacijai ir komercializacijai;

48. tikisi, kad šis sektorius taps nauju prioritetu ir bus investuojama į visą vertės grandinę – nuo biologinių išteklių gavybos arba kontroliuojamos gamybos iki produktų perdirbimo ir jų naudojimo etapo;

49. šiuo požiūriu siūlo užmegzti ryšį su brandesniais jūrų srities sektoriais, pavyzdžiui, žuvininkystės ir akvakultūros, numatant sukurti didžiausią pridėtinę vertę sukuriančių žuvininkystės produktų perdirbimo galutinę vertės grandinę;

50. pabrėžia žiedinės jūrų ekonomikos svarbą siekiant paremti mėlynosios bioekonomikos plėtrą (taikyti nulinio išmetimo į jūrą principą žvejybos srityje, rinkti į jūrą išmestas šiukšles, apdoroti jūrų dumblių liekanas, perdirbti atliekas ir plastiką ir pan.);

51. ragina Europos Sąjungą remti visų pasaulio jūrų ir vandenynų tyrinėjimą, visų pirma siekiant gilinti žinias apie jūrą ir klimatą (anglies ciklas ir išmetamo CO_2 sugertis, rūgštėjimas, didėjantis vandens lygis ir kt.), taip pat nustatyti įvairius energetinius ir neenergetinius rezervus, kad būtų galima geriau įvertinti jūrų išteklių (geoterminės energijos, strateginių naudingųjų iškasenų ir kt.) panaudojimo potencialą;

Civilinių ir karinių laivų statyba

52. pabrėžia Europos investicijų į diferencijavimo veiksnius laivų statybos sektoriuje strateginį pobūdį, visų pirma skaitmeninimo, perėjimo prie ekologijos ir energetikos pertvarkos srityse. Tikslas – diegiant inovacijas didinti mūsų konkurencingumą ir atgauti rinkos dalį. Laivų statybai taip pat labai svarbūs finansavimo klausimai;

53. atkreipia dėmesį į su šiais pokyčiais susijusias naujas rinkas: švarių varymo sistemų diegimas laivuose, anglies dioksido neišskiriančios varymo sistemos (naujos navigacijos koncepcijos), laivai, aprūpinantys degalais, elektriniai keltai, trumpųjų nuotolių prekių gabenimo laivai, uosto ir pakrančių tarnybiniai laivai ir pan.;

54. pabrėžia, kad svarbu stiprinti ryšius ir vietos bendradarbiavimą tarp laivų statybos ir jų sutarties šalių tinklų jūrų sektoriaus branduolių sistemoje; taip pat pabrėžia, kad reikia remti laivų statybos ir remonto regionus, kuriuose veikia daug mažųjų ir vidutinių įmonių; ragina skirti specialiąją paramą įrangos sektoriaus vertės grandinei, kuri sudaro 50 % pasaulio rinkos ir kurios apyvarta yra du kartus didesnė nei laivų statybos sektoriaus. Savo prekybos ir finansavimo politikoje ES taip pat turi skatinti naudoti Europos įrangą ne ES pastatytuose laivuose;

55. ragina įgyvendinant *European Sea Tech* nuolat siekti į laivų statybos vertės grandines įtraukti naujus dalyvius, kurie gali padėti didinti gamybos pajėgumus, sutelkti įgūdžius ir padidinti Europos konkurencingumą;

56. pabrėžia, kad atokiausiuose regionuose nedidelių laivų remontas ir statymas yra strategiškai svarbi pramonės šaka, nes jų vandenyse veiklą vykdantis laivynas ir plūduriuojantieji įrenginiai susiduria su salos ir atokumo nuo Europos žemyno sąlygomis, kurios daro didžiulį poveikį logistikai, nedidelių laivų techninei priežiūrai ir jų dalių keitimui; todėl siekiant skatinti veiksmingą jūrų veiklos plėtojimą šiuose regionuose, šiai pramonei reikia teikti konkrečią paramą;

57. mano, kad jūrų klausimai turėtų būti vieni svarbiausių naujojoje gynybos ir saugumo politikoje, ypatingą dėmesį skiriant karinių laivų statybai; šiuo požiūriu siūlo labiau remti dvejopo naudojimo technologijų, kurias būtų galima panaudoti abiejuose – civiliniame ir kariniame – sektoriuose, plėtojimą;

58. pabrėžia, kad reikia stiprinti valstybines stebėjimo ir saugumo užduotis vykdančių laivynų pajėgumus; mano, kad šios valstybinės užduotys turi būti vykdomos naudojant Europoje pastatytus laivus; mano, kad ypač atsižvelgiant į „Brexit'ą" ir migracijos problemas, norint tinkamai organizuoti šias misijas, turi būti pasitelkiami esami nacionaliniai laivynai, glaudžiai bendradarbiaujama su Frontex ir užtikrinamas Europos solidarumas siekiant remti aktyviausiai šiose svarbaus bendro intereso misijose dalyvaujančias šalis;

Atsinaujinančioji jūros energija

59. mano, kad atsinaujinančiosios jūrų energijos sektorius turi didelį potencialą svariai prisidėti prie atsinaujinančiosios energijos gamybos, sukurti pramonės vertės grandinę, kurioje kuriamos tvarios darbo vietos daugelyje regionų, ir kartu sėkmingai eksportuoti; primena, kad projektai jūroje turi būti vykdomi laikantis aplinkosaugos reikalavimų ir derinant arba ieškant sinergijos su jau vykdoma veikla;

60. atkreipia dėmesį į tai, kad nuo 1991 m., kai buvo įrengti pirmieji parkai, ypač įspūdingai sumažėjo Europoje pastatytų jūros vėjo jėgainių parkų sąnaudos, visų pirma, dėl to, kad per pastaruosius 10 metų Europos sukurta veiksminga pramonės sektoriaus struktūra;

61. pabrėžia laivų remonto ir priežiūros svarbą ir tai, kad, pasibaigus jų eksploatavimo laikotarpiui, jie turi būti atiduoti į metalo laužą. Todėl rekomenduoja Komisijai parengti konkretų planą, kad ES būtų sudarytos tinkamos sąlygos tinkamai atlikti šias užduotis, įskaitant šiam tikslui skirtus biudžeto įsipareigojimus;

62. primena, kad norint tęsti šio sektoriaus plėtrą reikia toliau dėti pastangas Europos lygmeniu, ypač mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityje (investuota daugiau kaip 3 mlrd. EUR), tačiau kartu šiuo metu būtini ir aiškūs politiniai sprendimai, kurie visų pirma priklauso nuo valstybių narių: nustatyti ambicingą mastą ir tvarkaraščius skelbiamiems konkursams ne tik dėl šiuo metu labiausiai išvystytų fiksuoto pamato vėjo elektrinių, bet ir dėl naujų technologijų, pavyzdžiui, plūduriuojančiųjų vėjo elektrinių, potvynių arba bangų energijos elektrinių, kurioms labai reikia pakankamai didelių pirkimo tarifų, kad būtų paskatintos investicijos ir pradėta jų industrializacija;

63. ragina Europos lygmeniu nustatyti ne tik paramos investicijoms, bet ir projektų draudimo ir rizikos valdymo priemones. Sukūrus šias priemones būtų galima gerokai sumažinti finansavimo sąnaudas ir atitinkamai greičiau sumažinti bendrą pagamintos elektros energijos kainą;

64. palankiai vertina didelę pastarųjų metų pažangą, pasiektą atliekant naujų technologijų, ypač susijusių su potvynių srovės energija, prototipais ir parodomaisiais įrenginiais, eksploatacinius bandymus siekiant vis labiau kontroliuojamai ir patikimai mažinti sąnaudas; tai turėtų sudaryti galimybę paskatinti rinką taikant tinkamus supirkimo tarifus ir taip sustiprinti Europos dalyvių pirmavimą pasaulio mastu;

65. primygtinai ragina, kad Europa užsibrėžtų tikslą tapti lydere plūduriuojančiųjų vėjo elektrinių srityje, ir rekomenduoja Komisijai ir valstybėms narėms išnagrinėti galimybę skelbti koordinuotus ar bendrus konkursus, taip siekiant suteikti rinkai platesnį mastą ir didesnį matomumą. Tokio požiūrio būtų galima laikytis kuriant nekomercinius potvynių ir bangų energijos elektrinių bandomuosius parkus;

66. pabrėžia, kad tarpusavyje nesusietose vietovėse, visų pirma salų vietovėse, svarbu laikytis kitokio požiūrio, pagal kurį būtų galima pasiūlyti visuotinius priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo sprendimus derinant technologijas, visų pirma atsinaujinančiosios jūrų energijos, atsižvelgiant į kiekvienos teritorijos ypatumus; šiuo tikslu reikėtų dėti daugiau pastangų kuriant vidutinės galios įrenginius;

67. siūlo šiuos energetinio savarankiškumo sprendimus taip pat išbandyti ir patvirtinti įgyvendinant daugiatikslius struktūrinius jūrų srities projektus; pastarieji yra būtini siekiant suteikti didesnį jūrinį profilį ne tik pramonės veiklai, bet ir žmogaus gyvenimui plačiąja prasme; svarbu pabrėžti, kad siekiant tokios ilgalaikės perspektyvos bus privalu laikytis griežtų tvarumo ir poveikio aplinkai valdymo reikalavimų per visą projektų gyvavimo ciklą;

IV) *Uostai – svarbiausias jūrų pramonės dinamikos veiksnys*

Uostų struktūra ir uostų, pakrančių ir jūroje esanti infrastruktūra

68. atkreipia dėmesį į uostų potencialą įgyvendinti mėlynojo augimo projektus dėl jų veiklos ir jų galimybių derinio. Tai gali būti pavyzdys visiems pakrančių regionams;

69. primygtinai reikalauja, kad uostai, nepriklausomai nuo jų statuso, ir toliau būtų laikomi strateginiu turtu, į kurį viešosios valdžios institucijos turi ir toliau investuoti, ir kad tokias investicijas būtų galima vykdyti nepažeidžiant konkurencijos ir valstybės pagalbos kontrolės taisyklių;

70. pabrėžia, kad ES turi teikti finansinę paramą atokiausių regionų uostų infrastruktūrai, nes juose nėra prekių gabenimo alternatyvų, ir atsižvelgiant į tai, kad jų pobūdis yra visiškai vietos reikšmės, šiai įrangai skiriama valstybės pagalba neiškreips konkurencijos Europos vidaus rinkoje;

71. pabrėžia, kad uostų paskirtis – ne tik atlikti jūrų transporto mazgo funkciją, bet ir būti jūrų pramonės įmonių, susijusių inovacijų ir mokymo veiklos platforma; atkreipia dėmesį į tai, kad uostai yra regionų patrauklumo veiksnys, nes jie pritraukia naują pramonės veiklą jų teritorijoje ar toliau nuo pakrantės esančiose teritorijose;

72. pabrėžia logistikos ir jūrų paslaugų uostuose svarbą; pažymi, kad reikia ne tik diegti technines inovacijas, bet ir kurti naujus ekonominius ir paslaugų modelius uostuose, grindžiamus, pavyzdžiui, laipsnišku jų skaitmeninimu (pažangieji uostai), ir plėtoti galimybes tobulinti bei optimizuoti procesus, leidžiančius panaudoti duomenis (didieji duomenys);

73. rekomenduoja sudaryti sąlygas geriau susieti uostus su miestų aplinka, kartu didinant uostų bendruomenių savarankiškumą priimant sprendimus ir užtikrinant, kad uosto žemė būtų išsaugota galimai tolesnei plėtrai;

74. siūlo priemonėje *European Sea Tech* sukurti mėlynosios ekonomikos vystyme dalyvaujančių uostų tinklą remiantis Europos uostų forumo ir jo pogrupių „mėlynojo augimo uostai ir centrai“ bei „žalieji uostai“ pavyzdžiu;

75. pabrėžia civilinės ir aplinkos apsaugos inžinerijos sektoriaus reikšmę uostams ir pakrančių zonoms plėtojant objektus ir pakrantes ir remiant prisitaikymą prie klimato kaitos;

76. siūlo, kad uostai taptų inkubatoriais ir galbūt ateityje naujų jūrų infrastruktūros projektų vykdytojais, nesvarbu, ar jie būtų jūrų uostai, ar apskritai tarpusavyje sujungtos mėlynosios ekonomikos veiklos platformos (perkrovimas, logistikos centrai, atsinaujinančiosios jūrų energijos gamyba, akvakultūra, laivų remontas, mokslinė bazė ir t. t.);

77. siūlo pradėti svarstymą dėl vadinamų „antrinių“ uostų funkcinio vaidmens, kuris galėtų apimti specializaciją mažos apimties rinkose ir šalia esančių didžiųjų pramonės uostų stiprinimą ir (arba) jų papildomumą;

Uostų ir jūrų transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas

78. mano, kad reikia nedelsiant stiprinti paramą investicijoms į uostus, skirtą laivų SGD bunkeriavimui ir apskritai infrastruktūrai, padedančiai mažinti laivų ekologinį pėdsaką (kurti mažataršėmis technologijomis pagrįstą elektros energijos infrastruktūrą tarp plūduriuojančiųjų ir sausumos įrenginių); šį perėjimą prie švaresnių degalų arba naujų energijos nešėjų laiko prioritetu siekiant įgyvendinant žmonių sveikatai kenksmingų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslus ir mano, kad reikėtų remti laivų savininkus jiems pritaikant ir atnaujinant savo laivus; pabrėžia, kad biodujos, gaminamos iš biologinių išteklių (augalų, žemės ūkio ir maisto atliekų), taip pat gali prisidėti prie SGD vertės kūrimo, siekiant dar labiau, palyginti su dabartiniais sprendimais, sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį;

79. siūlo, atsižvelgiant į 2018 m. spalio 25 d. Europos Parlamento rezoliuciją „Alternatyvių degalų infrastruktūros diegimas Europos Sąjungoje – laikas veikti!“, įvertinti, ar tikslinga sukurti „Mėlynąjį SGD koridorių Europos saloms ir atokiausiems regionams“. (2018/2023(INI))

Atsižvelgdamas į tai, primena, kad reikalingos tinkamos finansinės priemonės paremti tokioms investicijoms, kurios šiose teritorijose išlieka palyginti didelės;

80. pabrėžia būtinybę remti mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą akvakultūros atviroje jūroje srityje derinant turimas vandenynų inžinerijos žinias apie giliuosius vandenis su pramonės 4.0 žiniomis kaip būdą mažinti akvakultūros ūkių skaičių pakrančių teritorijose kitos mėlynosios ekonomikos veiklos, kuriai reikia naudotis tomis pačiomis jūrų erdvėms, naudai;

81. pabrėžia, kad moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra atveria galimybes naudoti sintetinius skystuosius degalus, gaminamus anglies ir atsinaujinančiosios energijos vertės grandinėse; mano, kad šis sprendimas turi būti vertinamas atsargiai ir kad reikia įrodyti šios technologijos gebėjimą konkuruoti su kitomis alternatyvomis, taip pat įrodyti jų nedidelį poveikį aplinkai ir indėlį kovojant su šiltnamio efektu per visą ciklą. Šiuo metų tokių įrodymų dar nėra;

82. pripažįsta, kad SGD naudojimas gali būti tik laikinas sprendimas, ir ragina ateityje plėtoti iš kranto tiekiamos elektros energijos uoste esantiems laivams ir elektrinių laivų naudojimą, laivuose naudoti saulės ir vėjo energiją ir siekti konkurencingos vandenilio gamybos iš atsinaujinančių šaltinių ir naudojimo jūrų transporto sektoriuje (kartu plėtojant atsinaujinančiąją jūrų energiją ir visų pirma didelį gamybos potencialą turinčius sektorius, pavyzdžiui, fiksuoto pamato ir plūduriuojančiąsias vėjo elektrines);

83. ragina uostuose kurti pažangiojo tinklo infrastruktūrą, kuri būtina norint integruoti paskirstytuosius atsinaujinančiosios elektros energijos išteklius, laivams tiekti elektros energiją iš sausumos, skatinti elektromobilumą ir kitas pažangiojo elektros energijos tinklo technologijas;

2019 m. birželio 27 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Daugiapakopis valdymas ir tarpsektorinis bendradarbiavimas energijos nepritekliui pašalinti“

(2019/C 404/10)

Pranešėja: Kata TÜTTŐ (HU/PES), Budapešto 12-ojo rajono savivaldybės narė

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Įžanginės pastabos

1. primena, kad Komitetas daugelyje ankstesnių nuomonių jau yra pabrėžęs, kad rengiant įvairių sričių politiką svarbu atsižvelgti į energijos nepriteklių, ir mano, kad vienas svarbiausių politinių pokyčių pastaraisiais metais – tai aiškus pripažinimas, kad dabar ir ateityje formuojant energetikos ir klimato politiką reikia dėmesį skirti ir energijos nepritekliaus socialinių pasekmių klausimui. Taigi, kovojant su energijos nepritekliumi turėtų būti visapusiškai atsižvelgiama į visus susijusius nacionalinius ir ES teisės aktus;

2. pabrėžia, kad energijos nepriteklius – viena pagrindinių socialines pasekmes turinčių problemų, glaudžiai susijusi su dabartiniais Regionų komiteto ENVE prioritetais;

3. mano, kad energijos nepritekliaus problemos valdymas, atsižvelgiant tiek į bendrą ES požiūrį, tiek ir į vietos bei regionų ypatumus, gali labai padėti padidinti piliečių pasitikėjimą ES ir juos priartinti prie ES, o taip pat įgyvendinti Paryžiaus susitarimą ir energetikos sąjungą;

4. teigiamai vertina tai, kad Europos Komisijos teisės aktų rinkinyje „Švari energija visiems europiečiams“ pripažįstama, kaip svarbu pašalinti energijos nepriteklių, ir tai aiškiai nurodoma keletą kartų;

5. atkreipia dėmesį, kad sukūrus sistemą Sąjungos lygmeniu lauks kitas uždavinys: perkelti švarios energijos dokumentų rinkinio bendrąsias nuostatas į teisės aktų įvairių konkrečių elementų adaptacijas, visapusiškai atsižvelgiant į įvairių regionų poreikius ir šio proceso metu reikės, pirma, išsaugoti atitiktį bendrajai Sąjungos sistemai ir, antra, nustatyti sistemą ir priemones remiantis žiniomis ir pripažįstant įvairius energijos nepritekliaus aspektus;

6. palankiai vertina teisėkūros procese padarytą pažangą, susijusią su svarbiais švarios energijos dokumentų rinkinio elementais, ypač Europos Parlamento poziciją dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ir joje išdėstytą aiškų pripažinimą, kad valstybės narės turi visapusiškai rinkti duomenis apie energijos nepriteklių, siūlomą lankstumą valstybėms narėms įsikišti į rinką siekiant spręsti energijos nepritekliaus problemą ir „pažeidžiamų vartotojų“ apibrėžties išplėtimą (28 straipsnis) ([1]);

7. ypač remia EP reikalavimą, kad Europos Komisija pateiktų gaires dėl kriterijų, pagal kuriuos būtų apibrėžiamas „didelis energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičius“ (taip pat atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 3 dalies d punktą), ir visiškai pritaria EP prielaidai, kad „bet kokia energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių dalis gali būti laikoma didele“;

8. pabrėžia, kad energijos nepriteklius gerai žinoma problema ir ji dabar vis dažniau pripažįstama ES teisės aktuose aiškiai nurodant valstybėms narėms nustatytus įpareigojimus, niekas neturėtų jos neigti: reikalinga tinkama politika ir konkretūs veiksmai; vis dėlto pažymi, kad reikia tiksliai apibrėžti įvairius energijos nepritekliaus aspektus ir poveikį, taip pat būtinus rodiklius, kad būtų galima juos įvertinti atsižvelgiant į regionų ir vietos aplinkybių įvairovę, siekiant užtikrinti, kad politikos priemonės būtų veiksmingai taikomos ir įgyvendinamos;

([1]) P8_TA-PROV(2019)0226, priimta 2019 3 26.

9. vis dėlto pabrėžia, kad vietos ir regionų lygmeniu sprendžiant energijos nepritekliaus klausimą jau taikoma novatoriška patirtis, įskaitant vertingą ES miestų darbotvarkės partnerystės būsto klausimu atliekamą darbą;

10. pabrėžia, kad vienas geriausių būdų panaikinti energijos nepriteklių Europos lygmeniu yra investuoti į energijos vartojimo efektyvumą ir užtikrinti tinkamai veikiančią ir konkurencingą bendrąją rinką su mažomis kainomis;

11. teigiamai vertina tai, kad naujajame reglamente dėl energetikos sąjungos valdymo numatyta sistema, leidžianti vietos ir regionų valdžios institucijoms išsakyti savo nuomonę ir teikti pirmenybę energijos nepritekliaus problemos sprendimui;

12. pripažįsta, kad energijos nepriteklius – svarbus socialinį, ekonominį poveikį ir poveikį aplinkai turintis visuomenės uždavinys, kurį būtina skubiai spręsti visais valdymo lygmenimis ir kuriam įgyvendinti reikia bendro kompleksinio požiūrio, kurį taikant būtų atsižvelgiama į socialinių ir aplinkos apsaugos tikslų ir priemonių santykį;

Kas iš esmės yra energijos nepriteklius?

13. primena, kad Merų pakte dėl klimato ir energetikos energijos nepriteklius apibūdinamas taip: „padėtis, kai namų ūkis arba asmuo neturi galimybių gauti deramą gyvenimo lygį užtikrinančių pagrindinių energetikos paslaugų (šildymo, vėsinimo, apšvietimo, judumo ir elektros energijos paslaugas) dėl šių aplinkybių derinio: mažų pajamų, didelių energijos išlaidų ir žemo energijos vartojimo efektyvumo būste“;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad vienas iš dešimties europiečių žiemą negali tinkamai šildyti savo būsto, vienas iš penkių ES piliečių negali sau leisti naudoti vėsinimo sistemos vasaros metu, o daugiau kaip 80 mln. europiečių gyvena drėgnuose būstuose, kuriuose yra pelėsio žymių, o tai taip pat yra susiję su jų sunkumais pakankamai apšildyti ir atvėsinti būstą;

15. pabrėžia, kad energijos nepriteklių, kaip ir jį papildantį kitų formų skurdą, dažniau ir stipriau patiria moterys, visų pirma dėl nevienodo pajamų ir darbų namų ūkiuose paskirstymo tarp vyrų ir moterų, taip pat dėl to, kad tarp vienišų tėvų ir tarp vienišų vyresnio amžiaus asmenų yra daugiau moterų;

Būtinas kompleksinis požiūris

16. pripažįsta, kad energijos nepriteklius yra itin sudėtingas klausimas, kurio sprendimui būtina bendrai ir koordinuotai įvertinti įvairius socialinius, techninius, ekonominius ir biudžeto aspektus;

17. pažymi, kad energijos nepritekliui įvertinti ir šios problemos sprendimams parengti būtina surinkti įvairią informaciją ir atlikti išsamią jos analizę; atsižvelgdamas į tai, visų pirma pabrėžia, kaip pažymima paties RK teritorinio poveikio vertinime, kad reikia papildomos informacijos, suskirstytos iki NUTS 3 lygio ir, jei tinkama, žemesnio, kad būtų galima toliau kurti tinkamus rodiklius, pagal kuriuos būtų vertinami įvairūs energijos nepritekliaus aspektai ir poveikis vietos lygmeniu, taip pat kad būtų veiksmingiau renkami ir (arba) tvarkomi jau turimi duomenys siekiant, kad jie būtų prieinami politikos formuotojams;

18. pabrėžia, kad siekiant pašalinti energijos nepriteklių, būtina imtis įvairių viešosios politikos priemonių, kartu atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo ir socialinės apsaugos klausimus;

19. tačiau tvirtina, kad bendras kompleksinis požiūris jokiomis aplinkybėmis negali būti pretekstu toliau siekti politinių tikslų ir sektorių, komercinių ar bet kokių kitų interesų, nesusijusių su energijos nepritekliaus mažinimu;

20. atkreipia Europos vietos ir regionų valdžios institucijų dėmesį į tai, kad taikyti kompleksinį požiūrį yra itin svarbu ir kad tai įgyvendinti vietos ir regionų lygiu yra palyginti paprasta, tačiau, kad šis tikslas būtų pasiektas, visų pirma būtina keistis patirtimi ir išnaudoti kitas bendradarbiavimo formas;

21. pabrėžia, kad energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių padėtis yra labai įvairi ir kiekvienas atvejis pasižymi specifiniais ypatumais. Energijos nepriteklių patiriantys asmenys gali būti nuomininkai arba savininkai, gyvenantys miestuose ar kaimo vietovėse, apskritai turintys ir kitų sunkumų, kuriems spręsti reikia sąžiningo, novatoriško, atviro ir įtraukaus metodo, kurio taikymui labai svarbus visų susijusių subjektų bendradarbiavimas;

22. atkreipia dėmesį į tai, kad energijos nepriteklius susijęs ne tik su būsto būkle, bet ir turi tiesioginį poveikį jį patiriančių žmonių fizinei ir psichinei sveikatai ir trukdo jiems palaikyti socialinius santykius, dalyvauti švietimo sistemoje, užsiimti verslu ir dalyvauti kitoje įvairioje veikloje;

Remti ne tik energijos nepritekliaus reiškinio stebėseną, bet ir jo visišką panaikinimą!

23. mano, kad viešosios politikos sėkmė ES lygmeniu paprastai pasiekiama įgyvendinant pakankamai plataus užmojo, konkrečius ir išmatuojamus tikslus;

24. pabrėžia, kad, nors galutinis energijos nepritekliaus mažinimo politikos tikslas gali būti tik visiškas energijos nepritekliaus panaikinimas, politinių procesų veiksmingumui užtikrinti būtini trumpalaikiai tikslai;

25. ragina Europos Komisiją pasiūlyti konkrečius energijos nepritekliaus mažinimo tikslus iki 2030 m. ir energijos nepritekliaus panaikinimo tikslus iki 2050 m.;

Veiksmai, kurių reikia imtis ES lygmeniu

26. teigiamai vertina ne tik tai, kad į Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus įtrauktas tikslas užtikrinti tvarią energiją visiems, bet ir tai, kad pagal 2017 m. lapkričio mėn. pradėtą įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ypatingas dėmesys skiriamas socialinės apsaugos klausimui. Energijos nepriteklius yra būtent ta sritis, kurioje reikia imtis veiksmų taip pat ir Sąjungos lygmeniu;

27. palankiai vertina 2018 m. Europos Komisijos priimtą strateginę viziją „Švari mūsų visų planeta“, kurios tikslas – iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui Europoje, kartu užtikrinti ne tik didesnę gerovę ir darbo vietų kūrimą, bet ir socialinę lygybę, kad perėjimas vyktų teisingai;

28. ragina ES institucijas ir valstybes nares užtikrinti, kad visi galėtų veiksmingai naudotis teise į įperkamą energiją, ir šiuo tikslu apsvarstyti galimybę paskelbti moratoriumą dėl viešųjų paslaugų teikimo nutraukimo ar sustabdymo dėl nesumokėjimo, kad nė vienas namų ūkis nebūtų paliktas be bazinių šildymo ar vėsinimo paslaugų tiekimo;

29. mano, kad pernelyg didelių energijos kainų apribojimas neturi priklausyti tik nuo rinkos konkurencijos ir savireguliacijos veiksmų ir kad ES turi sukurti teisines sistemas, kuriomis valstybėms narėms ir vietos valdžios institucijoms būtų suteikiamos tinkamos priemonės įperkamai energijai užtikrinti. Norėdama išsaugoti žemas energijos kainas, ES ir kitos institucijos pirmiausia turi užtikrinti pakankamą pasiūlą energijos rinkoje, kovoti su monopolinių kainų nustatymu ir pasirūpinti, kad energetikos sistemos pertvarkai skirtos reguliavimo priemonės būtų ekonomiškai efektyvios ir pernelyg nepadidintų kainų;

30. pabrėžia, kad reikia imtis tinkamų priemonių siekiant užkirsti kelią galimiems neigiamiems energijos vartojimo efektyvumo renovacijų padariniams, pvz., padidėjusioms būsto išlaidoms, arba juos kompensuoti; atsižvelgiant į tai, labai svarbu užtikrinti sąžiningą energijos vartojimo efektyvumo sąnaudų ir naudos paskirstymą tarp namų savininkų ir nuomininkų;

31. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų sudaryti palankesnes sąlygas visuomenei gauti nemokamas ir nepriklausomas konsultacijas energijos klausimais ir remti aktyvesnį neturtingų namų ūkių dalyvavimą energijos gamyboje;

32. laikosi nuomonės, kad ES teisės aktai galėtų būti daug platesnio užmojo ir kad nacionalinės valdžios institucijos turi įsipareigoti nuoširdžiai bendradarbiauti su vietos ir regionų valdžios institucijomis siekiant užtikrinti veiksmingą daugiapakopį valdymą;

33. mano, kad labai svarbu supaprastinti ir išplėsti galimybes naudotis ES fondais: ribotos energijos nepriteklių patiriančių žmonių ir jų grupių galimybės imtis veiksmų ir naudotis viešojo administravimo paslaugomis dažnai lemia ar pablogina jų padėtį; be to, atkreipia dėmesį į tai, kad renovacijos ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones gali apriboti gyventojų finansinė padėtis, taip pat nuomos mokesčių taisyklės, dėl kurių sunku padengti išlaidas; todėl pabrėžia, kad būtina užtikrinti tinkamas paskatas investuoti į energijos vartojimo efektyvumo didinimą nuomininkams ir namų savininkams, taip pat pažeidžiamų vartotojų apsaugai;

34. ragina glaudžiau bendradarbiauti Europos energijos nepritekliaus observatoriją, Merų paktą klimato ir energetikos klausimais ir Eurostatą;

35. pabrėžia, kad labai svarbu viena iš energijos nepritekliaus šalinimo priemonių laikyti energijos vartotojų tapimą energiją gaminančiais vartotojais, ir kad šiuo tikslu reikėtų visais lygmenimis skatinti iniciatyvas, kurios suteiktų galimybes energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams tapti energijos gamintojais;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

36. pažymi, kad sudėtingą energijos nepritekliaus problemą visų pirma tenka spręsti vietos ir regionų valdžios institucijoms, nes jos gali nustatyti šioje padėtyje esančius asmenis, konkrečias šio reiškinio priežastis bei tiesiogiai teikti piliečiams praktinius patarimus ir konsultacijas, ir kad daugelis energijos nepritekliaus mažinimo priemonių gali būti įgyvendinamos vietos lygmeniu;

37. kadangi energijos nepriteklius yra labai sudėtingas klausimas, todėl negali būti vienodai sprendžiamas skirtinguose ES regionuose, ir kad vietos valdžios institucijos, ieškodamos tinkamų priemonių, taip pat turi laikytis naujo kompleksinio požiūrio ir šiuo tikslu įtraukti už įvairias sritis atsakingas vietos administracijas, kad būtų galima rasti geriausią sprendimą. Vietos ir regionų valdžios institucijos per savo energetikos bendroves, būsto asociacijas, bendradarbiaudamos su privačiais subjektais, projektų fondais, rengdamos konsultacijas ir t. t. yra įgijusios tam tikrus reikšmingus įgaliojimus priimant sprendimus energijos vartojimo efektyvumo ir energijos gamybos klausimais;

38. atkreipia dėmesį, kad energijos nepritekliaus valdymo politika taip pat gali turėti papildomos naudos toms vietos ir regionų valdžios institucijoms, nes būtų skatinamas sėkmingas kitų politikos tikslų įgyvendinimas ir remiamos, pavyzdžiui, efektyvaus energijos vartojimo, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo, piliečių sveikatos, socialinės įtraukties ir socialinės apsaugos gerinimo sritys, ir apskritai gerinama bendra gyvenimo kokybė ir tvarumas;

39. pabrėžia, kad veiksmingai sprendžiant energijos nepritekliaus problemą būtų galima padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms toliau plėsti kovos su klimato kaita socialinį pagrindą įtraukiant socialines grupes, kurios iki šiol buvo mažiau aktyvios ir joms buvo skiriama mažiau dėmesio;

40. vis dėlto ryžtingai tvirtina, kad sprendimus bus galima rasti, tik jei bus tinkamai sustiprintos vietos ir regionų valdžios institucijų teisinės ir finansinės priemonės;

Pastatų ūkis ir energijos vartojimo efektyvumas

41. pabrėžia, kad energijos vartojimo efektyvumas yra svarbus aspektas, susiejantis poveikio klimatui neutralizavimo ir teisingo perėjimo prie naujos energetikos sistemos, įskaitant energijos nepritekliaus valdymą, tikslus;

42. mano, kad būstų energijos vartojimo efektyvumo didinimas yra viena pagrindinių vietos ir regionų valdžios institucijų užduočių ir kad šiuo tikslu jos turėtų vengti dėmesį sutelkti tik į socialinį būstą, visų pirma valstybėse narėse, kuriose socialinių būstų yra nedaug;

43. pabrėžia, kad įpareigojimas kasmet renovuoti 3 % valstybių narių centrinės valdžios institucijoms priklausančių pastatų, siekiant padidinti jų energijos vartojimo efektyvumą, turėtų būti įgyvendinamas skiriant plataus užmojo investicijas ir paramą renovavimo tempui padidinti, nes priešingu atveju artimiausiu metu nebus įmanoma panaikinti energijos nepritekliaus ir juo labiau – pasiekti klimato tikslų;

44. atkreipia dėmesį į tai, kad, atsižvelgiant į energijos nepritekliaus aspektą, reikia skirti kuo daugiau ES lėšų esminei visų pastatų ūkio renovacijai, kad nebūtų delsiama didinti visų pirma skurdžiausių nuomininkų ir savininkų būstų energijos vartojimo veiksmingumą, nes tai padidintų energijos nepriteklių ir trukdytų siekti klimato tikslų;

45. ragina valstybes nares kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2020 m. kovo mėn. perkelti į nacionalinę teisę atnaujintą Direktyvą dėl pastatų energinio naudingumo ([2]), nes esamo ES pastatų ūkio energinio naudingumo gerinimas yra tiesiogiai susijęs su visišku galiojančios teisinės sistemos įgyvendinimu;

Merų pakto svarba

46. teigiamai vertina tai, kad Merų pakte dėl klimato ir energetikos energijos nepritekliaus klausimas įtrauktas į trečiąjį ramstį, o tai užtikrina, kad šis klausimas išliks darbotvarkėje ir bus ieškoma sprendimų; pabrėžia labai vertingą Merų pakto vaidmenį dalijantis žiniomis ir patirtimi ir remiant bei teikiant metodines gaires Europos vietos ir regionų valdžios institucijoms ir kitiems dalyviams;

([2]) 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/844, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo ir Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (OL L 156, 2018 6 19, p. 75).

47. pabrėžia, kad Komitetas užtikrina tolesnę paramą Merų paktui atsižvelgiant į didelę jo vertę Europos piliečiams dėl jo aktyvaus vaidmens ir didelių socialinių užmojų;

48. ragina Europos vietos ir regionų valdžios institucijas ir jų vadovus prisijungti prie Merų pakto ir kitų veiksmų klimato srityje tinklų ir aktyviai dalyvauti susijusioje jų veikloje, ypatingą dėmesį skiriant vietos gerosios patirties mainams;

49. primena, kad yra sudaryta Regionų komiteto narių grupė, kurios nariai atlieka Merų pakto ambasadorių vaidmenį, ir viena iš jų pareigų – viešinti šio pakto veiklą ir skatinti kuo daugiau subjektų prie jo prisijungti, ir mano, kad šie ambasadoriai turėtų būti tinkamai remiami;

Energijos nepritekliaus observatorija

50. pabrėžia, kad tiksli energijos nepritekliaus apibrėžtis ir šio reiškinio masto įvertinimas yra labai svarbūs planuojant ir įgyvendinant tinkamus viešosios politikos sprendimus ir priemones;

51. apgailestauja, kad du trečdaliai valstybių narių energijos nepritekliaus reiškinio raidai stebėti nesiremia kiekybiniais rodikliais;

52. pažymi, kad iki šiol Europos Komisijos įsteigta Energijos nepritekliaus observatorija visiškai atitinka tikslus, kurie jai buvo iškelti;

53. kadangi observatorijos veiklos terminas greitai baigsis, ragina Europos Komisiją išnagrinėti galimybes pratęsti jos veiklą, jei reikia išplėsti jos tikslus ir užduotis, taip pat sudaryti galimybes rinkti ir vertinti duomenis, nes observatorijos surinkta informacija ir toliau bus būtina siekiant ateityje tinkamai plėtoti viešąją politiką.

2019 m. birželio 27 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

135-OJI RK PLENARINĖ SESIJA, 2019 6 26–2019 6 27

Europos regionų komiteto nuomonė „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“

(2019/C 404/11)

Pranešėjas:	Michele EMILIANO (IT/PES), Apulijos regiono pirmininkas
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ COM(2018) 773 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ilgalaikės strategijos iki 2050 m. įgyvendinimas

1. teigiamai vertina komunikatą „Švari mūsų visų planeta“ ir remia tikslą iki 2050 m. užtikrinti ŠESD poveikio neutralizavimą ES; ragina Europos Komisiją parengti dar platesnio užmojo veiksmų planą ir nustatyti priemones, kurios leistų apriboti pasaulio temperatūros pakilimą iki 1,5 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, pirmenybę teikiant plačiausio užmojo scenarijams; taip pat prašo Komisijos įvertinti įvairių scenarijų poveikį klimatui, sveikatai, aplinkai, ekonominiams ir socialiniams aspektams ir pasiūlyti atitinkamą visuotinę reguliavimo sistemą, grindžiamą šiuo įvertinimu ir suderintą su JT darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimo strategija; atsižvelgdamas į tai palankiai vertina ES lygmeniu, taip pat ir Regionų komitete, vykdomą darbą, susijusį su diskusijoms skirtu dokumentu dėl tvarios Europos, apie tai, kaip įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į esminius pertvarkos procesus;

2. pabrėžia, kad reikia investuoti į švietimą ir piliečių sąmoningumą klimato klausimais apskritai, ypatingą dėmesį skiriant jauniems žmonėms, kurie vis labiau nerimauja dėl pernelyg lėtos pažangos sprendžiant šią problemą; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, bendradarbiaudamos su švietimo įstaigomis ir pilietinės visuomenės organizacijomis, turi atlikti svarbų vaidmenį skatinant šį dalyvavimą ir reaguojant į jaunimo lūkesčius;

3. dar kartą ragina valstybes nares ir Europos Komisiją sukurti nuolatinę daugiapakopę dialogo energetikos klausimais platformą, kaip nustatyta Reglamente dėl energetikos sąjungos valdymo, kuri apimtų ir klimato bei aplinkos aspektus, siekiant paremti regionus ir vietos valdžios institucijas, pilietinės visuomenės organizacijas, įmones ir kitus energetikos pertvarkoje dalyvaujančius suinteresuotuosius subjektus ([1]); šiuo požiūriu pažymi, kad yra pasirengęs, Europos Komisijai paprašius, sukurti techninių mainų dėl švarios energijos dokumentų rinkinio įgyvendinimo vietos ir regionų lygmeniu struktūrą;

([1]) Europos regionų komiteto nuomonė „Energetikos sąjungos valdymas ir švari energija“ (2017/C 342/13), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52017AR0830.

4. dar kartą pabrėžia ypač svarbų regionų ir vietos valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant klimato ir energetikos viešąją politiką ir skatinant jų veiksmingam įgyvendinimui būtinus elgesio pokyčius ir užtikrinant visų piliečių pritarimą šiems pokyčiams, kartu parengiant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo strategiją, kuria siekiama nulinio išmetamųjų teršalų kiekio; šiuo požiūriu atkreipia dėmesį į klimato ir energetikos srityje vykdytus Merų pakto veiksmus; ragina Komisiją toliau tai propaguoti ir remti kitas panašias iniciatyvas siekiant stiprinti vietos lygmens veiksmus ir sukurti nuolatinį konsultavimosi mechanizmą, grindžiamą Talanoa dialogu ([2]);

5. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia remti tokias iniciatyvas, kaip Merų paktas dėl klimato ir energetikos, kuri turėdama tiesioginį ryšį su vietos valdžios institucijomis ir Komisija suteikia galimybę pagal principą „iš apačios į viršų“ parengti konkretų planą, pagal kurį, remiantis Tvarios energetikos ir kovos su klimato kaita veiksmų planu (angl. SECAP), galima parengti kovos su klimato kaita integruoto teritorinio valdymo planą, koordinuojant veiksmus su kitais vietos suinteresuotaisiais subjektais, dalyvaujančiais įgyvendinant nacionalinius energetikos ir klimato veiksmų planus (NECP) ir remiant DVT;

6. ragina Komisiją užtikrinti, kad nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai ir ilgalaikės nacionalinės strategijos būtų suderintos su Paryžiaus susitarimu, strategija iki 2050 m. ir su DVT; mano, kad ypač svarbu, jog šie planai ir strategijos būtų rengiami palaikant daugiapakopį dialogą, taikant dalyvaujamąjį metodą ir būtų grindžiami regionų ir vietos lygmeniu sukaupta geąja praktika; be to siūlo sutrumpinti numatytą šių planų periodinio vertinimo laikotarpį ir sukurti regionų ir vietos lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų sistemą siekiant ją suderinti su nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų sistema;

7. ragina Komisiją aktyviai atsižvelgti į ypatingą tam tikrų teritorijų, pavyzdžiui, atokiausių regionų, ir piliečių pažeidžiamumą pereinant prie neutralaus poveikio klimatui Europos, kad būtų išvengta nepritarimo perėjimo procesui; taip pat ragina be kita ko įsteigti Europos poveikio klimatui neutralizavimo observatoriją, kuri padėtų vykdyti nacionalines pareigas teikti ataskaitas pagal Energetikos sąjungos valdymo reglamentą ir kuriai būtų pavesta nustatyti ir stebėti šio pažeidžiamumo apraiškas, kartu atnaujinant ES įgūdžių auditą pagal ES įgūdžių panoramą. Šiose priemonėse, skirtose sukurti neutralizuoto poveikio klimatui Europą, reikia atsižvelgti į regionų ir vietos lygmens kompetencijos poreikius, visų pirma, kad būtų galima suderinti tvarumo srities politiką ir ateities poreikius atitinkančioms kokybiškoms darbo vietoms būtinų įgūdžių ugdymą pažeidžiamiausiuose regionuose, ir skatinti juos veiksmingai keistis geriausia patirtimi be kita ko remiantis esamais sudėtiniais rodikliais ir kitais rodikliais, kuriuos būtų galima nustatyti;

8. atkreipia dėmesį į skirtingas Europos regionų klimato sąlygas, aplinką, kraštovaizdį, judumo sąlygas ir ekonominę bei socialinę jų struktūrą ir pabrėžia, kad svarbu strategiją įgyvendinti atsižvelgiant į teritorinius, geografinius ir politinius bei ekonominius ypatumus, neapsiribojant administracinėmis sienomis.

9. pabrėžia, kad reikia užtikrinti holistinį požiūrį, kuris apimtų ES bendrosios politikos priemones ir strategijas darnaus vystymosi tikslų, sanglaudos ir žiedinės ekonomikos srityse, taip pat konkrečius veiksmus, susijusius, pavyzdžiui, su energetikos politika, klimato kaitos švelninimu ir prisitaikymu prie jos ir anglies regionų pertvarka;

Energetikos sistemos poveikio klimatui neutralizavimas

10. atkreipia dėmesį į labai svarbų regionų ir vietos valdžios institucijų vaidmenį užtikrinant dalyvaujamąjį energetikos ir klimato politikos įgyvendinimą ir pripažįsta pavyzdinį viešųjų institucijų vaidmenį visuose sektoriuose, visų pirma viešojo pastatų ir viešųjų įmonių valdymo; šiuo požiūriu pabrėžia planų, kuriais siekiama didinti viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą, taip pat tvariųjų viešųjų pirkimų kriterijų ir energetikos ir aplinkos valdymo sistemų taikymo svarbą, laikantis minimalių aplinkos apsaugos kriterijų ([3]);

11. ragina Europos Komisiją ir toliau pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimą laikyti prioritetu siekiant sumažinti esamų pastatų išmetamą teršalų kiekį ir užtikrinti, kad viešosios subsidijos ir finansinės priemonės sudarytų sąlygas pastatų savininkams renovuojant pastatus padidinti jų energijos vartojimo efektyvumą. Be to, investicijos ir būtina valstybės pagalba turėtų būti laikomos investicinėmis sąnaudomis siekiant padidinti vietos ir regionų valdžios institucijų sprendimų priėmimo laisvę. Tai padėtų gerokai padidinti vidutinį metinį pastatų renovacijos lygį;

([2]) https://unfccc.int/topics/2018-talanoa-dialogue-platform.

([3]) Europos Komisijos komunikatai COM(2008) 397 „Tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų planas“, COM (2008) 400 „Viešieji pirkimai geresnei aplinkai užtikrinti“ ir COM (2015) 614 „Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“, kuriuos priėmė Europos Sąjungos Ministrų Taryba.

12. dar kartą pabrėžia, kad svarbu apsaugoti pažeidžiamus piliečius nuo energijos nepritekliaus, ir užtikrinti visiems Europos piliečiams vienodas galimybes naudotis pagrindinėmis energetikos paslaugomis;

13. ragina Komisiją skatinti žiedinės ekonomikos modelį projektuojant, statant ir valdant naujus pastatus, kurie turi būti tvarūs, t. y. efektyviai vartojantys energiją ir atsinaujinančiųjų išteklių energiją remiantis iniciatyvos *Level(s)* pavyzdžiu ([4]); todėl, atsižvelgiant į gyvavimo ciklo perspektyvą, taip pat reikia nustatyti statybos medžiagų ir procesų reikalavimus, susijusius su klimato apsaugos ir ekologiškumo standartais bei su naudotų medžiagų dokumentacija, o tam reikės nuolatinių investicijų į standartus, ekologinio projektavimo reikalavimus, aplinkosaugines produktų deklaracijas ir gyvavimo ciklo analizės informacines sistemas;

14. tvirtai tiki, kad atsižvelgiant į technologijų plėtrą ateityje turėtų būti toliau persvarstytas tikslas 32 % energijos ES lygmeniu gauti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių siekiant iki 2030 m. dabartinį tikslą padidinti iki 40 %, kad iki 2050 m. būtų neutralizuotas poveikis klimatui, ir kad bet kuriuo atveju reikia skatinti ir deramai paremti Europos regionus, galinčius viršyti šią ribą;

15. palankiai vertina „Švarios energijos dokumentų rinkinyje ([5])“ numatytą oficialų vietos energijos bendruomenių kūrimą, ragina valstybes nares išnaudoti jų potencialą ([6]) ir pabrėžia, kad reikia parengti tikslines finansinės paramos priemones, kuriomis pirmenybė būtų teikiama regionams, kurie susiduria su kliūtimis, pavyzdžiui, turi izoliuotą elektros energijos sistemą, nesujungtą su pagrindiniais Europos tinklais. Atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų lygmeniu valstybinės ir privačiosios energetikos įmonės yra svarbios energetikos pertvarkos dalyvės;

16. pabrėžia, kad svarbu skatinti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, siekti nulinio išmetamųjų teršalų kiekio tikslo ir raginti valstybes nares kartu su regionais parengti specialius veiksmų planus, skirtus pakeisti iškastinį kurą naudojančius įrenginius ir infrastruktūros objektus ir pertvarkyti atomines elektrines, skatinant naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius (pvz., vandenilį), kurti technologijas Europos dujų pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui ir remtis geriausių prieinamų gamybos būdų informaciniais dokumentais (angl. BREF). Pabrėžia, kad atitinkama iškastinio kuro kainodara pagal socialiniu požiūriu priimtiną apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą ir apmokestinimą yra viena svarbiausių perėjimo prie atsinaujinančiosios energijos sąlygų; todėl palankiai vertina neseniai paskelbtą Europos Komisijos komunikatą dėl veiksmingesnio ir demokratiškesnio sprendimų priėmimo ES energetikos ir klimato politikos srityje ir mano, kad daugelis šiame dokumente pateiktų pasiūlymų, ypač dėl esminio energijos apmokestinimo aspekto, yra labai svarbūs siekiant užtikrinti koordinuotą, nuoseklų ir savalaikį atsaką į didžiulius iššūkius, su kuriais susiduria ES;

Žemės naudojimo planavimas ir poveikio klimatui neutralizavimas

17. primena apie svarbų regionų ir vietos valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant tvaraus žmonių ir prekių judumo politiką, be kita ko, vykdant miestų ir regioninį planavimą, kuriuo siekiama užtikrinti transporto rūšių pusiausvyrą, iš esmės mažinant motorinių transporto priemonių naudojimą ir žemės užėmimą;

18. dar kartą pabrėžia, kad būtina neutralizuoti transporto sektoriaus poveikį klimatui, nes tai yra vienintelis sektorius, kuriame išmetamas CO_2 kiekis vis dar yra didesnis palyginti su 1990 m. lygiu ([7]), visų pirma didinant finansinę ir techninę paramą Europos platformoms, pavyzdžiui, „S3P Energy“ ([8]);

19. ragina Komisiją skirti Europos finansavimą siekiant paspartinti transporto priemonių įkrovimo punktų diegimą siekiant užtikrinti, kad dabartinė infrastruktūra nekliudytų netaršaus judumo vystymui visoje Europoje, kad būtų patenkinta paklausa ateityje;

20. pabrėžia, kad svarbu skatinti ir finansuoti naudojimąsi viešuoju transportu, dalijimąsi automobiliu, naudojimąsi daugiarūšiu ir įvairiarūšiu transportu, be kita ko, plėtojant logistikos platformas ir judumo valdymo planus vietos ir regionų lygmeniu, kuriuose būtų atsižvelgta ir į konkrečius retai apgyvendintų, atokių, atokiausių ir salų regionų ypatumus;

([4]) http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm.

([5]) https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans.

([6]) Atsakomybės už vietos energetiką modeliai ir vietos energetikos bendruomenių vaidmuo vykstant energetikos pertvarkai Europoje (CDR 2515/2018), https://cor.europa.eu/LT/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2515-2018.

([7]) Sklandaus judumo sprendimų skatinimas (CDR 3560/2017), https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-3560-2017

([8]) https://e3p.jrc.ec.europa.eu/articles/smart-specialisation-platform-energy-s3p-energy.

21. pažymi, kad svarbu judumo planus derinti su žaliosios elektros energijos ir degalų iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybos ir paskirstymo plėtojimu ([9]), kad jais būtų siekiama nulinio transporto išmetamųjų teršalų kiekio ir kad šie planai būtų susieti su miestų ir teritorijų planavimu ir, kai tinkama, veiksmų tvarios energijos ir klimato planais; taip pat primena ypatingą šios politikos reikšmę gerinant piliečių gyvenimą ir jų sveikatos apsaugą;

22. pabrėžia, kad transporto sistemoje ypatingą dėmesį reikia skirti galimoms priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonėms ir skatinti naudoti alternatyvius energijos ir degalų šaltinius, taigi kartu kurti specialią infrastruktūrą siekiant užtikrinti ekologišką ir įvairų tiekimą, visų pirma stiprinant vietos skirstymo sistemos operatorius;

23. pabrėžia žemės naudojimo, klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos potencialo sąveikos svarbą bei tai, kad labai svarbu spręsti milžiniško klimato kaitos poveikio žemės ūkiui problemą, nes tai esminiai visų strategijų, kuriomis siekiama Paryžiaus susitarimo įsipareigojimus ir darnaus vystymosi tikslus (DVT) suderinti su geresnės aplinkos, sveikatos ir ekonominės bei socialinės gerovės siekiais, elementai;

24. atkreipia dėmesį į salų, kaip potencialių laboratorijų neutralizuoto poveikio klimatui politikos srityje, vaidmenį, ir pabrėžia, kad reikia imtis jūrų transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonių atsižvelgiant į atokiausius regionus, kurie labai priklauso nuo jūrų transporto;

Ekonomikos sistemos poveikio klimatui neutralizavimas

25. pabrėžia tvariųjų viešųjų pirkimų vaidmenį skatinant žaliosios ekonomikos plėtrą ir elgsenos pokyčius; mano, kad svarbu nedelsiant pereiti prie žiedinių viešųjų pirkimų ir privačiajame sektoriuje taikyti aplinkosaugos vadybos sistemas pradedant visapusiškai įgyvendinti Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvą ir Geriausių prieinamų gamybos būdų (GPGB) informacinius dokumentus ([10]) kiekviename gamybos sektoriuje, taip pat patvirtinto aplinkosauginio profilio nustatymo sistemą EMAS ir ISO ([11]);

26. pabrėžia, kad strategijoje nepateikiama nuoroda į atliekų sektorių, atliekų hierarchiją ir į žiedinės ekonomikos principus ([12]), todėl siūlo numatyti priemones, kurios leistų skubiai nustatyti vienodus atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijus, siekiant sumažinti atliekų šalinimo operacijas, skatinti jų naudojimą ir mažinti susijusių pramonės procesų metu išmetamą teršalų kiekį; pabrėžia, kad taip pat taikant ekologinio projektavimo reikalavimus produktų cheminei sudėčiai ir perdirbimui ir investuojant į atliekų atrinkimą ir medžiagų ir energijos atgavimą reikia kiek įmanoma mažinti atliekų kiekį;

27. primena, kad svarbu ypatingą dėmesį skirti regionams, kuriuose esama energijai imlių pramonės šakų ir energetikos infrastruktūros subjektų, kad būtų galima skubiai pradėti perėjimą, užtikrinti tolygų ir įtraukų jo valdymą apribojant arba kompensuojant socialinį poveikį ir poveikį aplinkai, ir pabrėžia, kad svarbu užtikrinti vietos ir regionų valdžios institucijų, piliečių ir NVO, įmonių, universitetų ir mokslinių tyrimų institutų dalyvavimą nustatant priemones, skirtas kompensuoti galimą neigiamą energetikos pertvarkos poveikį;

28. primena, kad būtina teisingai paskirstyti su aplinkos apsauga susijusias išlaidas ir naudą sveikatai, aplinkai, ekonominę ir socialinę naudą piliečiams, kuriems poveikio turėjo energetikos infrastruktūros diegimas ir perėjimui reikalingi pokyčiai. Komitetas visų pirma pabrėžia, kad svarbu teritorijų, per kurias transportuojami dideli energijos kiekiai, vietos ir regionų valdžios institucijas kartu su kompetentingomis nacionalinėmis institucijomis, įtraukti nustatant aplinkos apsaugos sąnaudų ir naudos paskirstymo kriterijus, kad būtų užtikrinta sąžiningai sukaupto pelno dalis labiausiai nukentėjusiems piliečiams; taip pat pabrėžia, kad visos ES politikos sritys, įskaitant ES prekybos su ES nepriklausančiomis šalimis politiką, turi būti suderintos su klimato neutralumo tikslu;

([9]) Mažataršio judumo įgyvendinimas (CDR 6151/2017), https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-6151-2017.

([10]) 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (OL L 334, 2010 12 17, p. 17) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32010L0075.

([11]) 2017 m. rugpjūčio 28 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1505, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo I, II ir III priedai (OL L 222, 2017 8 29, p. 1) https://www.iso.org/home.html.

([12]) 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų (OL L 150, 2018 6 14, p. 109); 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/852, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 150, 2018 6 14, p. 141); 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/850, kuria iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 150, 2018 6 14, p. 100); 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/849, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (OL L 150, 2018 6 14, p. 93).

Išmetamų teršalų absorbavimo ir kompensavimo strategijos

29. palankiai vertina atnaujintą ES bioekonomikos strategiją ([13]), kuria remiamas gamybos sistemų, kurios leidžia sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, plėtojimas;

30. primena, kad, kovojant su klimato kaita, itin svarbus žaliųjų miesto zonų ir kaimo vietovių vaidmuo, pavyzdžiui, ekologinių sistemų, veikiančių kaip natūralūs anglies dioksido absorbentai, ir ypatingas dėmesys turi būti skiriamas pažeidžiamiausiems regionams, įskaitant atokiausius ir salų regionus. Primena, kad siekiant mažinti teršalų išmetimą svarbu gerinti organinių dirvožemių valdymą, atkurti durpynus, šlapžemes ir visas ūkininkavimo ir išmetamųjų teršalų surinkimo sistemas; pabrėžia, kad reikia skatinti ir remti miškų išteklių apsaugą ir tinkamą jų valdymą, taip pat visapusiškai integruoti žemės ūkio ir miškininkystės politiką ir hidrogeologinės ir klimato rizikos valdymo politiką;

31. ragina Europos Komisiją įtraukti regionus ir vietos ir regionų valdžios institucijas įgyvendinant Pastangų pasidalijimo reglamentą (RPP) ir Reglamentą dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir šalinamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo (LULUCF) ([14]), nustatant 2030 m. išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus ir realistiškas iniciatyvas jiems pasiekti;

32. atkreipia dėmesį į miestų ir regionų kompetenciją rinkti duomenis, reikalingus ŠESD kiekio apskaitai sektoriuose, kuriems taikomas LULUCF ir Pastangų pasidalijimo reglamentas, ir rekomenduoja valstybėms narėms ir Komisijai padėti jiems didinti jų turimus gebėjimus ([15]);

33. pabrėžia, kad reikia toliau tobulinti visas technikas ir technologijas, skirtas visiškam masės ir energijos panaudojimui gamybos sistemose, ir visų formų priemones, skirtas kompensuoti poveikį aplinkai, kurį sukelia pasklidieji ir nevaldomieji išmetamieji teršalai, įskaitant anglies dioksidą, kurį turėtų kompensuoti natūralios ekologinės sistemos ir, jei nebus kitos galimybės, CO_2 surinkimo ir saugojimo (angl. *Carbon Capture and Storage* (CCS)) metodų taikymas; vis dėlto pabrėžia, kad tokių technologijų veiksmingumas ir saugumas dar turi būti įrodytas, todėl visiška pirmenybė turi būti teikiama teršalų išmetimo prevencijos priemonėms.

Poveikio klimatui neutralizavimo finansavimas

34. primena, kad svarbu užtikrinti pakankamą finansavimą šiltnamio efektą sukeliančių dujų neišmetančiai ekonomikai sukurti, kasmet didinant BVP procentinę dalį, kuri investuojama į energetikos sistemą ir jos infrastruktūrą, ir palankiai vertina 2018 m. Komisijos paskelbtą Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planą ([16]);

35. pakartoja, kad būtina bent iki 30 % padidinti klimatui skirtą ES biudžeto išlaidų tikslą ir visapusiškai įgyvendinti pagal Paryžiaus susitarimą prisiimtus įsipareigojimus bei numatyti, kad nacionalinės Vyriausybės šiam tikslui skirs specialų ilgalaikį finansavimą ([17]);

36. pabrėžia, kad atsižvelgiant į svarbias socialines pasekmes, kurių galima tikėtis pereinant prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų neišmetančios ekonomikos, reikės numatyti specialų Teisingo perėjimo fondą, skirtą paremti tuos regionus ar visuomenės sektorius, kuriuose bus labiausiai juntamas trumpalaikis iškastinio kuro atsisakymo poveikis;

([13]) Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas, 2018 m.

([14]) 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/842, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įpareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 156, 2018 6 19, p. 26); 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 406/2009/EB dėl valstybių narių pastangų mažinti jų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, Bendrijai siekiant įvykdyti įsipareigojimus iki 2020 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas (OL L 140, 2009 6 5, p. 136), https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/land-use--land-use-change-and-forestry-lulucf.

([15]) Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl Pastangų pasidalijimo reglamento ir LULUCF reglamento (OL C 272, 2017 8 17, p. 36), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52016AR5780.

([16]) Europos Komisijos komunikatas COM (2018) 97 „Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planas“.

([17]) Programa „InvestEU“ (CDR 03766/2018), pranešėjas Konstantinos Agorastos (EL/EPP).

37. pažymi, kad reikia daug finansinių išteklių novatoriškiems sprendimams, įskaitant atsinaujinančių energijos šaltinių plėtrą ir jų pateikimą į rinką; Komiteto manymu svarbu, kad visų lygmenų valdžios institucijos laikytųsi integruoto ir bendro požiūrio, kad būtų galima susieti įvairius finansavimo šaltinius ir užtikrinti didinamąjį poveikį didinant informuotumą apie įvairias esamas priemones ir gerinant galimybes jomis pasinaudoti; pabrėžia, kad reikia peržiūrėti ES taisykles dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir dėl valstybės pagalbos, kad jos būtų ne tik pažangios, bet ir skatintų kurti naujas netaršias technologijas, naudingas klimato ir tvarumo požiūriu. Pavyzdžiui, reikėtų pritaikyti Energijos mokesčių direktyvą ir valstybės pagalbos taisykles siekiant sumažinti atsinaujinančiajai energijai taikomus energijos mokesčius, kad ji galėtų konkuruoti su iškastinio kuro energija;

38. atkreipia dėmesį į tai, kad investicijos į aplinkos požiūriu tvarią infrastruktūrą yra labai pelningos ilguoju laikotarpiu, nes jos gali gerokai padidinti BVP ir užimtumo lygį. Be to, pažymi, kad šios investicijos leidžia sutaupyti lėšų, nes suvartojama mažiau energijos ir sumažinamas iškastinio kuro importas;

39. pakartoja, kad svarbu nustatyti aiškias, racionalizuotas ir vienodas viešųjų pirkimų taisykles ir teisines investicijų skatinimo priemones ([18]) ir palankiai vertina Komisijos užmojį supaprastinti 2021–2027 m. programavimo laikotarpio taisykles ir pereiti prie bendro reglamento, kuris būtų taikomas ir ERPF, ir Sanglaudos fondui ([19]);

40. dar kartą pažymi, kad svarbu poveikio klimatui neutralizavimą, aplinkosauginį tvarumą ir prisitaikymą prie klimato kaitos integruoti į visus finansavimo fondus ir programas, kurie turi įtraukti neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos tikslus, įgyvendinamus nustačius konkrečius rodiklius, ir palankiai vertina iniciatyvą „Europos semestro žalinimas“ ([20]) bei reikalauja dėti daugiau pastangų šioje srityje; šiomis aplinkybėmis taip pat siūlo įtraukti su klimatu susijusius rodiklius į Komisijos ataskaitą dėl perspėjimo mechanizmo;

41. siūlo ES pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų *ex ante* poveikio vertinimą vykdyti kartu su poveikio klimato kaitai ir indėlio įgyvendinant Paryžiaus susitarimo tikslus ([21]) vertinimu; taip pat prašo numatyti atlikti Europos fondų, skirtų energetikos pertvarkos poveikį patiriantiems regionams ir sektoriams, poveikio vertinimą siekiant užtikrinti veiksmingą paramą procesui;

42. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti aukštą ES bendro finansavimo lygį, kad jis būtų prieinamas ir mažoms vietos ir regionų valdžios institucijoms, ir pažymi, kad būtina nustatyti konkrečią metodiką ir rodiklius, pagal kuriuos, vertinant finansuotinus projektus, būtų atsižvelgiama į neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos tikslus;

43. pabrėžia draudimo sektoriaus vaidmenį šalinant nuostolius ir žalą ir taip stiprinant atsparumą vietos lygmeniu;

44. palankiai vertina tai, kad dėl klimato ir aplinkos politikos tikimasi sutaupyti lėšų sveikatos sektoriuje, ir ragina Komisiją ateityje apsvarstyti galimybę apskaičiuoti sutaupytas lėšas nustatant konkrečius rodiklius, taip pat ir dalyvaujant PSO ([22]); atsižvelgdamas į tai atkreipia dėmesį į tokių struktūrų kaip PSO patirtį (sveikų miestų tinklas) ir ragina dėti daugiau pastangų kuriant tokių iniciatyvų ir iniciatyvų, skirtų energetikos pertvarkai ir klimato kaitai miestuose, sąveiką;

45. pritaria Tvaraus finansavimo veiksmų plano, kuriuo siekiama skatinti tvarų augimą, tikslams ir siekiui sudaryti sąlygas finansų sektoriui ir privatiems investuotojams atlikti savo vaidmenį siekiant plataus užmojo bendrų klimato ir aplinkos tvarumo tikslų; pripažįsta, kad privataus kapitalo sutelkimui reikalingas ilgalaikis planavimas ir reglamentavimo stabilumas ne tik ES, nacionaliniu, bet ir vietos bei regionų lygmenimis;

([18]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1); 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65); 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243).

([19]) Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas, pranešėjas Michiel Rijsberman (NL/ALDE).

([20]) http://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/index_en.htm.

([21]) Kovos su klimato kaita finansavimas – svarbiausia Paryžiaus susitarimo įgyvendinimo priemonė (CDR 2108/2017),https://cor.europa.eu/LT/ourwork/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2108-2017.

([22]) https://www.who.int/publications/guidelines/en/.

46. pabrėžia, kad svarbu parengti tvirtą mokslinių tyrimų veiklos ir poveikio klimatui neutralizavimo technologijų finansavimo sistemą, ir palankiai vertina tai, kad buvo įsteigtas Inovacijų fondas ir ragina skubiai patvirtinti įgyvendinimo reglamentą ([23]) ir nustatyti „laisvas žinių zonas“, kuriose numatyta gerokai sumažinti mokesčius;

47. pabrėžia, kad svarbu vietų ir regionų valdžios institucijoms turėti nuoseklią ir valdomą integruotą įpareigojimų ir geriausių esamų metodų sistemą, kuri būtų pateikta portale, kuriame būtų pateikti metodai kiekvienam sektoriui, projektai pagal programą „Horizontas 2020“ ir Merų pakto iniciatyvos.

Užtikrinti sąsają su tarptautiniais įsipareigojimais ir galiojančiais teisės aktais

48. palankiai vertina plataus užmojo ES tikslą skatinti nustatyti politiką ir veiksmus pasauliniu lygmeniu siekiant užkirsti kelią dabartinei netvariai išmetamųjų teršalų tendencijai ir ragina ES institucijas ir valstybes nares užtikrinti stabilų, ilgalaikį ir nuoseklų vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą įgyvendinant Pasaulinę darnaus vystymosi darbotvarkę ir 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT) ([24]) ir Paryžiaus susitarimą, be kita ko, įtraukiant RK į parengiamąjį COP 25 darbą, siekiant užtikrinti, kad ES poziciją derybose remtų visi valdžios lygmenys;

49. ragina RK atstovui suteikti stebėtojo vaidmenį visuose parengiamuosiuose JTBKKK organų darbuose, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į vietos ir regionų valdžios institucijų poreikius, į jų gebėjimą prisidėti taikant konkrečias priemones ir kad RK galėtų prisidėti prie atviro, įtraukaus ir skaidraus bendro darbo, vykdomo pagal bendrą biudžetą, vertinimo.

2019 m. birželio 27 d. Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas
Karl-Heinz LAMBERTZ

([23]) 2019 m. vasario 26 d. Pasiūlymas dėl Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1492 dėl Inovacijų fondo veikimo (C(2019) 1492 final).
([24]) Angl. Sustainable Development Goals

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
L-2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT